

Ársreikningur samstæðu

2016

Þessi síða er vísitandi höfð auð.

Efnisyfirlit**Blaðsíða**

Skýrsla bankaráðs og bankastjóra	1 - 3
Áritun óháðs endurskoðanda	4 - 6
Rekstrarreikningur samstæðunnar fyrir árið 2016	7
Efnahagsreikningur samstæðunnar 31. desember 2016	8
Eiginfjárfirlit samstæðunnar 31. desember 2016	9
Sjóðstreymisyfirlit samstæðunnar 31. desember 2016	10 - 11
Skýringar við ársreikning	12 - 82

Skýrsla bankaráðs og bankastjóra

Samstæðureikningur Landsbankans hf. (hér eftir nefndur „Landsbankinn“ eða „bankinn“) fyrir árið 2016 hefur að geyma ársreikning bankans og dótturfélaga (hér eftir „samstæðan“). Landsbankinn hf. var stofnaður þann 7. október 2008. Bankinn er leiðandi í fjármálaþjónustu hér á landi og býður einstaklingum, fyrirtækjum og stofnunum upp á alhliða vöruframboð og þjónustu á sviði fjármála.

Rekstur ársins 2016

Hagnaður samstæðunnar fyrir fjárhagsárið 2016 nam 16.643 milljónum króna. Bankaráðið leggur til að greiddur verði arður að fjárhæð 0,55 krónur á útstandandi hlut fyrir lok marsmánaðar 2017 og nemur arðgreiðslan 13.006 milljónum króna. Einnig hyggst bankaráðið leggja fyrir aðalfund tillögu um viðbótar arðgreiðslu sem greidd verði í september 2017. Í árslok 2016 nam eigið fé samstæðunnar 251.231 milljónum króna og heildareignir námu 1.111.157 milljónum króna. Eiginfjárhlutfall samstæðunnar, reiknað út samkvæmt ákvæðum laga um fjármálafyrirtæki, var 30,2% í árslok 2016 samanborið við 30,4% í árslok 2015 (sjá skýringu 48).

Hagnaður samstæðunnar lækkaði úr 36.460 milljónum króna á árinu 2015 í 16.643 milljónir króna á árinu 2016. Lækkun milli ára nam því 19.817 milljónum króna. Minni hagnaður ársins 2016 er fyrst og fremst til kominn vegna mikillar en væntrar lækkunar tekna af jákvæðum virðisbreytingum á útlánasafni bankans. Hreinar rekstrartekjur drógust talsvert saman vegna minni hagnaðar af fjáreignum. Kjarnastarfsemi bankans skilar samt sem áður meiri tekjum í samræmi við stefnumörkun bankans og rekstrarkostnaður er stöðugur. Hreinar vaxtatekjur jukust um 2.326 milljónir króna og hreinar þjónustutekjur jukust um 968 milljónir króna. Meðalfjöldi ársverka í samstæðunni voru 1.047 í lok árs 2016 samanborið við 1.095 árið 2015.

Undanfarin tvö ár hafa nokkur fyrirtæki höfðað mál gegn bankanum vegna viðbótarkröfu bankans vegna endurútreiknings gengistryggðra lána í samræmi við viðmiðunarvexti Seðlabanka Íslands í stað samningsvaxta samkvæmt fullnaðarkvittunum. Á árinu 2015 staðfesti Hæstiréttur niðurstöðu Héraðsdóms í tveimur slíkum málum þar sem úrskurðir voru bankanum í hag. Árin 2016 og 2017 kvað Hæstiréttur upp dóma í sex öðrum málum, þar sem niðurstaða héraðsdóms var staðfest í tveimur málum en snúið við í fjórum málum. Í fjórum síðastnefndu málunum komst Hæstiréttur að þeirri niðurstöðu að fjárhagsleg áhrif viðbótarkröfunnar á viðkomandi fyrirtæki væru svo veruleg að bankinn yrði sjálfur að bera þann vaxtamun sem deilt var um. Því úrskurðaði Hæstiréttur fyrirtækjunum í hag. Þessir dómur kunna að hafa fordæmisgildi í málum þar sem deilt er um gengistryggð lán til fyrirtækja, þar sem kringumstæður eru sambærilegar, en þörf er á fleiri dómum til að skýra fordæmisgildið. Dómarnir höfðu þau áhrif á ársreikning þennan að 5.435 milljónir króna voru gjaldfærðar í rekstrarreikninginn í lok fjórða ársfjórðungs 2016 (sjá skýringu 3(e) og 38).

Eins og fram kemur í samstæðuársreikningi bankans 2015 seldi bankinn 38,62% hlut sinn í eignarhaldsfélaginu Valitor Holding hf. til Arion banka hf. Salan fól m.a. í sér samkomulag um viðbótarendurgjald fyrir hlutabréf bankans í Valitor. Samkomulagið byggist á nýtingu á valréttarsamningi milli Visa Europe og Visa Inc. Í apríl 2016 tilkynntu Visa Europe og Visa Inc. um breytingu sem fól í sér niðurfellingu á ákvæðinu um árangurstengdu greiðsluna úr samkomulaginu og hækkun reiðufjárgreiðslna. Viðskiptin voru fullnustuð á þriðja ársfjórðungi 2016 að fengnu samþykki eftirlitsaðila. Á grundvelli upplýsinga og greiðslna frá Arion banka hf. hefur Landsbankinn tekjufært í ársreikningi þessum 1.129 milljónir króna vegna gangvirðisbreytingar viðbótarendurgjaldsins fyrir hluti í Valitor Holding hf. (sjá skýringu 25).

Í desember 2016 höfðaði bankinn mál gegn m.a. Borgun hf., til viðurkenningar á skaðabótaskyldu í tengslum við sölu á hlut bankans í fyrirtækinu árið 2014.

Á árinu 2016 lauk bankinn við að endurfjármagna að hluta veðtryggðu skuldabréfin sem gefin voru út af bankanum til LBI hf. Endurfjármögnunin náði að hluta til gjalddaga á árinu 2020 og að fullu til gjalddaga á árunum 2022 og 2026. Endurfjármögnunin fól í sér útgáfu óveðtryggðra skuldabréfa að fjárhæð EUR 500 milljónir, SEK 1.100 milljónir og NOK 250 milljónir. Skuldabréfaútgáfan var á betri kjörum og styrkti lausafjárstöðu bankans enn frekar. Skuldabréfin eru öll gefin út undir 1.500 milljóna evru ramma bankans um skuldabréfaútgáfu til meðallangs tíma (e. Euro Medium Term Note (EMTN) Programme) og eru skráð í írsku kauphöllina (sjá skýringu 32).

Árið 2016 hélt bankinn áfram útgáfu verðtryggðra og óveðtryggðra sértryggðra skuldabréfa undir 100.000 milljóna króna útgáfuramma bankans um sértryggð skuldabréfaútgáfu og nýja flokka bankavíxla undir 30.000 milljóna króna ramma bankans um víxla og skuldabréfaútgáfu. Heildaraukning útgáfunnar milli ára nemur 22.144 milljónum króna.

Árið 2016 uppfærði alþjóðlega lánshæfismatsfyrirtækið Standard and Poor's (S&P) langtíma og skammtíma lánshæfiseinkunn Landsbankans úr BBB-/A-3 í BBB/A-2 með jákvæðum horfum. Hækkunin tekur mið af jákvæðri þróun í afléttingu gjaldeyrishafta og betra rekstrarumhverfis íslensku bankanna, þ.m.t. lækkandi skuldir fyrirtækja og auknu aðgengi að alþjóðlegum fjármagnsmörkuðum. Í skýrslu sinni staðfestir S&P verulega bættu eiginfjárstöðu Landsbankans.

Áhættuþættir

Hagstæðara efnahagsumhverfi og stjórnendaadgerðir til að draga úr útlánaáhættu höfðu mjög jákvæð áhrif á útlánaáhættu bankans árið 2016. Áfram dró úr líkum á vanefndum og var hlutfallið komið niður í 2,5% í árslok 2016 samanborið við 3,4% í árslok 2015. Vanskilahlutfall útlána lækkaði einnig. Minni útlánaáhætta hefur jafnframt skilað sér í minnkandi eiginfjárbörð bankans vegna útlánaáhættu á árinu 2016.

Lausafjárstaða bankans var traust á árinu 2016. Bankinn leitast áfram við að auka fjölbreytni fjármögnunar sinnar, sérstaklega í erlendri mynt, með útgáfu óveðtryggðra skuldabréfa í evrum og sænskum og norskum krónum. Bankinn notaði andvirði útgáfnanna einkum til að greiða gjalddaga veðtryggðu skuldabréfanna sem gefin voru út til LBI hf.

Markaðsáhætta er áfram hófleg og vel innan marka áhættuvilja. Heildarmarkaðsáhætta minnkaði aðeins árið 2016 en aftur á móti dró töluvert úr gjaldeyrissáhættu vegna lægri hreinnar gjaldeyrisstöðu.

Nákvæmar upplýsingar um stjórnarhætti samstæðunnar út frá áhættustjórnun og áhættumynd bankans koma fram í þeim hluta skýringanna við ársreikninginn þar sem fjallað er um áhættustýringu og áhættuskýrslu bankans (e. Risk and Capital Management – Pillar III Risk Report).

Horfur

Hagfræðideild Landsbankans spáir 5,5% hagvexti á árinu 2017, 4,0% á árinu 2018 og 3,1% á árinu 2019. Seðlabanki Íslands hefur einnig nýverið fært upp hagvaxtarspá sína fyrir 2017, úr 4,1% í 4,5% og gerir ráð fyrir 2,8% meðalhagvexti á árunum 2018 og 2019. Gert er ráð fyrir að vaxandi fjárfesting og einkaneysla verði megin drifkraftar hagvaxtar á komandi árum. Á spátímabilinu, sem nær fram til ársloka 2019, eru verðbólguhorfurnar til skamms tíma nokkuð jákvæðar en gert er ráð fyrir að verðbólga aukist nokkuð á seinni hluta ársins 2017 og nái hámarki í um 3,2% á fyrri hluta árs 2018, einkum vegna mikilla launahækkana á komandi árum. Reiknað er með því að verðbólga verði að meðaltali um 2,9% á spátímanum.

Annað

Þann 20. apríl og 21. september 2016 greiddi bankinn hluthöfum arð fyrir rekstrarárið 2015 í tveimur jöfnum greiðslum í samræmi við ákvörðun aðalfundar bankans þann 14. apríl 2016. Greiddur arður fyrir árið 2015 nam alls 28.538 milljónum króna, sem samsvarar 1,20 krónu á hlut, eða 0,6 krónum á hlut í hvorri greiðslu.

Þann 30. nóvember 2016 komust bankaráð Landsbankans og Steinþór Pálsson, bankastjóri, að samkomulagi um að Steinþór léti af störfum. Hreiðar Bjarnason, framkvæmdastjóri Fjármálasviðs og staðgengill bankastjóra, tók við starfi bankastjóra þar til nýr bankastjóri yrði ráðinn og tæki til starfa. Þann 23. janúar 2017 tilkynnti bankaráðið að það hefði ráðið Lilju Björk Einarsdóttur í starf bankastjóra Landsbankans.

Eignarhald

Heildarfjöldi hluthafa í árslok 2016 var 1.003, en þeir voru 1.835 í upphafi árs 2016. Í lok árs 2016 voru 10 stærstu hluthafar í bankanum sem hér segir:

Nafn hluthafa	Fjöldi hluta		
	(í m.kr.)	%	
Ríkissjóður Íslands	Ríkissjóður Íslands	23.567,0	98,20%
Tryggingasjóður sparisjóðanna	Tryggingasjóður	10,0	0,04%
Lífeyrissjóður Vestmannaeyja	Lífeyrissjóður	5,0	0,02%
Vestmannaeyjabær	Bæjarfélag	3,5	0,01%
Vinnslustöðin hf.	Sjávarútvegsfyrirtæki	1,7	0,01%
Helgi T. Helgason	Einstaklingur	0,5	0,00%
Hreiðar Bjarnason	Einstaklingur	0,5	0,00%
Árni Þ. Þorbjörnsson	Einstaklingur	0,5	0,00%
Hrefna Ösp Sigfinnsdóttir	Einstaklingur	0,4	0,00%
Steinþór Pálsson	Einstaklingur	0,3	0,00%
Stærstu 10 samtals		23.589,5	98,29%
Aðrir hluthafar		58,6	0,24%
Útistandandi hlutafé samtals		23.648,2	98,53%
Landsbankinn hf.	Eigin hlutir	351,8	1,47%
Heildarúttegið hlutafé		24.000,0	100,00%

Bankasýsla ríkisins fer með hlut ríkisins í bankanum fyrir hönd ríkissjóðs Íslands.

Bankaráð Landsbankans ákvað í september 2016 að bankinn skyldi bjóðast til að kaupa eigin hluti í bankanum í samræmi við samþykkt árlegs aðalfundar bankans sem haldinn var þann 14. apríl 2016. Endurkaupin skyldu nema að hámarki 480 milljónum hluta, eða jafngildi 2% af útgæfnum hlutafé. Markmiðið með endurkaupunum er að lækka eigið fé bankans og gefa hluthöfum um leið tækifæri til að selja hluti sína í bankanum með gegnsæjum hætti þar sem takmörkun á sölu hlutanna rann út þann 1. september 2016.

Í kjölfarið tilkynnti bankinn að hann myndi kaupa hluti af hluthöfum bankans í samræmi við ákveðna endurkaupaáætlun sem nær yfir þrjú tímabil: frá 19. september 2016 til 30. september 2016, frá 31. október 2016 til 9. desember 2016 og frá 13. febrúar 2017 til 24. febrúar 2017.

Í samræmi við ákvörðun aðalfundarinnar mun Landsbankinn bjóðast til að endurkaupa hvern hlut á framangreindum tímabilum á hlutabréfagengi sem ákvarðast af innra virði á hlutum bankans samkvæmt nýjustu niðurstöðum efnahags- og rekstrarreiknings hans sem birtar eru fyrir byrjun viðeigandi endurkaupatímabils. Kaupverð hlutanna getur því breyst milli endurkaupatímabíla allt eftir niðurstöðu síðasta ársreiknings eða ársreiknings bankans. Í árslok 2016 hafði bankinn keypt 133,5 milljónir eigin hluta á meðalverðinu 10,41857 á hlut, að heildarfjárhæð 1.391 milljónir króna.

Bankinn hefur uppfyllt lagacröfur um jafnan hlut kynjanna í yfirstjórn allt frá árinu 2010. Síðan 2010 hefur verið gerð krafa um að hvorugt kyn falli undir 40% lágmarkshlutfall í yfirstjórn. Bankinn hefur uppfyllt þessa kröfu og hafa konur og karlar í hópi framkvæmdastjóra bankans síðan verið jafn mörg, nema þegar fjöldi framkvæmdastjóra var oddatala.

Stjórnarhættir

Landsbankinn leggur mikla áherslu á að innleiða og starfa samkvæmt góðum stjórnarháttum í samræmi við þau viðmið sem koma fram í nýjustu útgáfu Leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja sem Viðskiptaráð Íslands, NASDAQ á Íslandi og Samtök atvinnulífsins gáfu út í júní 2015 (5. útgáfa), að undanskildu ákvæði í grein 5.4.1. Frekari upplýsingar um stjórnarhætti bankans almennt og frávik þetta koma fram í ársskýrslu samstæðunnar fyrir árið 2016 og á heimasíðu bankans, www.landsbankinn.is. Bankinn endurskoðar árlega fylgni við *Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja* til að ákvarða hvort stjórnarhættir bankans séu í samræmi við leiðbeiningarnar á hverjum tíma.

Samfélagsleg ábyrgð

Samfélagsleg ábyrgð er órjúfanlegur hluti stefnu Landsbankans um að stuðla að hagvexti, framþróun í samfélaginu og umhverfisvernd. Stefna um samfélagslega ábyrgð er grundvöllur að sjálfbærri þróun sem stuðlar að aukinni samkeppnishæfni, hagkvæmri nýtingu auðlinda og góðum stjórnarháttum, m.a. virðingu fyrir mannréttindum, aðgerðum gegn svikum og spillingu. Landsbankinn leggur mikla áherslu á að innleiða samfélagsábyrgð í allri starfsemi bankans í samræmi við alþjóðleg, viðurkennd viðmið svo sem Hnattrænan samning Sameinuðu þjóðanna (UN Global Compact), framtak fjármálafyrirtækja innan Umhverfisstofnunar Sameinuðu þjóðanna (UNEP FI), reglur Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (UN PRI) og fjölda annarra verkefna um samfélagslega ábyrgð. Landsbankinn gefur út árlega samfélagskýrslu með ársskýrslu bankans þar sem birtar eru upplýsingar um þróun samfélagsábyrgðar og samfélagsvísa hjá bankanum. Skýrslan er aðgengileg á vef bankans, www.landsbankinn.is.

Yfirlýsing bankaráðs og bankastjóra

Samstæðureikningur Landsbankans hf. fyrir fjárhagsárið sem lauk 31. desember 2016 er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS) eins og þeir hafa verið samþykktir af ESB fyrir fyrirtæki í áframhaldandi rekstri.

Það er álit okkar að samstæðureikningur Landsbankans hf. gefi glögga mynd af afkomu samstæðunnar á árinu 2016, eignum, skuldum og fjárhagsstöðu hennar 31. desember 2016 og breytingar á handbæru fé á árinu 2016.

Það er ennfremur álit okkar að samstæðureikningur Landsbankans hf. og skýrsla bankaráðs og bankastjóra gefi glögga mynd af þróun og afkomu samstæðunnar og lýsi megin áhættum og óvissuþáttum sem að samstæðunni steðja.

Bankaráðið og bankastjóri staðfesta hér með samstæðureikning Landsbankans hf. fyrir árið 2016 með áritun sinni. Bankaráðið og bankastjóri mæla með því að aðalfundur Landsbankans hf. samþykki samstæðureikning þennan.

Reykjavík, 9. febrúar 2017

Bankaráð

Helga Björk Eiríksdóttir

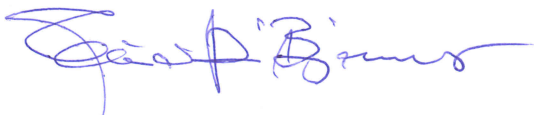
formaður bankaráðs

Berglind Svavarsdóttir

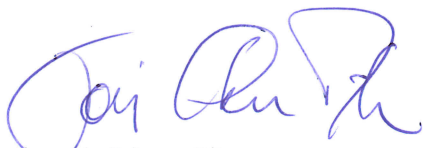
Danielle Pamela Neben

Einar Þór Bjarnason

Hersir Sigurgeirsson

Jón Guðmann Pétursson

Magnús Pétursson

Bankastjóri

Hreiðar Bjarnason

Áritun óháðra endurskoðenda

Til bankaráðs og hluthafa Landsbankans hf.

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi samstæðuársreikning Landsbankans hf. (hér eftir „samstæðan“) fyrir árið 2016. Samstæðuársreikningurinn hefur að geyma skýrslu bankaráðs og bankastjóra, rekstrarreikning, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, eiginfjáryfirlit, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að samstæðuársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu Landsbankans hf. á árinu 2016, efnahag hans 31. desember 2016 og breytingu á handbæru fé á árinu 2016, í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla eins og þeir hafa verið samþykktir af Evrópusambandinu og lög um ársreikninga.

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við að í skýrslu bankaráðs og bankastjóra sem fylgir ársreikningi þessum eru veittar þær upplýsingar að lágmarki sem ber að veita í skýrslu stjórnar samkvæmt lögum um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Grundvöllur að álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla (ISA) en nánar er gerð grein fyrir ábyrgð okkar í kaflanum *Ábyrgð endurskoðanda*. Við uppfyllum ákvæði síðareglna endurskoðenda á Íslandi og teljumst því óháð samstæðunni. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði, sem að okkar faglega mati, hafa mesta þýðingu við endurskoðun okkar á ársreikningi samstæðunnar árið 2016. Þessi atriði voru yfirfarin við endurskoðun á samstæðuársreikningnum og höfð til hliðsjónar við ákvörðun á viðeigandi álit á honum. Í áritun okkar látum við ekki í ljós sérstakt álit á hverju þeirra fyrir sig.

Eftirfarandi atriði teljum við vera lykilatriði í endurskoðun okkar:

a) Útlánaáfhætta, virðisrýrnun útlána og mat á áhrifum dóma Hæstaréttar vegna gengistryggðra lána

Sjá umfjöllun í skýrslu bankaráðs og bankastjóra á bls. 1, í umfjöllun um mikilvægar reikningsskilaaðferðir í skýringu 93.5 (e) á bls. 70 og 93.5 (g) á bls. 71, í umfjöllun um mikilvægt reikningshaldslegt mat og ákvarðanir í skýringu 3 (a) á bls. 13 og 3 (e) á bls. 14, skýringu 38 um málaferli á bls. 34 og skýringar 55 til 72 um útlánaáfhættu á bls. 44 til 54.

Við höfum skilgreint virðisrýrnun útlána og krafna á viðskiptavini sem lykilatriði við endurskoðun okkar þar sem forsendur sem notaðar eru við virðisrýrnun byggja á mati stjórnenda og eru að hluta til huglæggar. Þar sem útlán og kröfur eru verulegur liður í samstæðuársreikningnum getur hver breyta í forsendum haft veruleg áhrif á afkomu og efnahag samstæðunnar. Vinna okkar náði bæði til mats á virðisrýrnun útlána til einstaklinga sem og útlána til fyrirtækja og stofnanna. Sem lykilatriði endurskoðunar höfum við jafnframt skilgreint mat á áhrifum dóma Hæstaréttar er varðar ólöglegt gengistryggð lán, sem getur haft veruleg áhrif á afkomu og efnahag samstæðunnar.

Sem hluti af endurskoðun okkar framkvæmdum við prófanir á lykilefirlitsaðgerðum er snúa að virðisrýrnun útlána. Þær prófanir beindust meðal annars að greiningu á tapsburðum og forsendum sem notaðar eru við matið. Við yfirförum upplýsingar í kerfum og líkönum sem samstæðan byggir virðisrýrnun útlána á. Við yfirförum einnig með hvaða hætti stjórnendur meta niðurstöður matsins og hvað gert var við frávik ef þau komu upp.

Við framkvæmdum einnig gagnaendurskoðun á virðisrýrnun útlána. Meðal aðgerða var yfirferð á aðferðafræði virðisrýrnunar og hvort að sú aðferðafræði samræmdest alþjóðlegum reikningsskilastöðlum. Við tókum einnig áhættumiðað úrtak út frá einkennum lána og lántakenda. Útlán þar sem líkur á vanefndum og útlánatapi eru mestar og líkur til að séu síður uppgötvadar af samstæðunni fengu þyngra vægi í úrtaki. Undirliggjandi lánasamningar einstakra lántakanda voru yfirfarnir, undirliggjandi veð sannreynd og mat lagt á forsendur stjórnenda.

Jafnframt yfirförum við með hvaða hætti samstæðan leggur mat á fordæmisgilda dóma, er varðar ólöglegt gengistryggð lán. Við lögðum mat á forsendur stjórnenda við mat á áhrifum slíkra mála á afkomu og efnahag samstæðunnar. Við yfirferðina nutum við aðstoðar lögfræðiráðgjafa sem var hluti af endurskoðunarteyminu.

b) Mat á þriðja þreps fjáreignum (e. level 3 financial assets)

Sjá umfjöllun um mikilvægar reikningsskilaaðferðir í skýringu 93.5 (f) bls. 70 til 71, í umfjöllun um mikilvægt reikningshaldslegt mat og ákvarðanir í skýringu 3 (b) á bls. 14, og umfjöllun um þrepaskiptingu gangvirðis í skýringu 18 á bls. 21.

Með þriðja þreps fjáreignum er átt við eignir sem metnar eru til gangvirðis með verðmatsaðferð sem byggir á forsendum sem ekki teljast auðrekjanlegar. Mat á þriðja þreps fjáreignum er oft á tíðum háð mikilli óvissu þar sem forsendur sem matið byggir á eru ekki auðrekjanlegar og háð mati stjórnenda að miklu leyti. Hver breyta í forsendum matsins getur haft veruleg áhrif á afkomu og efnahag samstæðunnar.

Við endurskoðun okkar yfirförum við verðmatsaðferðir samstæðunnar og samkvæmni við alþjóðlega reikningsskilastaðla. Við yfirförum ferli samstæðunnar við greiningu og mat á forsendum sem notaðar eru í verðmötum ásamt því að skoða verðmatslíkön sem stuðst er við. Við tókum úrtak fjáreigna til skoðunar, þar sem sérstök áhersla var lögð á stærstu og áhættumestu eignirnar. Við vinnu okkar var stuðst við vinnu verðmatsérfræðings sem var hluti af endurskoðunarteyminu.

Aðrar upplýsingar

Bankaráð og bankastjóri eru ábyrg fyrir öllum upplýsingum sem samstæðan birtir, jafnt ársreikningi sem öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar taka til upplýsinga í ársskýrslu, þó ekki ársreiknings og áritun óháðs endurskoðanda. Álit okkar nær ekki til upplýsinga í ársskýrslu eða annarra upplýsinga sem samstæðan gefur út. Staðfestum við því ekki þær upplýsingar sem þar er að finna. Hvað ábyrgð okkar varðar felst hún í yfirllestri á efni ársskýrslunnar þegar við höfum fengið hana afhenta og athugun á því hvort um verulegt ósamræmi sé að ræða milli hennar og samstæðuársreikningsins, hvort upplýsingar í ársskýrslu séu í andstöðu við þær upplýsingar sem við höfum aflað við endurskoðun okkar eða hvort í ársskýrslunni séu verulegar villur. Ef verulegar villur eða ósamræmi við samstæðuársreikninginn koma upp er okkur skylt að koma því á framfæri til bankaráðs og beita viðeigandi aðgerðum eftir alvarleika misræmisins.

Ábyrgð bankaráðs og bankastjóra á samstæðuársreikningnum

Bankaráð og bankastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu samstæðuársreikningsins í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla eins og þeir hafa verið samþykktir af Evrópusambandinu og lög um ársreikninga. Bankaráð og bankastjóri eru einnig ábyrg fyrir innra eftirliti við gerð og framsetningu samstæðuársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð samstæðuársreikningsins eru bankaráð og bankastjóri ábyrg fyrir mati á rekstrarhæfi samstæðunnar. Ef vafi leikur á rekstrarhæfi skal gerð grein fyrir því í samstæðuársreikningnum með viðeigandi skýringum og greint frá því hvers vegna ákveðið var að beita forsendunni um rekstrarhæfi við gerð og framsetningu samstæðuársreikningsins, nema bankaráð og bankastjóri hafi ákveðið að leysa samstæðuna upp eða hætta starfsemi, eða hafa enga aðra raunhæfa möguleika en að gera það.

Bankaráð og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu samstæðuársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að samstæðuársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar.

Nægjanleg víska er nokkuð hátt stig vissu, en það tryggir ekki að endurskoðun sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið til vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda samstæðuársreikningsins, stakar eða samanlagðar.

Sem hluti af endurskoðuninni sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, beitum við faglegu mati (e. professional judgment) og viðhöfum faglega tortryggni (e. professional skepticism). Eftirfarandi er einnig hluti af endurskoðun okkar á ársreikningi samstæðunnar:

- Greina og meta hættuna á verulegri skekkju í samstæðuársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, skipuleggja og framkvæma endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og öflun endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals og misvísandi framsetningu samstæðuársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að innra eftirlit sé ekki virt.
- Afla skilnings á innra eftirliti, ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits samstæðunnar, heldur í þeim tilgangi að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir.
- Meta hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- Meta hvort forsendan um rekstrarhæfi eigi við, hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum samstæðuársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi ber okkur að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar. Atburðir eða aðstæður eftir dagsetningu áritunar geta þannig valdið óvissu um rekstrarhæfi samstæðunnar.
- Meta hvort samstæðuársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum og leggja mat á framsetningu, uppbyggingu og innihald samstæðuársreikningsins með tilliti til glöggrar myndar, skýringum þar á meðal.
- Afla endurskoðunargagna er varðar verulegar einingar innan samstæðunnar til að geta látið í ljós álit á samstæðuársreikningi. Við erum ábyrg fyrir skipulagi, umsjón og framkvæmd endurskoðunar samstæðunnar og berum ein ábyrgð á áliti okkar á samstæðunni.

Ábyrgð endurskoðanda (framhald)

Okkur ber skylda til að upplýsa bankaráð og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar auk verulegra atriða sem upp komu í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti, ef við á.

Við höfum afhent bankaráði og endurskoðunarnefnd yfirlýsingu þess efnis að við uppfylfum ákvæði siðareglna er varðar óhæði. Við höfum jafnframt komið á framfæri upplýsingum um tengsl eða aðra þætti sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og hvaða varúðanir við höfum stuðst við til að tryggja óhæði okkar, ef við á.

Af þeim atriðum sem við upplýstum bankaráð og endurskoðunarnefnd um lögðum við mat á hvaða atriði höfðu mesta þýðingu í endurskoðuninni á yfirstandandi ári og eru það lykilatriði endurskoðunarinnar. Við gerum grein fyrir þessum atriðum í áritun okkar nema lög og reglur heimila ekki slíka upplýsingagjöf. Í undantekningartilfellum kunnum við að greina ekki frá slíkum atriðum ef við metum það svo að neikvæðar afleiðingar af slíkri upplýsingagjöf vegi þyngra en hagsmunir almennings af upplýsingunum.

Fyrir hönd Grant Thornton endurskoðunar ehf.
Reykjavík, 9. febrúar 2017

Davíð Arnar Einarsson
löggiltur endurskoðandi

J. Sturla Jónsson
löggiltur endurskoðandi

Rekstrarreikningur samstæðunnar fyrir árið 2016

Skýringar	2016	2015
Vaxtatekjur	64.612	58.005
Vaxtagjöld	(29.962)	(25.681)
5 Hreinar vaxtatekjur	34.650	32.324
6 Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna	(318)	18.216
Hreinar vaxtatekjur eftir hreina virðisbreytingu og virðisrýrnun útlána og krafna	34.332	50.540
Þjónustutekjur	10.290	8.977
Þjónustugjöld	(2.481)	(2.136)
7 Hreinar þjónustutekjur	7.809	6.841
8 Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	1.416	8.924
9 Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum	339	3.802
11 Hreinn gengismunur	(179)	(1.277)
12 Aðrar tekjur og (gjöld)	4.500	3.533
Aðrar rekstrartekjur	6.076	14.982
Rekstrartekjur samtals	48.217	72.363
13 Laun og launatengd gjöld	14.049	13.754
14 Annar rekstrarkostnaður	7.586	8.061
15 Afskriftir	611	663
34 Framlag í Tryggingasjóð innstæðueigenda og fjárfesta	1.268	1.254
Rekstrargjöld samtals	23.514	23.732
25 Hlutdeild í hagnaði hlutdeildarféлага með hlutdeildaraðferð	483	248
Hagnaður fyrir skatta	25.186	48.879
16 Tekjuskattur	(5.570)	(9.402)
17 Skattur á heildarskuldur fjármála fyrirtækja	(2.973)	(3.017)
Hagnaður ársins	16.643	36.460
Hagnaður ársins tilheyrir:		
Hluthafar bankans		
Hagnaður af starfsemi	16.633	36.460
Hagnaður ársins sem tilheyrir hluthöfum bankans	16.633	36.460
Hlutdeild minnihluta		
Hagnaður af starfsemi	10	0
Hlutdeild minnihluta í hagnaði ársins	10	0
Hagnaður ársins	16.643	36.460
Hagnaður á hlut		
37 Grunnhagnaður og þynntur hagnaður á hlut (krónur)	0,70	1,54
Samtals grunnhagnaður og þynntur hagnaður á hlut (krónur)	0,70	1,54

Meðfylgjandi skýringar eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Efnahagsreikningur samstæðunnar 31. desember 2016

Skýringar	2016	2015	
Eignir			
18, 19	Sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	25.164
18, 20, 80	Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	154.892	203.684
21	Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	26.688	29.192
18, 22	Afleiðusamningar	278	287
23, 80	Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.408	20.791
24, 80	Útlán og kröfur á viðskiptavinum	853.417	811.549
25	Fjárfesting í hlutdeildarfélagum með hlutdeildaraðferð	1.184	909
26	Rekstrarfjármunir	5.452	5.658
27	Óefnislegar eignir	2.634	2.012
28	Aðrar eignir	8.093	7.457
29	Eignir í sölumeðferð	7.449	11.955
	Eignir samtals	1.111.157	1.118.658
Skuldir			
30	Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	20.093	56.731
31	Innlán frá viðskiptavinum	589.725	559.051
22	Afleiðusamningar og skortstöður	1.729	3.400
32, 80	Lántökur	223.944	209.344
33	Skattskuld	85	166
34	Aðrar skuldir	22.867	23.278
29	Skuldir vegna eigna í sölumeðferð	1.095	1.518
35	Víkjandi lán	388	639
	Skuldir samtals	859.926	854.127
36	Eigið fé		
	Hlutfé	23.648	23.782
	Yfirverðsreikningur hlutfjár	120.847	122.105
	Varasjóðir	10.875	6.000
	Óráðstafað eigið fé	95.834	112.614
	Eigið fé sem tilheyrir hluthöfum bankans	251.204	264.501
	Hlutdeild minnihluta	27	30
	Eigið fé samtals	251.231	264.531
	Skuldir og eigið fé samtals	1.111.157	1.118.658

Meðfylgjandi skýringar eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Eiginfjárfirlit samstæðunnar 31. desember 2016

Skýringar

		Hluthafar bankans								
		Varasjóðir				Fjáreignir sem færðar eru á gangvirði í gegnum Óráðstafað				
		Hlutfé	Yfirverðs reikningur hlutfjár	Lögbundinn varasjóður	Hlutdeild í dóttur- og hlutdeildar-félögum umfram greiddan arð	rekstrarreikning	eigið fé	Samtals	Hlutdeild minnihluta	Samtals
Breytingar á eigin fé á árinu 2016										
	Eigið fé 1. janúar 2016	23.782	122.105	6.000			112.614	264.501	30	264.531
	Hagnaður ársins						16.633	16.633	10	16.643
	Flutt á bundið óráðstafað eigið fé				4.583	292	(4.875)	0		0
	Kaup á eigin hlutum	(134)	(1.258)					(1.392)		(1.392)
	Greiddur arður til hluthafa						(28.538)	(28.538)		(28.538)
	Breyting á hlutdeild í minnihluta í dótturfélagi							0	(13)	(13)
36	Eigið fé 31. desember 2016	23.648	120.847	6.000	4.583	292	95.834	251.204	27	251.231
Breytingar á eigin fé á árinu 2015										
	Eigið fé 1. janúar 2015	23.687	121.275	6.000			99.841	250.803		250.803
	Hagnaður ársins						36.460	36.460		36.460
	Greiddur arður til hluthafa						(23.687)	(23.687)		(23.687)
	Endurgjald vegna samruna sem ráðstafað var til fyrrum stofn-fjáreigenda Sparisjóðs Vestmannaeyja og Sparisjóðs Norðurlands	95	830					925		925
	Aukin hlutdeild minnihluta vegna samruna Landsbankans og Sparisjóðs Norðurlands							0	30	30
36	Eigið fé 31. desember 2015	23.782	122.105	6.000	0		112.614	264.501	30	264.531

Meðfylgjandi skýringar eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Sjóðstreymisfirlit samstæðunnar 31. desember 2016

Skýringar	2016	2015
Rekstrarhreyfingar		
Hagnaður ársins	16.643	36.460
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi	(30.144)	(51.728)
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum	(22.939)	15.817
Innheimtar vaxtatekjur	60.308	51.227
Greidd vaxtagjöld	(28.747)	(24.238)
10 Fenginn arður	1.401	4.230
Greiddur tekjuskattur og sérstakur skattur á fjármálafyrirtæki	(10.791)	(10.978)
Handbært fé (til) frá rekstri	(14.269)	20.790
Fjárfestingahreyfingar		
Fjárfesting í hlutdeildarfélögum	(40)	0
Fjárfesting í dótturfélögum	12	(33)
26 Keyptir rekstrarfjármunir	(351)	(274)
26 Seldir rekstrarfjármunir	186	62
27 Eignfærðar óefnislegar eignir	(852)	(597)
Handbært fé til fjárfestingahreyfinga	(1.045)	(842)
Fjármögnunarhreyfingar		
Lántökur	127.558	76.141
36 Kaup á eigin hlutum	(1.392)	0
Endurgreiðsla á lántöku	(86.378)	(68.114)
Endurgreiðsla á víkjandi lánum	(252)	0
36 Greiddur arður	(28.538)	(23.687)
Handbært fé frá (til) fjármögnunarhreyfinga	10.998	(15.660)
Handbært fé í upphafi árs	24.257	16.588
Breyting á handbæru fé	(4.316)	4.288
Handbært fé yfirtekið við sameiningu félaga	0	1.491
Áhrif gengisbreytinga á handbært fé	1.311	1.890
Handbært fé í árslok	21.252	24.257
Fjárfestinga- og fjármögnunarhreyfingar sem hafa ekki áhrif á sjóðstreymi		
Yfirteknar eignir og skuldir vegna Sparisjóðs Vestmannaeyja og Sparisjóðs Norðurlands	-	(621)
Viðskiptavild	-	(313)
Eigin hlutabréfum úthlutað til fyrrum stofnfjáreigenda Sparisjóðs Vestmannaeyja og Sparisjóðs Norðurlands	-	926
Handbært fé sundurliðað		
19 Sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	25.164
23 Innstæður hjá fjármálafyrirtækjum	14.539	15.096
19 Almenn og sértæk bindiskylda við Seðlabanka	(23.949)	(16.003)
Handbært fé í árslok	21.252	24.257

Meðfylgjandi skýringar eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Sjóðstreymisfirlit samstæðunnar 31. desember 2016

Skýringar	2016	2015
Rekstarliðir sem ekki hafa áhrif á sjóðstreymi		
5 Hreinar vaxtatekjur	(34.650)	(32.324)
6, 70 Virðisrýmun útlána, krafna og ábyrgða	(5.117)	(4.440)
6 Breyting á framlagi vegna taps af gengistryggðum útlánnum og kröfum á viðskiptavinum	5.435	(13.776)
8 Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	(1.416)	(8.924)
9 Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum	(339)	(3.802)
11 Hreinn gengismunur	(1.132)	(613)
26 Tap (hagnaður) af sölu rekstrarfjármuna	(10)	20
12 Hagnaður af sölu fullnustueigna	(1.586)	(703)
15 Afskriftir	611	663
25 Hlutdeild í hagnaði hlutdeildarfélagi með hlutdeildaraðferð	(483)	(248)
16 Tekjuskattur	5.570	9.402
17 Skattur á heildarskuldum fjármálafyrirtækja	2.973	3.017
	(30.144)	(51.728)
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum		
Breytingar á bindiskyldu við Seðlabanka	(7.946)	(9.306)
Breytingar á markaðsskuldabréfum og hlutabréfum	44.507	47.865
Breytingar á útlánnum og kröfum á fjármálafyrirtæki	(4.026)	32.145
Breytingar á útlánnum og kröfum á viðskiptavinum	(67.471)	(68.279)
Breytingar á eignasamstæðum til sölu	659	5.772
Breytingar á öðrum eignum	361	11.110
Breytingar á eignum í sölumeðferð	3.541	5.423
Breytingar á skuldum við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(36.209)	3.160
Breytingar á innlánnum frá viðskiptavinum	43.843	(6.197)
Breytingar á skattskuld	81	231
Breytingar á öðrum skuldum	146	(5.752)
Breytingar á skuldum vegna eigna í sölumeðferð	(425)	(355)
	(22.939)	15.817

Meðfylgjandi skýringar eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Skýringar við ársreikning samstæðunnar fyrir árið 2016

Skýring	Blaðsíða	Skýring	Blaðsíða	
Almennt		Áhættustýring		
1	Upplýsingar um félagið sem reikningsskilin taka til.....	13	52 Stjórnskipulag áhættustýringar.....	42-43
2	Grundvöllur reikningsskilanna.....	13	53 Áhættuvilji.....	43-44
3	Mikilvægt reikningshaldslegt mat og ákvarðanir.....	13-14	54 Áhættumat.....	44
4	Starfsþættir.....	15-16	Útlánaáhætta	
Skýringar við rekstrarreikning		55	Greining útlánaáhhættu.....	44
5	Hreinar vaxtatekjur.....	17	56 Mat á útlánaáhhættu.....	45
6	Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna.....	17	57 Vöktun og eftirlit með útlánaáhhættu.....	45
7	Hreinar þjónustutekjur.....	17	58 Stýring útlánaáhhættu.....	45-46
8	Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði.....	17	59 Mildun útlánaáhhættu.....	46
9	Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og -skuldum.....	18	60 Virðisrýrnun útlána.....	46
10	Arðstekjur.....	18	61 Hámarks útlánaáhhætta og skipting eftir atvinnugreinum.....	47-48
11	Hreinn gengismunur.....	18	62 Tryggingar og veðhlutföll eftir atvinnugreinum.....	49
12	Aðrar tekjur og (gjöld).....	18	63 Tegundir trygginga.....	50
13	Laun og launatengd gjöld.....	18	64 Útlán og kröfur á viðskiptavinum og fjármálafyrirtæki - landfræðileg skipting.....	50
14	Annar rekstrarkostnaður.....	19	65 Útlán og kröfur - skipting eftir vöktunarflokkum útlánaáhhættu.....	51
15	Afskriftir.....	19	66 Útlánagæði fjáreigna.....	51
16	Tekjuskattur.....	19	67 Útlán og aðrar kröfur án vanskila eða sértækrar virðisrýrnunar.....	52
17	Skattur á heildarskuldur fjármálafyrirtækja.....	19	68 Útlán og aðrar kröfur í vanskilum en án virðisrýrnunar.....	52
Skýringar við efnahagsreikning		69	Útlán og aðrar kröfur eftir atvinnugreinum.....	53
18	Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda.....	20-23	70 Virðisrýrnun útlána og krafna á fjármálafyrirtæki og viðskiptavinum og annarra fjáreigna.....	54
19	Sjóður og innstæður við Seðlabanka.....	24	71 Endurskipulögð útlán.....	54
20	Skuldabréf.....	24	72 Stórar áhættuskuldbindingar.....	54
21	Hlutabréf.....	24	73 Markaðsskuldbréf og önnur verðbréf með föstum tekjum.....	54-55
22	Afleiðusamningar og skortstöður.....	25	74 Afleiðusamningar.....	55
23	Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki.....	25	75 Jöfnun fjáreigna og fjárskulda.....	55-56
24	Útlán og kröfur á viðskiptavinum.....	25	Lausafjáraáhhætta	
25	Fjárfesting í hlutdeildarfélagum.....	25-26	76 Lausafjáraáhhætta.....	56
26	Rekstrarfjármunir.....	26	77 Stýring lausafjáraáhhættu.....	56-58
27	Óefnislegar eignir.....	27	78 Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda.....	58-60
28	Aðrar eignir.....	27	79 Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda eftir myntum.....	61
29	Eignir og skuldur vegna eigna í sölumeðferð.....	27	80 Veðsettar eignir.....	62
30	Skuldur við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka.....	27	Markaðsáhhætta	
31	Innlán frá viðskiptavinum.....	28	81 Markaðsáhhætta.....	62
32	Lántökur.....	28-30	82 Stýring markaðsáhhættu.....	62-63
33	Skatteign og skattskuld.....	30	83 Hlutabréfaáhhætta.....	63
34	Aðrar skuldur.....	31	84 Vaxtaáhhætta.....	63-64
35	Víkjandi lán.....	31-32	85 Næmnigreining eigna í veltubók.....	64
36	Eigið fé.....	32-33	86 Næmnigreining eigna utan veltubókar.....	64-65
Aðrar skýringar		87	Verðtryggingaráhhætta (öll söfn).....	65
37	Hagnaður á hlut.....	33	88 Gjaldeyrissáhhætta (öll söfn).....	66
38	Málaferli.....	33-34	89 Samþjöppun gjaldeyrissáhhættu.....	66
39	Leigusamningar.....	34	90 Næmni gagnvart gjaldeyrissáhhættu.....	67
40	Fjárvarsla.....	35	91 Gengi erlendra gjaldmiðla.....	67
41	Hlutdeild í dótturfélagum.....	35	Rekstraráhhætta	
42	Sérnsiðin félög innan samstæðunnar.....	35	92 Rekstraráhhætta.....	67
43	Sérnsiðin félög utan samstæðunnar.....	35	Mikilvægar reikningsskilaaðferðir	
44	Ábyrgðir / Stöður utan efnahagsreiknings innan samstæðunnar.....	36	93 Mikilvægar reikningsskilaaðferðir.....	68-79
45	Viðskipti við tengda aðila.....	36-38	Lykiltölur samstæðunnar	
46	Atburðir eftir reikningsskiladag.....	39	94 Rekstur eftir árum.....	80
Eiginfjárstýring		95	Rekstur eftir ársfjórðungum.....	81
47	Eiginfjárkröfur.....	39	96 Lykiltölur og hlutföll.....	82
48	Eiginfjárgrunnur, áhættuvegnar eignir og eiginfjárhlutföll.....	40		
49	Vogunarlutfall.....	40		
Eiginfjárbörf				
50	Rammi um eiginfjárbörf.....	40-41		
51	Eiginfjárbörf vegna mismunandi áhættuþátta.....	41-42		

Skýringar við samstæðuársreikning

Almennt

1. Upplýsingar um félagið sem reikningsskilin taka til

Landsbankinn hf. (hér eftir vísað til sem „bankinn“ eða „Landsbankinn“) var stofnaður 7. október 2008. Bankinn er hlutafélag með takmarkaða ábyrgð, stofnað og skráð á Íslandi og með aðsetur þar. Bankinn starfar samkvæmt lögum um fjármála fyrirtæki nr. 161/2002. Fjármálaeftirlitið (FME) hefur eftirlit með bankanum á grundvelli laga nr. 87/1998 um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Skráð aðsetur bankans er í Austurstræti 11, 155 Reykjavík.

Samstæðuársreikningur bankans fyrir árið 2016 tekur til bankans og dótturfélaga hans (saman nefnd „samstæðan“ og hvert fyrir sig „samstæðufélag“). Meginstarfsemi samstæðunnar er á sviði fyrirtækja- og viðskiptabankastarfsemi, markaðsviðskipta, eignastýringu og annarrar tengdrar þjónustu. Samstæðan starfar eingöngu á Íslandi.

Ársreikningur samstæðunnar var samþykktur af bankaráði og bankastjóra þann 9. febrúar 2017.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

Yfirlýsing um að alþjóðlegum reikningsskilastöðlum sé fylgt

Ársreikningur samstæðunnar fyrir árið 2016 er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS) eins og þeir hafa verið staðfestir af Evrópusambandinu.

Um fjöllun um mikilvægar reikningsskilaaðferðir er að finna í skýringu 93.

Ársreikningur samstæðunnar var saminn á ensku, samþykktur af bankaráði og áritaður af endurskoðendum félagsins þann 9. febrúar 2017. Sé munur á enskri útgáfu og íslenskri þýðingu, þá gildir enska útgáfan.

Rekstrarhæfi

Stjórnendur bankans hafa metið hvort samstæðan hafi getu til áframhaldandi rekstrar og er það skoðun þeirra að svo sé. Þar af leiðandi er samstæðuársreikningurinn gerður miðað við þá forsendu að samstæðan sé rekstrarhæf.

Matsgrundvöllur

Samstæðuársreikningurinn byggir á kostnaðarverði að undanskildum:

- Fjáreignum og fjárskuldum sem flokkaðar eru sem veltufjáreignir og skuldir sem metnar eru á gangvirði,
- Fjáreignum og fjárskuldum sem tilgreindar eru á gangvirði í gegnum rekstrarreikning og metnar eru á gangvirði,
- Fastafjármunum til sölu og eignarhlutum í félögum í sölumeðferð, sem metnir eru á því sem lægra reynist af kostnaðarverði eða gangvirði að frádragnum sölukostnaði.

Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Liðir í reikningsskilum hvers og eins félags innan samstæðunnar eru færðir í gjaldmiðli þess efnahagssumhverfis sem viðkomandi félag starfar í (starfrækslugjaldmiðli þess). Allar fjárhæðir eru birtar í íslenskum krónum (ISK), sem er einnig starfrækslugjaldmiðill bankans, námundaðar að næstu milljón nema annað komi fram.

Mat og ákvarðanir við beitingu reikningsskilaaðferða

Gerð ársreiknings krefst þess að stjórnendur taki ákvarðanir, leggi mat á og gefi sér forsendur sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda. Endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og undirliggjandi forsendur stjórnenda eru í stöðugri endurskoðun og eru áhrifin af breytingum á mati og forsendum færð á því tímabili sem breytingin á sér stað og á síðari tímabilum, ef breytingarnar hafa áhrif á þau.

Í skýringu 3 er fjallað um mat og gefnar forsendur sem fela í sér talsverða áhættu sem gæti leitt til verulegra breytinga á bókfærðu virði eigna og skulda á næsta fjárhagsári.

3. Mikilvægt reikningshaldslegt mat og ákvarðanir

(a) Virðisýrnnun útlána og krafna

Samstæðan yfirfer útlánasöfn sín til að meta virðisýrnnun að minnsta kosti ársfjórðungslega. Til að ákveða hvort virðisýrnnun skuli færð, þá metur samstæðan hvort fyrir liggja greinanleg og mælanleg gögn sem bendi til þess að áætlað framtíðarsjóðstreymi af lánaafni hafi minnkað áður en hægt verður að greina lækku á einstökum lánum í því safni. Meðal vísbendinga um virðisýrnnun geta verið gögn sem benda til þess að óhagstæð breyting hafi átt sér stað á greiðslugetu lántakenda í tilteknum hópi, eða fylgni er á milli efnahagsaðstæðna og vanefnda í þessum hóp. Til að áætla framtíðarsjóðstreymi nota stjórnendur áætlanir sem byggja á tapreynslu, ásamt hlutlægum merkjum um virðisýrnnun í einsleitum söfnum. Aðferðafræðin og forsendur, sem notaðar eru við að áætla bæði fjárhæð og tímasetningu framtíðarsjóðstreymis, eru endurskoðaðar reglulega til að draga úr mögulegum mismun á áætlunum um tap og raunverulegu tapi.

Skýringar við samstæðuársreikning

3. Mikilvægt reikningshaldslegt mat og ákvarðanir (framhald)

(b) Mat fjármálagerna

Gangvirði fjármálagerna þar sem enginn virkur markaður er eða þar sem skráð verð er ekki tiltækt með öðrum hætti, er ákvarðað með matsaðferðum. Í slíkum tilfellum er gangvirði áætlað út frá greinanlegum gögnum fyrir svipaða fjármálagerna eða með því að nota líkön. Þar sem greinanleg markaðsgögn eru ekki tiltæk er mat á þeim byggt á viðeigandi forsendum. Þegar matsaðferðir (til dæmis líkön) eru notaðar til að ákvarða gangvirði, eru þær yfirfarnar og endurskoðaðar reglulega, af til þess hæfum og óháðum starfsmönnum. Öll líkön eru yfirfarin áður en þau eru sett í gagnið, og stillt til að tryggja að útkoman endurspegli raunveruleg gögn og sambærilegt markaðsverð. Alltaf þegar því verður við komið eru aðeins notuð greinanleg gögn, en þættir eins og sveiflur, fylgni og lánsáhætta, hvort sem hún er eigin eða gagnaðila, krefjast þess að stjórnendur komi með sitt mat. Breyttar forsendur fyrir þessa þætti gætu haft áhrif á skráð gangvirði fjármálagerna.

(c) Eignir í sölumæðferð

Samstæðan flokkar eignir og eignasamstæður ásamt tengdum skuldum sem eignir í sölumæðferð:

- ef slíkar eignir eða eignasamstæður eru lausar til sölu í núverandi ástandi þeirra, með fyrirvara um venjulega og hefðbundna skilmála við sölu slíkra eigna eða eignasamstæðna,
- ef stjórnendur eru staðráðnir í að selja slíkar eignir og leita með virkum hætti eftir kaupanda,
- ef reynt er að markaðssetja eignirnar með virkum hætti á sanngjörnu verði miðað við gangvirði þeirra,
- ef búist er við að sölunni verði lokið innan eins árs,
- ef salan er talin mjög líkleg.

Þó kunna atburðir og aðstæður að lengja tímann til að ljúka sölunni umfram eitt ár. Lenging tímans sem þarf til að ljúka sölunni undanskilur ekki eign (eða eignasamstæðu) frá því að vera flokkuð í sölumæðferð ef töfin verður vegna atburða eða aðstæðna sem eru utan áhrifasviðs samstæðunnar og hún er enn staðráðin í að selja eignina (eða eignasamstæðuna).

Þegar eignir eru flokkaðar sem eignir í sölumæðferð hefur samstæðan ákveðið að þær uppfylli flokkunarviðmiðið.

(d) Ákvörðun á yfirráðum yfir fjárfestingum

Stjórnendur beita mati og dómgreind við ákvörðun á því hvort skilgreiningar á yfirráðum, sjá skýringu 93.1 Dótturfélög og hlutdeild í minnihluta, gefi til kynna að samstæðan stýri fjárfestingum.

Samstæðan starfar sem sjóðstjóri nokkurra fjárfestingarsjóða. Við mat á því hvort taka skuli fjárfestingarsjóði inn í reikningsskil samstæðunnar yfirfer samstæðan allar staðreyndir og kringumstæður til að ákvarða hvort samstæðan, sem sjóðstjóri, sé umboðsaðili eða umþjóðandi. Samstæðan telst umþjóðandi, og þar með hafa yfirráð yfir sjóðum og færir þá í samstæðureikning, þegar hún sinnir hlutverki sjóðstjóra og verður ekki vikið til hliðar að ástæðulausu, nýtur breytilegra tekna af verulegri eign hlutdeildarskírteina og/eða vegna ábyrgðar og er í aðstöðu til að beita valdi sínu til að hafa áhrif á tekjur sjóða.

Í skýringu 43 Sérniðin félög utan samstæðunnar, eru frekari upplýsingar um fjárfestingarsjóði utan samstæðunnar þar sem samstæðan er umboðsaðili.

(e) Gjaldmiðla- og vaxtaviðmið lánasamninga

Í samræmi við reikningsskilaaðferðir bankans voru möguleg áhrif dóma Hæstaréttar um endurútreikning gengistryggðra lána færð til gjalda í rekstrarreikning bankans í árslok 2011 og í lok þriðja ársfjórðungs 2012. Í október 2015 dæmdi Hæstiréttur bankanum í hag í tveimur málum (mál nr. 34/2015 og 35/2015) sem fyrirtæki hafði höfðað gegn bankanum með kröfu um leiðréttingu á fyrri endurútreikningi gengistryggðra lána í samræmi við dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012 varðandi svonefndar fullnaðarkvittanir. Í nóvember 2015 og í janúar og maí 2016 dæmdi Héraðsdómur Reykjavíkur bankanum í hag í sjö sambærilegum málum. Hrein bakfærsla bankans á framlagi vegna gengistryggðra lána á árinu 2015 nam 13.776 milljónum króna. Á árunum 2016 og 2017 staðfesti Hæstiréttur niðurstöðu Héraðsdóms í tveimur af þessum sjö málum (mál nr. 34/2016 og 241/2016). Á sömu árum sneri Hæstiréttur hins vegar niðurstöðu Héraðsdóms við í fjórum af þessum málum (mál nr. 82/2016, 149/2016, 150/2016 og 242/2016) þar sem talið var að áhrif viðbótarkröfu væru það veruleg á fyrirtækin að bankinn yrði að bera þann vaxtamun sem deilt var um í málunum og leiddi af því að umrædd lán voru bundin ólögmeðri gengistryggingu. Tók Hæstiréttur kröfur fyrirtækjanna því til greina í þessum málum, sbr. skýringu 38. Þessir dómur kunna að hafa fordæmisgildi fyrir önnur gengistryggð lán til fyrirtækja, séu aðstæður sambærilegar, en frekari dóma sem skýra nánar fordæmisgildið er þörf. Því gæti matið á fjárhagslegum áhrifum dómana breyst í samræmi við niðurstöður nýrra dóma. Þessir dómur höfðu í för með sér gjaldfærslu í rekstrarreikning samstæðunnar í lok fjórða ársfjórðungs 2016 að fjárhæð 5.435 milljónir.

Skýringar við samstæðuársreikning

4. Starfsþættir

Starfsþættirnir bjóða mismunandi vörur og þjónustu og eru birtir í samræmi við skýrslur innan samstæðunnar til bankastjóra og bankaráðs, sem eru ábyrg fyrir ráðstöfun fjármuna til starfsþáttanna og mat á fjárhagslegum árangri þeirra.

Í lok uppgjörstímabilsins eru helstu tekjusið samstæðunnar fjögur talsins.

- **Einstaklingssvið** býður einstaklingum ásamt minni og meðalstórum fyrirtækjum utan höfuðborgarsvæðisins upp á fjármálaþjónustu í gegnum útibúanet bankans.
- **Fyrirtækjasvið** býður stórfyrirtækjum ásamt minni og meðalstórum fyrirtækjum á höfuðborgarsvæðinu upp á fjármálaþjónustu.
- **Markaðir** bjóða upp á miðlunarþjónustu í verðbréfum, gjaldeyri og afleiðum, skuldabréfa- og hlutabréfaútbod og ráðgjafaþjónustu, ásamt því að sinna viðskiptavakt með skráð verðbréf og gjaldeyri. Markaðir bjóða einnig upp á viðtækt vöruúrval og þjónustu á sviði auðs- og eignastýringar fyrir einstaklinga, fyrirtæki og fagfjárfesta. Landsbréf hf., dótturfyrirtæki bankans, fellur undir starfsþáttauppgjör Markaða.
- **Fjárstýring** hefur umsjón með fjármögnun, lausafjárstýringu og viðskiptavakt á peningamarkaði og ákvarðar verðlagningu fjármagns innan bankans. Fjárstýring stýrir einnig gengis-, vaxta- og verðtryggingaráhættu bankans, innan þeirra marka sem sett eru af bankaráði. Bankinn úthlutar eigin fé niður á starfsþætti í samræmi við markmið bankans um eiginfjárlutfall.

Aðrir starfsþættir samanstanda af Fjármálum (að undanskilinni Fjárstýringu), Áhættustýringu, Rekstrar & Upplýsingatækni og Skrifstofu bankastjóra sem samanstendur af Mannauði, Markaðsmálum og samskiptum og Regluvörslu. Innri endurskoðun bankans fellur einnig undir aðra starfsþætti en hún starfar óháð öðrum deildum og heyrir undir Bankaráð.

Jöfnunarfærslur samanstanda af viðskiptum og millifærslum sem ekki er hægt að deila niður á einhvern einn starfsþátt.

Stjórnunarkostnaði stoðdeilda samstæðunnar sem má rekja beint til einstakra starfsþátta er deilt niður á viðeigandi starfsþætti á grundvelli undirliggjandi kostnaðarvaka. Kostnaði er deilt út á viðskiptaeiningarnar á markaðsverði. Aðrir starfsþættir veita viðskiptaeiningum þjónustu og viðskipti eru gerð upp á einingaverði eða eins og um viðskipti milli óskyldra aðila væri að ræða, ef mögulegt er, á grundvelli neyslu eða virkni.

Eftirfarandi tafla er samantekt á fjárhagslegri frammistöðu hvers starfsþáttar, eins og þær upplýsingar sem eru sýndar í innanhússkýrslum til stjórnenda um hagnað (tap) starfsþátta fyrir skatta. Í þessum skýrslum eru allir liðir rekstrarreikningsins birtir nettó en ekki brúttó, þar með taldar vaxtatekjur og vaxtagjöld. Verðlagning milli starfsþátta er eins og um væri að ræða viðskipti milli óskyldra aðila.

Engar tekjur af viðskiptum við einn einstakan ytri viðskiptavin námu 10% eða meira af heildartekjum samstæðunnar á tímabilinu frá 1. janúar til 31. desember 2016 og 2015.

Skýringar við samstæðuársreikning

4. Starfsþættir (framhald)

	Einstaklings- svið	Fyrirtækja- svið	Markaðir	Fjárstýring	Aðrir starfsþættir	Jöfnunar- færslur	Samtals
1. janúar - 31. desember 2016							
Hreinar vaxtatekjur	13.838	14.200	357	6.663	10	(418)	34.650
Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna	3.580	(3.798)	-	(100)	-	-	(318)
Hreinar þjónustutekjur	3.488	818	4.043	(330)	110	(320)	7.809
Aðrar tekjur og (gjöld)	899	262	356	2.277	1.902	380	6.076
Rekstrartekjur (gjöld) samtals	21.805	11.482	4.756	8.510	2.022	(358)	48.217
Rekstrargjöld samtals	(6.331)	(1.568)	(2.097)	(1.586)	(12.274)	342	(23.514)
Hlutdeild í hagnaði (tapi) hlutdeildarféлага með hlutdeildaraðferð	515	-	-	(32)	-	-	483
Hagnaður (tap) fyrir útskiptingu kostnaðar	15.989	9.914	2.659	6.892	(10.252)	(16)	25.186
Útskiptur kostnaður frá stoðsviðum til starfsþátta	(4.931)	(3.550)	(1.312)	(1.192)	10.985	-	0
Hagnaður (tap) fyrir skatta	11.058	6.364	1.347	5.700	733	(16)	25.186
Hreinar tekjur (gjöld) vegna ytri viðskipta	25.077	20.677	4.421	(3.579)	1.979	-	48.575
Hreinar tekjur (gjöld) vegna annarra starfsþátta	(3.272)	(9.195)	335	12.089	43	-	0
Rekstrartekjur samtals	21.805	11.482	4.756	8.510	2.022	0	48.575
31. desember 2016							
Eignir samtals	396.145	481.568	34.904	427.330	14.651	(243.441)	1.111.157
Skuldir samtals	347.267	384.892	29.005	327.552	14.651	(243.441)	859.926
Úthlutað eigið fé	48.878	96.676	5.899	99.778	-	-	251.231
	Einstaklings- svið	Fyrirtækja- svið	Markaðir	Fjárstýring	Aðrir starfsþættir	Jöfnunar- færslur	Samtals
1. janúar - 31. desember 2015							
Hreinar vaxtatekjur	13.288	14.387	324	5.196	46	(917)	32.324
Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna	3.971	14.178	(1)	68	-	-	18.216
Hreinar þjónustutekjur	3.500	701	3.253	(397)	40	(256)	6.841
Aðrar tekjur og (gjöld)	1.903	(665)	1.956	9.756	1.278	754	14.982
Rekstrartekjur (gjöld) samtals	22.662	28.601	5.532	14.623	1.364	(419)	72.363
Rekstrargjöld samtals	(6.439)	(1.477)	(1.908)	(1.750)	(12.436)	278	(23.732)
Hlutdeild í hagnaði hlutdeildarféлага með hlutdeildaraðferð	153	-	-	53	42	-	248
Hagnaður (tap) fyrir útskiptingu kostnaðar	16.376	27.124	3.624	12.926	(11.030)	(141)	48.879
Útskiptur kostnaður frá stoðsviðum til starfsþátta	(5.242)	(4.106)	(1.176)	(869)	11.393	-	0
Hagnaður (tap) fyrir skatta	11.134	23.018	2.448	12.057	363	(141)	48.879
Hreinar tekjur vegna ytri viðskipta	23.928	38.377	5.226	3.915	1.336	-	72.782
Hreinar tekjur (gjöld) vegna annarra starfsþátta	(1.266)	(9.776)	306	10.708	28	-	0
Rekstrartekjur samtals	22.662	28.601	5.532	14.623	1.364	0	72.782
31. desember 2015							
Eignir samtals	375.884	477.249	31.463	460.817	20.294	(247.049)	1.118.658
Skuldir samtals	320.374	363.579	23.881	373.048	20.294	(247.049)	854.127
Úthlutað eigið fé	55.510	113.670	7.582	87.769	-	-	264.531

Skýringar við samstæðuársreikning

Skýringar við rekstrarreikning

5. Hreinar vaxtatekjur

Vaxtatekjur	2016	2015
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	1.193	835
Markaðsskuldabréf flokkuð sem útlán og kröfur	6.091	5.423
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	225	282
Útlán og kröfur á viðskiptavini	57.078	51.405
Aðrar vaxtatekjur	25	60
Samtals	64.612	58.005
Vaxtagjöld		
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(1.036)	(1.214)
Innlán frá viðskiptavinum	(20.066)	(17.175)
Lántökur	(7.842)	(7.048)
Önnur vaxtagjöld	(977)	(224)
Víkjandi lán	(41)	(20)
Samtals	(29.962)	(25.681)
Hreinar vaxtatekjur	34.650	32.324

Allar framangreindar vaxtatekjur og vaxtagjöld eru vegna fjáreigna og fjárskulda sem eru ekki færðar á gangvirði í gegnum rekstrarreikning.

6. Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna

	2016	2015
Virðisrýrnun útlána og krafna	4.798	5.044
Breyting á framlagi vegna ábyrgða	319	(604)
Breyting á framlagi vegna taps af gengistryggðum útlánum og kröfum á viðskiptavini	(5.435)	13.776
Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna á viðskiptavini	(318)	18.216
Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna eftir tegund viðskiptavina		
Einstaklingar	2.885	1.547
Fyrirtæki	(3.203)	16.669
Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna á viðskiptavini	(318)	18.216

7. Hreinar þjónustutekjur

Þjónustutekjur	2016	2015
Markaðir	3.870	3.097
Útlán og ábyrgðir	984	941
Greiðslukort	3.390	2.660
Innheimtu- og greiðsluþjónusta	885	907
Erlend viðskipti	755	910
Aðrar þóknanir	406	462
Samtals	10.290	8.977
Þjónustugjöld		
Veltu- og vörslugjöld verðbréfa	(297)	(364)
Greiðslukort	(1.199)	(769)
Annað	(985)	(1.004)
Samtals	(2.481)	(2.136)
Hreinar þjónustutekjur	7.809	6.841

Hreinar þjónustutekjur eins og þær eru sýndar hér fyrir framan innihalda ekki fjárhæðir sem eru hluti af útreiknuðum virkum vöxtum fjáreigna og fjárskulda sem ekki eru færðar á gangvirði í gegnum rekstrarreikning. Þjónustutekjur af slíkum fjáreignum og fjárskuldum eru heldur ekki hluti af framangreindum fjárhæðum.

8. Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði

	2016	2015
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	524	1.148
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	892	7.776
Samtals	1.416	8.924

Skýringar við samstæðuársreikning

9. Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum

	2016	2015
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	1.016	1.630
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	(438)	1.895
Afleiður og undirliggjandi áhættuvarnir	(239)	277
Samtals	339	3.802

10. Arðstekjur

Arðstekjur eru færðar í eftirfarandi línur innan rekstrareiknings samstæðunnar:

	2016	2015
Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	1.084	3.976
Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum	72	82
Samtals	1.156	4.058

11. Hreinn gengismunur

Eignir	2016	2015
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	(265)	(163)
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	(6.887)	(1.361)
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	(74)	(1.320)
Afleiðusamningar	511	(1.133)
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	(3.776)	(1.370)
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	(31.006)	(9.024)
Aðrar eignir	(220)	(21)
Samtals	(41.717)	(14.392)

Skuldir

Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	399	274
Innlán frá viðskiptavinum	13.144	5.588
Lántökur	27.731	7.208
Aðrar skuldir	255	21
Víkjandi lán	9	24
Samtals	41.538	13.115

Hreint gengismunur (179) (1.277)

Hreinn gengismunur sem færður var í rekstrarreikning á árinu 2016 og er til kominn vegna fjáreigna sem ekki eru metnar á gangvirði í gegnum rekstrarreikning nam 35.267 milljóna króna tapi af fjáreignum (2015; 10.578 milljón króna tap) og 41.538 milljón króna hagnaði af fjárskuldum (2015: 13.115 milljóna króna hagnaður).

12. Aðrar tekjur og (gjöld)

	2016	2015
Hagnaður (tap) af sölu rekstrarfjármuna	10	(14)
Hagnaður af fullnustueignum	2.025	703
Söluhagnaður hlutdeildarfélaganna	1.129	2.468
Annað	1.336	376
Samtals	4.500	3.533

13. Laun og launatengd gjöld

	2016	2015
Launagreiðslur	10.761	10.504
Framlög í lífeyrissjóði	1.646	1.561
Launatengd gjöld og annar starfsmannakostnaður	1.642	1.689
Samtals	14.049	13.754
Ársverk í árslok	1.012	1.063
Meðaltal ársverka á árinu	1.047	1.095

Skýringar við samstæðuársreikning

14. Annar rekstrarkostnaður

	2016	2015
Kostnaður vegna hugbúnaðar og upplýsingatækni	2.104	2.269
Fasteignir og húsbúnaður	904	801
Auglýsingar og markaðssetning	836	831
Rekstrarleiga	554	659
Eftirlitsgjöld til FME	359	353
Framlag til umboðsmanns skuldara	83	104
Endurskoðun og tengd þjónusta	151	121
Önnur sérfræðiþjónusta	603	722
Annar rekstrarkostnaður	1.992	2.201
Samtals	7.586	8.061
Endurskoðun og tengd þjónusta	2016	2015
Endurskoðun ársreikninga og önnur endurskoðunartengd þjónusta	88	73
Könnun á árs hlutareikningum og önnur endurskoðunartengd þjónusta	63	48
Samtals	151	121

15. Afskriftir

	2016	2015
Afskriftir rekstrarfjármuna	381	462
Afskriftir óefnislegra eigna	230	201
Samtals	611	663

16. Tekjuskattur

Tekjuskattur er reiknaður út frá þeim tekjuskattshlutföllum og þeim skattalögum sem voru í gildi í lok árs 2016, en þá var tekjuskattshlutfall lögaðila 20,0% (2015: 20,0%). Sérstakur fjársýsluskattur er 6% á tekjuskattstofn umfram 1 milljarð króna í samræmi við lög nr. 165/2011 um fjársýsluskatt.

Tekjuskattur er færður í rekstrarreikning sem hér segir:

	2016	2015
Tekjuskattur til greiðslu	(4.755)	(5.927)
Sérstakur fjársýsluskattur	(1.209)	(2.038)
Mismunur á álöögðum og reiknuðum tekjuskatti fyrra árs	48	(50)
Frestuð skatteign (skuld)	346	(1.387)
Samtals	(5.570)	(9.402)

Reiknaður tekjuskattur af hagnaði fyrir skatta (virkur tekjuskattur) er frábrugðinn útreiknuðum tekjuskatti í samræmi við tekjuskattshlutfall lögaðila sem hér segir:

		2016		2015
Hagnaður fyrir skatta samkvæmt rekstrarreikningi		25.186		48.879
Sérstakur skattur á heildarskuldur fjármálafyrirtækja		(2.973)		(3.017)
Hagnaður fyrir tekjuskatt		22.213		45.862
Tekjuskattur reiknaður út frá skattshlutfalli lögaðila	20,0%	(4.441)	20,0%	(9.172)
Sérstakur fjársýsluskattur	5,4%	(1.209)	4,4%	(2.038)
Óskattskyldar tekjur	(2,6%)	587	(6,0%)	2.758
Ófrádráttarþær gjöld	3,8%	(843)	1,6%	(724)
Annað	(1,5%)	336	0,5%	(226)
Virkur tekjuskattur samtals	25,1%	(5.570)	20,5%	(9.402)

17. Skattur á heildarskuldur fjármálafyrirtækja

Þann 31. desember 2013 samþykkti Alþingi breytingar á lögum nr. 155/2010 um sérstakan skatt á fjármálafyrirtæki sem kveða á um að fjármálafyrirtæki verði að greiða árlega skatt sem reiknast 0,376% (2015: 0,376%) af skattalegu bókfærðu virði skulda í árslok, að skattskuldum frátröðum, umfram 50 milljarða króna. Sérstakur skattur á fjármálafyrirtæki er ófrádráttarþært gjald til tekjuskatts.

	2016	2015
Sérstakur skattur á heildarskuldur fjármálafyrirtækja	(2.973)	(3.017)

Skýringar við samstæðuársreikning

Skýringar við efnahagsreikning

18. Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda

Samkvæmt alþjóðlega reikningsskilastaðlinum IAS 39 "Fjármálagæringar, Skráning og mat", ber að flokka fjáreignir og fjárskuldir í sérstaka flokka sem segja til um hvernig meta skuli þessar eignir og skuldir eftir upphaflega skráningu þeirra. Um síðara mat hvers flokks fer sem hér segir:

- Lán og kröfur, metnar á afskrifuðu kostnaðarverði.
- Veltufjáreignir og veltufjárskuldir, metnar á gangvirði.
- Fjáreignir sem færðar eru á gangvirði í gegnum rekstrarreikning, metnar á gangvirði.
- Fjárskuldir, metnar á afskrifuðu kostnaðarverði.

Frekari upplýsingar um mat gangvirðis fjáreigna og fjárskulda má sjá í skýringu 93 Mikilvægar reikningsskilaaðferðir.

Taflan hér fyrir neðan sýnir flokkun fjáreigna og fjárskulda samstæðunnar í samræmi við IAS 39 og gangvirði þeirra 31. desember 2016:

Fjáreignir	Lán og kröfur	Veltufjáreignir/ skuldir	Fjáreignir á gangvirði	Skuldir á afskrifuðu kostnaðarverði	Samtals bókfært virði	Gangvirði
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	-	-	-	30.662	30.662
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	110.822	34.006	10.064	-	154.892	155.617
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	-	9.890	16.798	-	26.688	26.688
Afleiðusamningar	-	278	-	-	278	278
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.408	-	-	-	20.408	20.408
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	853.417	-	-	-	853.417	858.187
Aðrar fjáreignir	6.528	-	-	-	6.528	6.528
Samtals	1.021.837	44.174	26.862	0	1.092.873	1.098.368
Fjárskuldir						
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	-	-	-	20.093	20.093	20.093
Innlán frá viðskiptavinum	-	-	-	589.725	589.725	589.790
Afleiðusamningar og skortstöður	-	1.729	-	-	1.729	1.729
Lántökur	-	-	-	223.944	223.944	225.520
Aðrar fjárskuldir	-	-	-	7.206	7.206	7.206
Víkjandi lán	-	-	-	388	388	405
Samtals	0	1.729	0	841.356	843.085	844.743

Taflan hér fyrir neðan sýnir flokkun fjáreigna og fjárskulda samstæðunnar í samræmi við IAS 39 og gangvirði þeirra 31. desember 2015:

Fjáreignir	Lán og kröfur	Veltufjáreignir/ skuldir	Fjáreignir á gangvirði	Skuldir á afskrifuðu kostnaðarverði	Samtals bókfært virði	Gangvirði
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	25.164	-	-	-	25.164	25.164
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	125.211	69.279	9.194	-	203.684	205.203
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	-	11.385	17.807	-	29.192	29.192
Afleiðusamningar	-	287	-	-	287	287
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.791	-	-	-	20.791	20.791
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	811.549	-	-	-	811.549	816.495
Aðrar fjáreignir	6.918	-	-	-	6.918	6.918
Samtals	989.633	80.951	27.001	0	1.097.585	1.104.050
Fjárskuldir						
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	-	-	-	56.731	56.731	56.730
Innlán frá viðskiptavinum	-	-	-	559.051	559.051	558.958
Afleiðusamningar og skortstöður	-	3.400	-	-	3.400	3.400
Lántökur	-	-	-	209.344	209.344	210.147
Aðrar fjárskuldir	-	-	-	5.367	5.367	5.367
Víkjandi lán	-	-	-	639	639	705
Samtals	0	3.400	0	831.132	834.532	835.307

Skýringar við samstæðuársreikning

18. Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda (framhald)

Þrepaskipting gangvirðis

Samstæðan notar þrepaskiptingu til að skýra mismunandi inntak í mati á gangvirði. Þrepaskiptingin raðar inntökum í þrjú almenn þrep á eftirfarandi hátt:

- 1. þrep: Skráð verð eigna og skulda sem átt er viðskipti með á virkum mörkuðum. Óleiðrétt skráð verð er mælikvarðinn á gangvirði.
- 2. þrep: Matsaðferð sem byggir á greinanlegu inntaki. Nýjasta viðskiptaverð í tengingu við almennt viðurkenndar verðmatsaðferðir er notað við að ákvarða gangvirði hlutabréfa og ávöxtunarkrafa skuldabréfa með sömu tímalengd, sem eru virk í viðskiptum, er notuð sem viðmið við verðmat á skuldabréfum.
- 3. þrep: Verðmatsaðferð sem byggir á mikilvægu ógreinanlegu inntaki. Tekur til allra eigna og skulda þar sem verðmatsaðferðin felur í sér inntak sem byggir ekki á greinanlegum gögnum og ógreinanlega inntakið hefur mikilvæg áhrif á verðmatið. Fyrir óskráð hlutabréf og skuldabréf, þar sem engar markaðsupplýsingar liggja fyrir, er ýmsum almennt viðurkenndum verðmatsaðferðum beitt við mat á gangvirði. Verðmat sem byggir á sjóðstreymi eða samanburði á kennitölum sambærilegra fyrirtækja eru algengustu aðferðirnar við að reikna út gangvirði óskráðra hlutabréfa, auk nýlegra viðskipta og ríkjandi markaðsskilyrða.

Forsendur og inntak þessarar verðmatsaðferðar eru m.a. áhættulausir vextir og viðmiðunarvextir til að meta ávöxtunarkröfu, vaxtaálag, skuldabréfa- og hlutabréfaverð, gengi erlendra gjaldmiðla, kennitölur á markaði, markaðsskilyrði við mat á framtíðar vexti og aðrir markaðsvisar.

Ákvörðunarferli verðmats

Áhættu og fjármálanefnd bankans er ábyrg fyrir gangvirðismati fjáreigna og fjárskulda sem flokkaðar eru í 2. og 3. þrep. Verðmatsnefnd leggur fyrir áhættu- og fjármálanefnd verðmat til samþykktar. Verðmatsnefndin er skipuð fulltrúum frá Áhættustýringu, Fjárstýringu og Reikningshaldi. Verðmatsnefndin heldur fundi mánaðarlega til að ákveða verðmat á fjáreignum og fjárskuldum í 2. og 3. þrepi.

Taflan hér fyrir neðan sýnir þau þrep sem gangvirði fjáreigna og fjárskulda, sem færð eru á gangvirði í efnahagsreikninginn, eru flokkuð í þann 31. desember 2016:

Fjáreignir	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	35.555	8.337	178	44.070
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	10.808	-	15.880	26.688
Afleiðusamningar	-	278	-	278
Samtals	46.363	8.615	16.058	71.036

Fjárskuldir	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Afleiðusamningar	-	1.183	-	1.183
Skortstöður	546	-	-	546
Samtals	546	1.183	0	1.729

Á árinu 2016 voru engar tilfærslur á milli þrepa 1, 2 og 3.

Taflan hér fyrir neðan sýnir þau þrep sem gangvirði fjáreigna og fjárskulda, sem færðar eru á gangvirði í efnahagsreikninginn, eru flokkuð í þann 31. desember 2015:

Fjáreignir	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	69.477	8.553	443	78.473
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	11.069	-	18.123	29.192
Afleiðusamningar	-	287	-	287
Samtals	80.546	8.840	18.566	107.952

Fjárskuldir	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Afleiðusamningar	-	702	-	702
Skortstöður	2.698	-	-	2.698
Samtals	2.698	702	0	3.400

Á árinu 2015 voru engar tilfærslur á fjáreignum yfir í 2. þrep frá öðrum þrepum. Hins vegar voru tilfærslur á fjáreignum í báðar áttir milli þrepa 1 og 3 þar sem annað hvort myndaðist skráð verð á markaði eða öfugt, skráð verð var ekki lengur til staðar og mikilvæg verðmats inntök voru ógreinanleg.

Skýringar við samstæðuársreikning

18. Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda (framhald)

Ákvörðunarferill verðmats (framhald)

Taflan hér fyrir neðan sýnir flokkun fjáreigna og fjárskulda samstæðunnar sem ekki eru metnar á gangvirði í efnahagsreikningi þann 31. desember 2016:

Fjáreignir	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	-	30.662	-	30.662
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	100.347	11.200	-	111.547
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	-	20.408	-	20.408
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	-	-	858.187	858.187
Aðrar fjáreignir	-	6.528	-	6.528
Samtals	100.347	68.798	858.187	1.027.332

Fjárskuldir

Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	-	20.093	-	20.093
Innlán frá viðskiptavinum	-	589.790	-	589.790
Lántökur	-	225.520	-	225.520
Aðrar fjárskuldir	-	7.206	-	7.206
Víkjandi lán	-	405	-	405
Samtals	0	843.014	0	843.014

Taflan hér fyrir neðan sýnir flokkun fjáreigna og fjárskulda samstæðunnar sem ekki eru metnar á gangvirði í efnahagsreikningi þann 31. desember 2015:

Fjáreignir	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	-	25.164	-	25.164
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	100.763	25.967	-	126.730
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	-	20.791	-	20.791
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	-	-	816.495	816.495
Aðrar fjáreignir	-	6.918	-	6.918
Samtals	100.763	78.840	816.495	996.098

Fjárskuldir

Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	-	56.730	-	56.730
Innlán frá viðskiptavinum	-	558.958	-	558.958
Lántökur	-	210.147	-	210.147
Aðrar fjárskuldir	-	5.367	-	5.367
Víkjandi lán	-	705	-	705
Samtals	0	831.907	0	831.907

Taflan hér fyrir neðan sýnir afstemmingu á mati á gangvirði í 3. þrepi fyrir árin 2016 og 2015:

1. janúar - 31. desember 2016	Skuldabréf	Hlutabréf	Samtals fjáreignir
Bókfært verð 1. janúar 2016	443	18.123	18.566
Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	22	732	754
Hreinn gengismunur	(14)	-	(14)
Kaup	11	992	1.003
Sala	(11)	(2.894)	(2.905)
Uppgjör	(273)	-	(273)
Arður	-	(1.073)	(1.073)
Bókfært verð 31. desember 2016	178	15.880	16.058

1. janúar - 31. desember 2015

Bókfært verð 1. janúar 2015	8.031	21.908	29.939
Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	330	7.644	7.974
Hreinn gengismunur	(49)	(13)	(62)
Kaup	9	372	381
Sala	(7.922)	(688)	(8.610)
Yfirteknar fjáreignir við sameiningu félaga	51	265	316
Uppgjör	(7)	-	(7)
Arður	-	(3.911)	(3.911)
Fært í 3. þrep	-	1.114	1.114
Flutningur úr 3. þrepi yfir í 1. þrep	-	(8.568)	(8.568)
Bókfært verð 31. desember 2015	443	18.123	18.566

Skýringar við samstæðuársreikning

18. Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda (framhald)

Ákvörðunarferill verðmats (framhald)

Taflan hér fyrir neðan sýnir þá liði rekstrarreikningsins á árunum 2016 og 2015 sem hagnaður (tap) var færður á vegna mats á gangvirði fjáreigna og fjárskulda sem flokkaðar eru í 3. þrep:

1. janúar - 31. desember 2016	Skuldabréf	Hlutabréf	Samtals
Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	20	734	754
Hreinn gengismunur	(14)	-	(14)
Samtals	6	734	740

1. janúar - 31. desember 2015			
Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	162	5.912	6.074
Hreinn gengismunur	(6)	-	(6)
Samtals	156	5.912	6.068

Ógreinanlegt inntak í gangvirðismati

Eftirfarandi tafla sýnir ógreinanlegt inntak í gangvirðismati fyrir árin 2016 og 2015.

					Inntaksbil	
31. desember 2016	Eignir	Skuldir	Verðmats- aðferð	Ógreinanlegt lykilinntak	Lægra	Hærra
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	178	-	Sjá #1	Sjá #1	e/v	e/v
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	15.880	-	Sjá #2	Sjá #2	e/v	e/v
	16.058	0				

31. desember 2015						
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	443	-	Sjá #1	Sjá #1	n/a	n/a
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	18.123	-	Sjá #2	Sjá #2	n/a	n/a
	18.566	0				

Taflan fyrir ofan veitir upplýsingar um fjáreignir og fjárskuldir í 3. þrepi. Frekari lýsing á flokkunum er eftirfarandi:

1. Gangvirði skuldabréfa fyrirtækja og krafna á fjármálastofnanir í slitameðferð og annarra illseljanlegra eigna er metið á grundvelli greiningar á fjárhagsstöðu þrotabúanna og væntra endurheimtna. Viðmið er einnig haft við verð í nýlegum viðskiptum. Að gefnu eðli verðmatsaðferðarinnar liggur bil ógreinanlegs lykilinntaks ekki fyrir.

2. Hlutabréf flokkuð sem eignir í 3. þrepi eru óskráð hlutabréf sem ekki er átt viðskipti með á virkum markaði og lúta því ógreinanlegu inntaki við mat á gangvirði. Í verðmatsaðferðum eða inntaki við mat á gangvirði fjárfestinga í hlutabréfum er almennt stuðst við sjóðstreymi, samanburð við kennitölur sambærilegra fyrirtækja, greiningu á fjárhagsstöðu og frammistöðu, horfur og nýleg viðskipti. Að gefnu eðli verðmatsaðferðarinnar liggur bil ógreinanlegs lykilinntaks ekki fyrir.

Áhrif ógreinanlegs inntaks við mat á gangvirði

Þó að samstæðan telji að mat þess á gangvirði sé viðeigandi gæti notkun á öðrum matsaðferðum og forsendum skilað öðrum niðurstöðum fyrir mat á gangvirði. Taflan hér fyrir neðan sýnir þau áhrif sem mögulegar breytingar á einu eða fleiri inntaki við mat á gangvirði í 3. þrepi myndi hafa á hagnað (tap) fyrir skatta fyrir árin 2016 og 2015:

Áhrif á hagnað fyrir skatta	2016		2015	
	Hagkvæm	Óhagkvæm	Hagkvæm	Óhagkvæm
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	9	(9)	21	(21)
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum				
Hlutabréf	465	(603)	261	(79)
Verðbréfasjóðir	346	(346)	397	(397)
Samtals hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	811	(949)	658	(476)
Samtals	820	(958)	679	(497)

Áhrifin á hagnað var reiknað með þeim aðferðum sem eiga við þau líkón sem notuð voru. Ógreinanlegu lykilinntaki var breytt um +/- 5%.

Skýringar við samstæðuársreikning

19. Sjóður og innstæður í Seðlabanka

	2016	2015
Handbært fé	3.931	3.968
Óbundnar innstæður í Seðlabanka	2.782	5.193
Samtals handbært fé og óbundnar innstæður í Seðlabanka	6.713	9.161
Almenn bindiskylda við Seðlabanka	11.886	16.003
Sértæk bindiskylda við Seðlabanka	12.063	-
Samtals sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	25.164

Bankinn er með bundna innstæðu á reikningi hjá Seðlabanka Íslands í samræmi við reglur Seðlabankans um bindiskyldu nr. 870/2015 með áorðnum breytingum. Meðalstaða þessa reiknings fyrir hvert bindiskyldutímabil skal nema að lágmarki kröfu Seðlabankans um bindiskyldu, sem nam 11.886 milljónum króna í desember 2016 (desember 2015: 16.003 milljónir króna).

Þar að auki er bankinn með bundna innstæðu hjá Seðlabanka Íslands samkvæmt ákvæði 8. gr. laga nr. 37/2016 um meðferð krónueigna sem háðar eru sérstökum takmörkunum. Þessi sértæka innstæða nemur að lágmarki heildarinnstæðum á reikningum háðum sérstökum takmörkunum til fjárfestinga hjá bankanum og er bundin í innstæðubréfum Seðlabanka Íslands.

20. Skuldabréf

Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	2016			Samtals	2015			Samtals
	Lán og kröfur	Veltufjár- eignir	Fjáreignir á gangvirði		Lán og kröfur	Veltufjár- eignir	Fjáreignir á gangvirði	
Innlend								
Skráð	110.822	9.024	8.681	128.527	125.211	36.468	8.782	170.461
Óskráð	-	41	1.383	1.424	-	911	412	1.323
	110.822	9.065	10.064	129.951	125.211	37.379	9.194	171.784
Erlend								
Skráð	-	24.941	-	24.941	-	31.900	-	31.900
	0	24.941	0	24.941	0	31.900	0	31.900
Skuldabréf samtals	110.822	34.006	10.064	154.892	125.211	69.279	9.194	203.684

Skuldabréf eru flokkuð sem „innlend“ eða „erlend“ eftir því í hvaða landi útgefandinn er skráður.

Skuldabréf og skuldagerningar sem flokkuð eru sem lán og kröfur í árslok 2016 og 2015 samanstanda að hluta til af ríkisskuldabréfum sem bankinn fékk afhent sem hluta af uppgjöri á hlutafjárframlagi á árinu 2009. Bréfin voru skráð í Kauphöllina á árinu 2010.

21. Hlutabréf

Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	2016		Samtals	2015		Samtals
	Veltufjár- eignir	Fjáreignir á gangvirði		Veltufjár- eignir	Fjáreignir á gangvirði	
Innlend						
Skráð	9.889	450	10.339	11.383	-	11.383
Óskráð	-	16.229	16.229	-	17.777	17.777
	9.889	16.679	26.568	11.383	17.777	29.160
Erlend						
Skráð	1	119	120	2	30	32
	1	119	120	2	30	32
Hlutabréf samtals	9.890	16.798	26.688	11.385	17.807	29.192

Hlutabréf eru flokkuð sem „innlend“ eða „erlend“ eftir því í hvaða landi útgefandinn er skráður.

Í árslok 2016 nema útstandandi skuldbindingar samstæðunnar vegna fjárfestingarloforða í hlutabréfum 2.113 milljónum króna (2015: 2.305 milljónum króna) alls í sjö félögum. Félögunum sem samstæðan fjárfestir í ber skylda til að ráðstafa andvirði sölu eigna aftur til hluthafa.

Skýringar við samstæðuársreikning

22. Afleiðusamningar og skortstöður

	2016			2015		
	Nafnverðs- fjárhæð	Gangvirði Eignir	Skuldir	Nafnverðs- fjárhæð	Gangvirði Eignir	Skuldir
Gjaldeyrissamningar						
Framvirkir gjaldeyrissamningar	34.674	145	147	52.462	139	223
Gjaldmiðlavaxtaskiptasamningar	13.949	87	982	6.148	109	231
Samtals	48.623	232	1.129	58.610	248	454
Vaxtaafleiður						
Vaxtaskiptasamningar	1.250	21	-	1.000	2	4
Heildarskiptasamningar	462	-	2	4.192	29	12
Samtals	1.712	21	2	5.192	31	16
Hlutabréfaafleiður						
Hlutabréfasamningar	5.333	24	45	5.815	8	107
Framvirkir hlutabréfasamningar	312	1	7	3.527	-	125
Samtals	5.645	25	52	9.342	8	232
Skortstöður						
Skráð skuldabréf	457	-	546	2.162	-	2.698
Samtals	457	0	546	2.162	0	2.698
Samtals	56.437	278	1.729	75.306	287	3.400

Samstæðan notar afleiður bæði til áhættuvarnar og í veltubókavirðisreikningum.

23. Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki

	2016	2015
Bankareikningar hjá fjármálafyrirtækjum	14.539	15.096
Peningamarkaðslán	2.209	1.281
Yfirdráttarlán	-	1.482
Önnur útlán	3.660	2.932
Samtals	20.408	20.791

24. Útlán og kröfur á viðskiptavini

	2016	2015
Opinberir aðilar	10.028	8.969
Einstaklingar	326.844	303.349
Fyrirtæki	537.496	532.888
Framlag vegna virðisrýrnunar	(20.951)	(33.657)
Samtals	853.417	811.549

Á uppgjörstímabilinu var samstæðunni óheimilt að selja eða framselja veð nema til kæmu vanskil af hálfu eiganda veðsins.

Frekari upplýsingar um útlán og kröfur á viðskiptavini má finna í skýringunum um áhættustýringu.

25. Fjárfesting í hlutdeildarfélögum

a) Fjárfesting í hlutdeildarfélögum sem færð eru samkvæmt hlutdeildaraðferð	2016	2015
Bókfært verð í upphafi árs	909	777
Yfirtaka með sameiningu félaga	-	24
Kaup	47	33
Hlutdeild í hagnaði hlutdeildarfélaga með hlutdeildaraðferð	483	248
Sala og fenginn arður	(255)	(173)
Samtals	1.184	909

31. desember 2016*	Samtals eignir	Samtals skuldir	Hagnaður/ (tap)	Eignar- hlutur	Hlutdeild í hagnaði	Bókfært verð
Reiknistofa bankanna hf.	4.292	2.544	163	39%	45	675
Greiðslumiðlun Íslands ehf.	1.150	225	914	48%	515	444
Auðkenni ehf.	292	41	(84)	26%	(77)	65
Samtals	5.734	2.810	993		483	1.184

Skýringar við samstæðuársreikning

25. Fjárfesting í hlutdeildarfélögum (framhald)

a) Fjárfesting í hlutdeildarfélögum sem færð eru samkvæmt hlutdeildaraðferð (framhald)

31. desember 2015*	Samtals eignir	Samtals skuldir	Hagnaður/ (tap)	Eignar- hlutur	Hlutdeild í hagnaði	Bókfært verð
Reiknistofa bankanna hf.	4.052	2.420	207	39%	82	630
Greiðslumiðlun Íslands ehf.	922	397	452	48%	208	231
Auðkenni ehf.	261	46	(192)	22%	(42)	48
Samtals	5.235	2.863	467		248	909

* Fjárhæðirnar fyrir árin 2015 og 2016 eru áætlaðar fjárhæðir en ekki endanlegar fjárhæðir í lok hvors árs um sig, ef endanlegar fjárhæðir lágu ekki fyrir.

Ekkert af framangreindum hlutdeildarfélögum er skráð á markað.

Eins og fram kemur í samstæðu ársreikningi bankans 2015 seldi bankinn 38,62% hlut sinn í eignarhaldsfélaginu Valitor Holding hf. til Arion banka, m.a. með samkomulagi um viðbótar endurgjald fyrir hlutabréfin, en samkomulagið byggist á valréttarsamningi milli Visa Europe og Visa Inc.

Visa Europe og Visa Inc. tilkynntu þann 21. apríl 2016 um breytingu á kaupverði á Visa Europe eftir ábendingar frá samkeppnisyfirlöngum í Evrópu. Breytingin felur í sér að í stað árangurstengdar greiðslu (e. earn-out) allt að 4.700 milljónir evra (að meðtöldum vöxtum) í formi reiðufjár að 16 ársfjórðungum liðnum frá þeim degi sem valrétturinn er nýttur, var greiðsla í formi reiðufjár í upphafi hækkuð úr 11.500 milljónum evra í 12.250 milljónir evra. Ennfremur kæmi til peningagreiðslu eftir 3 ár, að fjárhæð 1.120 milljónir evra. Engin breyting var gerð á 5.000 milljóna evru forgangs hlutabréfunum í Visa Inc. Mögulegt heildarvirði viðskiptanna verður því allt að 18.370 milljónir evra. Gengið var frá viðskiptunum á þriðja ársfjórðungi 2016, að fengnu samþykki eftirlitsaðila. Á grundvelli upplýsinga og greiðslu frá Arion banka hefur bankinn tekjufært í ársreikningi þessum 1.139 milljónir króna vegna hækkunar á gangvirði viðbótar endurgjalds fyrir hlutabréfin í Valitor Holding hf.

b) Fjárfesting í hlutdeildarfélögum sem færð eru á gangvirði í gegnum rekstrarreikning

Ein af fjárfestingunum í hlutdeildarfélögum er í heild sinni flokkuð reikningshaldslega sem fjáreign á gangvirði í gegnum rekstrarreikning og kemur fram í efnahagsreikningnum undir liðnum "Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum". Fjárfesting þessi er 23,0% hlutur í Eyri Invest hf. en verðmatsaðferðin sem beitt er við mat á gangvirði félagsins byggir á mikilvægu ógreinanlegu inntaki samkvæmt 3. þrep gangvirðis.

26. Rekstrarfjármunir

	2016			2015		
	Fasteignir	Innréttingar tækja- búnaður og bifreiðar	Samtals	Fasteignir	Innréttingar tækja- búnaður og bifreiðar	Samtals
Bókfært verð í upphafi árs	3.570	2.088	5.658	3.494	2.197	5.691
Yfirtaka með sameiningu félaga	-	-	0	220	17	237
Viðbætur á árinu	-	351	351	-	274	274
Selt á árinu	(171)	(5)	(176)	(81)	(1)	(82)
Afskriftir	(64)	(317)	(381)	(63)	(399)	(462)
Bókfært verð 31. desember	3.335	2.117	5.452	3.570	2.088	5.658
Bókfært verð alls	3.819	5.228	9.047	3.990	4.882	8.872
Uppsafnaðar afskriftir	(484)	(3.111)	(3.595)	(420)	(2.794)	(3.214)
Bókfært verð 31. desember	3.335	2.117	5.452	3.570	2.088	5.658
Afskriftarhlutföll	2-4%	10-33%		2-4%	10-33%	
Opinbert verðmat fasteigna					2016	2015
Fasteignamat					3.795	3.447
Brunabótamat					8.091	8.235

Skýringar við samstæðuársreikning

27. Óefnislegar eignir

	2016			2015		
	Hug- búnaður	Viðskipta- vild	Samtals	Hug- búnaður	Viðskipta- vild	Samtals
Bókfært verð í upphafi árs	1.621	391	2.012	1.225	-	1.225
Yfirtaka með sameiningu félaga	-	-	0	-	391	391
Viðbætur á árinu	852	-	852	597	-	597
Afskriftir	(230)	-	(230)	(201)	-	(201)
Bókfært verð 31. desember	2.243	391	2.634	1.621	391	2.012
Bókfært verð alls	4.104	391	4.495	3.252	391	3.643
Uppsafnaðar afskriftir	(1.861)	-	(1.861)	(1.631)	-	(1.631)
Bókfært verð 31. desember	2.243	391	2.634	1.621	391	2.012
Afskriftarhlutföll	20-33%		20-33%	20-33%		20-33%

28. Aðrar eignir

	2016	2015
Óuppgerð verðbréfavíðskipti	2.301	1.025
Viðskiptakröfur	4.227	5.893
Ýmsar eignir	1.565	539
Samtals	8.093	7.457

29. Eignir og skuldir vegna eigna í sölumeðferð

Eignir í sölumeðferð

	2016	2015
Fullnustueignir	6.356	10.095
Eignasamstæður til sölu	1.093	1.860
Samtals	7.449	11.955

Fullnustueignir

Fullnustueignir eru aðallega fastafjármunir sem samstæðan hefur eignast við að ganga að veðum fyrir útlánum og kröfum. Það er stefna samstæðunnar að selja slíkar eignir fljótt og á skipulegan hátt. Samstæðan notar almennt ekki fullnustueignir sem eru ekki fjáreignir í eigin þágu. Fullnustueignir eru skráðar annað hvort sem eignir bankans eða dótturfélags hans Hamla ehf.

Fullnustueignir	2016	2015
Bókfært verð í upphafi árs	10.095	12.270
Innheimt á árinu	3.646	6.760
Selt á árinu	(9.238)	(9.895)
Niðurfærsla og söluhagnaður eigna	1.853	960
Bókfært verð 31. desember	6.356	10.095

Eignasamstæður í sölumeðferð

Eignasamstæður í sölumeðferð samanstanda af eignum og skuldum dótturfélaga sem hafa verið keypt af bankanum eingöngu með endursölu í huga.

Skuldir vegna eigna í sölumeðferð

	2016	2015
Skuldir vegna eignasamstæðu til sölu	1.095	1.518
Samtals	1.095	1.518

30. Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka

	2016	2015
Skuldir og endurkaupasamningar við Seðlabanka	85	80
Skuldir og innlán hjá fjármálafyrirtækjum	8.599	56.651
Innlán háð sérstökum takmörkunum*	11.409	-
Samtals	20.093	56.731

*í samræmi við 8. gr. laga nr. 37/2016 um meðferð krónueigna sem háðar eru sérstökum takmörkunum

Skýringar við samstæðuársreikning

31. Innlán frá viðskiptavinum

	2016	2015
Óbundin innlán	367.215	345.645
Bundin innlán	221.856	213.406
Innlán háð sérstökum takmörkunum*	654	-
Samtals	589.725	559.051

*í samræmi við 8. gr. laga nr. 37/2016 um meðferð krónueigna sem háðar eru sérstökum takmörkunum

32. Lántökur

Veðtryggð lántaka

31.12.2016	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Útistandandi höfuðstóll	Samningsbundnir vextir (%) (grunnvextir + upphaflegt álag/ hækkað álag)	Bókfært verð
Skuldabréf D	USD	09.10.2020	USD 170 milljónir	LIBOR + 2,90% / 3,50%	19.251
Skuldabréf F	USD	09.10.2024	USD 271 milljónir	LIBOR + 2,90% / 3,95%	30.871
Útgefin skuldabréf til LBI hf. samtals					50.122

31.12.2016	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Útistandandi höfuðstóll	Verðtryggt/ óverðtryggt	Fastir samningsbundnir vextir	Bókfært verð
LBANK CB 17	ISK	23.10.2017	3.160	Óverðtryggt	6,0 %	3.189
LBANK CB 19	ISK	17.9.2019	13.540	Óverðtryggt	6,8 %	13.873
LBANK CB 21	ISK	30.11.2021	700	Óverðtryggt	5,5 %	691
LBANK CBI 22	ISK	28.4.2022	17.780	Neysluverðsvisitala	3,0 %	18.462
LBANK CBI 28	ISK	4.10.2028	2.380	Neysluverðsvisitala	3,0 %	2.371
Sértryggð skuldabréf samtals						38.586

Veðtryggð lántaka samtals 88.708

Óveðtryggð lántaka

31.12.2016	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Útistandandi höfuðstóll	Samningsbundnir vextir	Bókfært verð
LBANK 3 10/18	EUR	19.10.2018	EUR 300 milljónir	Fastir 3,0%	35.864
LBANK FLOAT 06/19	SEK	10.06.2019	SEK 350 milljónir	STIBOR + 2,6%	4.345
LBANK FLOAT 06/19	NOK	11.06.2019	NOK 500 milljónir	NIBOR + 2,6%	6.564
LBANK1,375 11/20	SEK	24.11.2020	SEK 750 milljónir	Fastir 1,375%	9.280
LBANK FIOAT 11/20	SEK	24.11.2020	SEK 250 milljónir	STIBOR + 1,5%	3.103
LBANK 1,625 03/21	EUR	15.3.2021	EUR 500 milljónir	Fastir 1,625%	59.357
Samtals EMTN útgáfa					118.513

31.12.2016	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Útistandandi höfuðstóll	Verðtryggt/ óverðtryggt	Bókfært verð
LBANK 170110	ISK	10.1.2017	2.340	Óverðtryggt	2.336
LBANK 170210	ISK	10.2.2017	1.020	Óverðtryggt	1.013
LBANK 170310	ISK	10.3.2017	1.040	Óverðtryggt	1.029
LBANK 170410	ISK	10.4.2017	2.820	Óverðtryggt	2.775
LBANK 170510	ISK	10.5.2017	2.780	Óverðtryggt	2.724
LBANK 170612	ISK	12.6.2017	1.720	Óverðtryggt	1.677
Víxlaútgáfa samtals					11.554

31.12.2016 Bókfært verð

Önnur óveðtryggð lántaka 5.169

Samtals önnur óveðtryggð lántaka 5.169

Óveðtryggð lántaka samtals 135.236

Lántökur 31.12.2016 samtals 223.944

Skýringar við samstæðuársreikning

32. Lántökur (framhald)

Veðtryggð skuldabréf

31.12.2015	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Útistandandi höfuðstóll	Samningsbundnir vextir (%) (grunnvextir + upphaflegt álag/ hækkað álag)	Bókfært verð
Skuldabréf D	USD	9.10.2020	USD 271 milljónir	LIBOR + 2,90% / 3,50%	35.369
Skuldabréf E	EUR	9.10.2022	EUR 192 milljónir	EURIBOR + 2,90% / 3,65%	27.267
Skuldabréf F	USD	9.10.2024	USD 271 milljónir	LIBOR + 2,90% / 3,95%	35.369
Skuldabréf G	EUR	9.10.2026	EUR 192 milljónir	EURIBOR + 2,90% / 4,05%	27.267
Útgefin skuldabréf til LBI hf. samtals					125.272

31.12.2015	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Útistandandi höfuðstóll	Fastir samningsbundnir vextir	Bókfært verð
LBANK CB 16	ISK	10.6.2016	3.360	óverðtryggt 6,3 %	3.479
LBANK CB 17	ISK	23.10.2017	1.740	óverðtryggt 6,0 %	1.752
LBANK CB 19	ISK	17.9.2019	7.220	óverðtryggt 6,8 %	7.407
LBANK CBI 22	ISK	28.4.2022	9.520	Neysliverðsvisitala 3,0%	9.742
Sértryggð skuldabréf samtals					22.380

Veðtryggð lántaka samtals **147.652**

Óveðtryggð lántaka

31.12.2015	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Útistandandi höfuðstóll		Bókfært verð
LBANK 3 10/18	EUR	19.10.2018	EUR 300 milljónir	Fastir 3,0%	42.438
LBANK FLOAT 06/19	NOK	11.6.2019	NOK 250 milljónir	NIBOR + 2,6%	3.669
LBANK FLOAT 06/19	SEK	10.6.2019	SEK 250 milljónir	STIBOR + 2,6%	3.831
Samtals EMTN útgáfa					49.938

31.12.2015	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Útistandandi höfuðstóll	Verðtryggt/ óverðtryggt	Bókfært verð
LBANK 160310	ISK	10.3.2016	2.780	óverðtryggt	2.746
LBANK 160510	ISK	10.5.2016	2.460	óverðtryggt	2.404
LBANK 160610	ISK	10.6.2016	480	óverðtryggt	466
Víxlaútgáfa samtals					5.616

31.12.2015	Bókfært verð
Önnur óveðtryggð lántaka	6.138
Samtals önnur óveðtryggð lántaka	6.138

Óveðtryggð lántaka samtals **61.692**

Lántökur samtals 31.12.2015 **209.344**

Veðtryggðu skuldabréfin í erlendri mynt samanstanda af skuldabréfum sem bankinn gaf út til LBI hf. til greiðslu og viðbótargreiðslu fyrir þær eignir og skuldir sem færðar voru frá LBI hf. til bankans í október 2008. Samkvæmt samkomulagi milli bankans og LBI hf. frá október 2015 er bankanum heimilt að umbreyta útistandandi veðtryggðu skuldabréfunum, að hluta eða í heild, yfir í óveðtryggð skuldabréf undir EMTN-skuldabréffaramma bankans. Heimildin er háð tiltekinni lágmarks lánsþæfiseinkunn bankans á hverjum tíma og gildir fram í mars 2017. Ef bankinn nýtir heimildina verða kjör og skilmálar óveðtryggðu skuldabréfanna ákvörðuð út frá markaðskjörum á þeim tíma sem bréfunum er umbreytt.

Vaxtakjörin eru 3ja mánaða LIBOR vextir á USD bréfunum, auk 2,9% vaxtaálags fram til október 2018. Eftir það fer vaxtaálagið stighækkandi og verður 3,5% vegna gjalddaga 2020 og að lokum 3,95% vegna lokagjalddagans árið 2024.

Bankinn skuldbindur sig til að setja hluta af útlánasafni sínu að veði til tryggingar á veðtryggðu skuldabréfunum sem gefin voru út til LBI hf., sem og útgáfu sértryggðu skuldabréfanna sem bankinn hefur gefið út. Bankinn er skuldbundinn til að viðhalda 115% lágmarks veðþekju á veðtryggðu skuldabréfunum sem gefin voru út til LBI hf. og að 120% lágmarks veðþekju á sértryggðu skuldabréfunum. Nánar má lesa um veðsettar eignir í skýringu 80.

Þann 15. apríl 2016 fyrirframgreiddi bankinn hluta óveðtryggðu skuldabréfanna í E-flokki að fjárhæð 20 milljónir evra, ásamt áföllnum vöxtum.

Þann 15. september 2016 fyrirframgreiddi bankinn að fullu veðtryggðu skuldabréfin í E og G-flokki (að fjárhæð 172 og 192 milljónir evra), ásamt áföllnum vöxtum. Að auki fyrirframgreiddi bankinn að hluta veðtryggðu skuldabréfin í D-flokki að fjárhæð 24 milljónir Bandaríkjadala, ásamt áföllnum vöxtum.

Þann 25. nóvember 2016 og 5. desember 2016 fyrirframgreiddi bankinn til viðbótar hluta veðtryggðu skuldabréfanna í D-flokki að fjárhæð 77 milljónir Bandaríkjadala, ásamt áföllnum vöxtum.

Sértryggðu skuldabréfaflokkarnir í krónum eru gefnir út undir 100.000 milljóna króna ramma bankans um sértryggða skuldabréfaútgáfu. Útgáfa sértryggðu skuldabréfanna er í samræmi við heimild frá FME, ásamt tilvísun til laga nr. 11/2008 og reglna FME nr. 528/2008. Allir sértryggðu skuldabréfaflokkarnir eru skráðir og átt er viðskipti með þá á NASDAQ Iceland.

Óveðtryggðu skuldabréfin í flokknum LBANK 3 10/18 að fjárhæð 300 milljónir evra eru á gjalddaga í október 2018 og bera fasta 3,0% vexti.

Skýringar við samstæðuársreikning

32. Lántökur (framhald)

Þann 12. apríl 2016 jók Landsbankinn við útgáfu sína á óveðtryggðum skuldabréfum í floknum LBANK FLOAT 06/19 um 250 milljónir norskra króna og 100 milljónir sænskra króna. Skuldabréfin eru á gjalddaga í júní 2019 og bera 3ja mánaða NIBOR og STIBOR vexti í viðkomandi myntum, auk 2,6% vaxtaálags.

Þann 15. september gaf bankinn út óveðtryggð skuldabréf að fjárhæð 500 milljónir evra. Skuldabréfin eru á gjalddaga í mars 2021, bera fasta 1,625% vexti og voru seld á kjörum sem jafngilda 190 punkta álagi ofan á meðaltal vaxta í vaxtaskiptum í evrum. Andvirði útgáfunnar var notað til þess að fyrirframgreiða skuldabréf úr flokkunum D, E og G, ásamt því að styrkja enn frekar lausafjárstöðu bankans.

Þann 24. nóvember lauk bankinn við skuldabréfaútgáfu að fjárhæð 1.000 milljónir sænskra króna í formi óveðtryggðra skuldabréfa. Bréfin eru á gjalddaga í nóvember 2020 og voru gefin út í tveimur flokkum: 750 milljónir sænskra króna á 1.375% föstum vöxtum og 250 milljónir sænskra króna á fljóttandi STIBOR-vöxtum, auk 1,5% vaxtaálags.

Öll óveðtryggðu skuldabréfin í erlendri mynt eru gefin út undir 1.500 milljóna evru EMTN-skuldabréfaútgáfuramma bankans og eru skráð í írsku kauphöllina.

Allir útistandandi óveðtryggðir bankavíxlaflokkar gefnir út af bankanum eru á gjalddaga á næsta ári. Bankavíxlaflokkarnir í krónum eru gefnir út undir 30.000 milljóna króna ramma bankans um víxla og skuldabréfaútgáfu. Allir bankavíxlaflokkarnir eru skráðir og átt eru viðskipti með þá á NASDAQ Iceland.

33. Skatteign og skattskuld

Bókfærð frestuð skatteign (skattskuld) tengist eftirfarandi liðum:

	2016			2015		
	Eignir	Skuldir	Nettó	Eignir	Skuldir	Nettó
Rekstrarfjármunir	-	(177)	(177)	-	(239)	(239)
Óefnislegar eignir	-	(181)	(181)	-	(132)	(132)
Aðrar eignir	-	(13)	(13)	-	(19)	(19)
Frestaður gengismunur	32	-	32	69	-	69
Aðrir liðir	43	-	43	-	(171)	(171)
Yfirfæranlegt skattalegt tap	211	-	211	326	-	326
	286	(371)	(85)	395	(561)	(166)
Jöfnun skatteignar á móti skattskuld	(286)	286	-	(395)	395	-
Samtals skattskuld	0	(85)	(85)	0	(166)	(166)

Frestuð skatteign (skattskuld) er reiknuð út frá skattaprósentum og skattalögum sem voru í gildi í lok árs 2016, en þá var tekjuskattshlutfall lögaðila 20% (2015: 20%).

Breytingar á tímabundnum mismun á árinu voru eftirfarandi:

2016	Bókfært í rekstrarreikningi			Staðan 31.12
	Staðan 1.1	(Gjöld) tekjur	Breytingar frá fyrra ári	
Rekstrarfjármunir	(239)	62	-	(177)
Óefnislegar eignir	(132)	(49)	-	(181)
Aðrar eignir	(19)	6	-	(13)
Frestaður gengismunur	69	(37)	-	32
Aðrir liðir	(171)	214	-	43
Yfirfæranlegt skattalegt tap	326	(115)	-	211
Samtals	(166)	81	0	(85)

2015	Bókfært í rekstrarreikningi			Staðan 31.12
	Staðan 1.1	(Gjöld) tekjur	Yfirtekið við samruna	
Rekstrarfjármunir	(284)	39	6	(239)
Óefnislegar eignir	(38)	(94)	-	(132)
Aðrar eignir	186	(205)	-	(19)
Frestaður gengismunur	(148)	217	-	69
Aðrir liðir	(128)	(43)	-	(171)
Yfirfæranlegt skattalegt tap	495	1.048	(1.217)	326
Samtals	83	962	(1.211)	(166)

Skýringar við samstæðuársreikning

34. Aðrar skuldir

	2016	2015
Mögulegar umframgreiðslur á útlánum	1.443	2.586
Óuppgerð verðbréfavíðskipti	4.779	2.312
Fjármagnstekjuskattur	2.873	2.451
Víðskiptaskuldir	677	184
Ógreitt iðgjald í Tryggingarsjóð innstæðueigenda og fjárfesta	307	285
Skattur á heildarskuldir fjármála fyrirtækja	2.973	3.017
Tekjuskattur til greiðslu	5.838	7.966
Hlutdeild minnihluta - sjóðir	883	752
Ýmsar skuldir	3.094	3.725
Samtals	22.867	23.278

Óuppgerð verðbréfavíðskipti voru gerð upp innan þriggja daga frá reikningsskiladegi.

Ógreitt iðgjald í Tryggingarsjóð innstæðueigenda og fjárfesta

Samkvæmt lögum nr. 98/1999, um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta, með síðari breytingum, ber bankanum að greiða ársfjórðungslega óafturkræft almennt og breytilegt iðgjald í Tryggingarsjóð innstæðueigenda og fjárfesta. Almenna iðgjaldið nemur sem svarar 0,225% á ári af öllum innstæðum, eins og þær eru skilgreindar í lögnum, eða sem nemur 0,05625% á ársfjórðungslegum gjalddaga. Breytilega iðgjaldið ræðst af áhættustuðli sem Fjármálaeftirlitið gefur bankanum og getur breytilega iðgjaldið að hámarki verið jafn hátt og almenna iðgjaldið.

Að fenginni sameiginlegri tillögu FME og Seðlabanka Íslands ber sjóðnum að innheimta viðbótariðgjald til sjóðsins ef eign hennar dugir ekki til að standa undir greiðslu þegar greiðsluskylda sjóðsins verður virk. Einnig er sjóðnum heimilt að innheimta viðbótariðgjöld til að standa straum af kostnaði, afborgunum og greiðslum vaxta af lánum sjóðsins. Slíkt viðbótariðgjald skal þó aldrei vera hærra en sem nemur 0,6% af tryggðum innstæðum í bankanum.

Bankinn færir einungis skuldbindingu vegna iðgjalds til Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta sem nemur þeirri fjárhæð sem bankinn er skuldbundinn á reikningsskiladegi til að greiða samkvæmt lögnum. Þetta er iðgjaldið sem bankanum ber að greiða á yfirstandandi ársfjórðungi vegna næsta ársfjórðungs á undan. Önnur iðgjöld bankans til sjóðsins á síðari tímabilum eru háð framtíðarstarfsemi bankans og eru því ekki færð sem skuldbinding á reikningsskiladegi.

35. Víkjandi lán

31.12.2016	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Eftirstöðvar höfðustóls í mynt	Verðtryggt/ óverðtryggt	Samnings- bundnir vextir % (grunnvextir + álag)	Bókfært verð
Víkjandi skuldabréf, óskráð	ISK	1.12.2017	25,3		REIBOR + 4%	25
Víkjandi lán	JPY	1.12.2023	JPY 49,1 milljónir		LIBOR + 5%	48
Víkjandi lán	CHF	1.12.2023	CHF 0,3 milljónir		LIBOR + 5%	37
Víkjandi lán	ISK	13.9.2017	59,1	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	61
Víkjandi lán	ISK	18.9.2017	6,4	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	7
Víkjandi lán	ISK	21.9.2017	19,3	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	20
Víkjandi lán	ISK	22.9.2017	52,0	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	54
Víkjandi lán	ISK	1.12.2017	8,2	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	8
Víkjandi skuldabréf, óskráð	ISK	22.11.2019	120,5	Neysluv.ísit.	Fastir 5,0%	128
Samtals víkjandi lán						388

31.12.2015	Gjaldmiðill	Gjalddagi	Eftirstöðvar höfðustóls í mynt	Verðtryggt/ óverðtryggt	Samnings- bundnir vextir % (grunnvextir + álag)	Bókfært verð
Víkjandi skuldabréf, óskráð	ISK	1.12.2017	50,6		REIBOR + 4%	51
Víkjandi lán	EUR	2.12.2020	EUR 0,2 milljónir		LIBOR + 5%	27
Víkjandi lán	JPY	2.12.2020	JPY 101,1 milljónir		LIBOR + 5%	109
Víkjandi lán	CHF	2.12.2020	CHF 0,7 milljónir		LIBOR + 5%	89
Víkjandi lán	JPY	1.12.2023	JPY 49,1 milljónir		LIBOR + 5%	53
Víkjandi lán	CHF	1.12.2023	CHF 0,3 milljónir		LIBOR + 5%	43
Víkjandi lán	ISK	13.9.2017	59,1	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	60
Víkjandi lán	ISK	18.9.2017	6,4	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	6
Víkjandi lán	ISK	21.9.2017	19,3	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	19
Víkjandi lán	ISK	22.9.2017	52,0	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	52
Víkjandi lán	ISK	1.12.2017	8,2	Neysluv.ísit.	Fastir 7,0%	8
Víkjandi skuldabréf, óskráð	ISK	22.11.2019	120,0	Neysluv.ísit.	Fastir 5,0%	121
Samtals víkjandi lán						639

Skýringar við samstæðuársreikning

35. Víkjandi lán (framhald)

Víkjandi lán samanstanda af lánnum sem voru yfirtekin af bankanum við sameiningu, annars vegar við Sparisjóð Vestmannaeyja þann 29. mars 2015 og hins vegar við Sparisjóð Norðurlands þann 4. september 2015. Lánunum svipar til eigin fjár að því leyti að þau víkja fyrir öðrum skuldum samstæðunnar og teljast til eigin fjár við útreikning á eiginfjárlutfalli, sjá skýringu 48, Eiginfjárgrunnur, áhættuvegnar eignir og eiginfjárlutföll. Eftirstöðvar víkjandi skuldabréfanna lúta sérstökum reglum um afskrifaferli þar sem fjárhæðir sem falla undir eigið fé þátt 2 eru afskrifaðar línulega yfir síðustu fimm árin fram að lokagjalddaga.

36. Eigið fé

Hlutfé

Heildarhlutfé samþykkt og útgefið af bankanum í árslok 2016 eru 24 milljarðar en útistandandi hlutfé í árslok 2016 nam 23,6 milljörðum hluta að nafnvirði 1 króna á hlut. Hverjum hlut fylgir eitt atkvæði og eiga hluthafar þannig rétt á einu atkvæði á hlut á hluthafafundum bankans. Greitt hefur verið fyrir alla hluti að fullu.

Bankaráð Landsbankans ákvað þann 15. september 2016 að bankinn skyldi bjóðast til að kaupa til baka eigin hluti í bankanum í samræmi við samþykkt aðalfundar bankans sem haldinn var þann 14. apríl 2016. Endurkaup þessi munu nema að hámarki 480 milljónum hluta, eða jafngildi 2% af útgefnum hlutfé. Markmiðið með endurkaupunum er að lækka eigið fé bankans og gefa hluthöfum um leið tækifæri til að selja hluti sína í bankanum með gegnsæjum hætti, þar sem tímatakmörkunin á sölu hlutanna rann út þann 1. september 2016.

Í kjölfarið tilkynnti bankinn að hann myndi kaupa hluti af hluthöfum bankans í samræmi við ákveðna endurkaupaáætlun sem nær yfir þrjú tímabil: frá 19. september 2016 til 30. september 2016, frá 31. október 2016 til 9. desember 2016 og frá 13. febrúar 2017 til 24. febrúar 2017.

Í samræmi við ákvörðun aðalfundarins bauðst Landsbankinn til að endurkaupa hvern hlut á framangreindum tímabilum á hlutabréfagengi sem ákvarðast af innra virði á hlutum bankans samkvæmt nýjustu niðurstöðum efnahags- og rekstrarreiknings hans sem birtar eru fyrir byrjun víðeigandi endurkaupatímabils. Kaupverð hlutanna getur því breyst milli endurkaupatímabíla, allt eftir niðurstöðu síðasta árs hlutareiknings eða ársreiknings bankans.

Í lok fyrri hluta ársins 2016 nam eigið fé eigenda bankans 247.250 milljónum króna og útistandandi hlutfé var 23.782 milljónir hluta. Á fyrsta endurkaupatímabilinu, frá 19. september 2016 til 30. september 2016, keypti bankinn 119,9 milljónir eigin hluta á hlutabréfagenginu 10,3966 krónur, að heildarverðmæti 1.247 milljónir króna.

Í lok þriðja ársfjórðungs 2016 nam eigið fé eigenda bankans 251.106 milljónum króna og útistandandi hlutfé var 23,662 milljónir hluta. Á öðru endurkaupatímabilinu, frá 31. október 2016 til 9. desember 2016, keypti bankinn 13,6 milljónir eigin hluta á hlutabréfagenginu 10,6123 krónur, að heildarverðmæti 144 milljónir króna.

Yfirverð

Yfirverð er munurinn á greiðslum í krónum sem bankinn fékk við útgáfu á hlutfé og nafnverðs útgefina hluta, að frádregnum beinum kostnaði við útgáfu nýrra hluta og að teknu tilliti til skattspörunar.

Lögbundinn varasjóður

Lögbundinn varasjóður er stofnaður í samræmi við lög um hlutfélög nr. 2/1995 sem kveða á um að ráðstafa eigi hagnaði í lögbundinn varasjóð uns hann nemur fjórðungi af hlutfé í bankanum.

Óráðstafað eigið fé

Í júní 2016 voru samþykkt lög um breytingu á lögum um ársreikninga nr. 3/2006. Lögin öðluðust þegar gildi og koma í fyrsta skipti til framkvæmda fyrir fjárhagsárið sem hófst 1. janúar 2016. Túlkun þessara laga er ennþá óljós og þar af leiðandi gæti skýringin á óráðstöfuðum hagnaði breyst í samstæðuárshlutareikningi Landsbankans 2017, þegar víðeigandi túlkun á lögnum liggur fyrir. Breytingin á lögnum kveður m.a. á um að óráðstöfuðum hagnaði verði skipt í tvennt: bundinn og óbundinn óráðstafaðan hagnað. Óbundinn óráðstafaður hagnaður samanstendur af óúthlutuðum hagnaði og tapi sem hefur safnast upp í samstæðunni frá því að bankinn var stofnaður, að frádregnum framlögum í lögbundinn varasjóð og bundinn óráðstafaðan hagnað.

Arður

Á aðalfundi bankans fyrir rekstrarárið 2015 sem haldinn var þann 14. apríl 2016 var samþykkt tillaga bankaráðs um að greiða hluthöfum bankans arð sem næmi 1,20 krónum á hlut fyrir árið 2015. Arðurinn var greiddur til hluthafa í tveimur jöfnum greiðslum, hvor um sig að fjárhæð 0,60 krónur á hlut, þann 20. apríl 2016 og 21. september 2016. Arðgreiðslurnar námu samtals 28.538 milljónum króna á útistandandi hluti.

Skýringar við samstæðuársreikning

36. Eigið fé (framhald)

Takmarkanir á arðgreiðslum

Samkvæmt lögum um hlutafélög nr. 2/1995 má einungis úthluta sem arði hagnaði samkvæmt samþykktum ársreikningi síðasta árs, yfirfærðum hagnaði frá fyrri árum og frjálsum sjóðum eftir að dregið hefur verið frá tap sem ekki hefur verið jafnað og það fé sem samkvæmt lögum eða félagssamþykktum skal lagt í varasjóð eða til annarra þarfa. Jafnframt kveða breytingar á lögum um ársreikninga nr. 3/2006 frá því í júní 2016 á um að einungis sé heimilt að úthluta arði af óbundnum óráðstöfuðum hagnaði.

Þar að auki er Fjármálaeftirlitinu heimilt skv. lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 að setja hlutfallslegar skorður við arðgreiðslur bankans ef eiginfjárlutfall bankans fellur niður fyrir heildareiginfjárbörf hans að meðtöldum eiginfjárlauka, sjá skýringu 47 Eiginfjárkröfur.

Aðrar skýringar

37. Hagnaður á hlut

Hagnaður ársins	2016	2015
Hagnaður ársins sem tilheyrir hluthöfum bankans	16.633	36.460

Þynntur hagnaður á hlut er reiknaður með því að leiðrétta veginn meðalfjölda almennra hluta fyrir umbreytingu allra mögulegra þynnanlegra almennra hluta.

Fjöldi hluta

Fjöldi útistandandi hluta í byrjun árs	24.000	24.000
Meðalfjöldi eigin hluta	(261)	(273)

Veginn meðalfjöldi útistandandi hluta	23.739	23.727
--	---------------	---------------

Grunnhagnaður og þynntur hagnaður á hlut (krónur)	0,70	1,54
--	-------------	-------------

Grunnhagnaður og þynntur hagnaður bankans á hlut er sá sami þar sem bankinn hefur ekki gefið út valréttarsamninga, tryggða kauprétti, breytanleg skuldabréf eða aðra mögulega gerninga sem þynna hagnaðinn á hlut.

38. Málaferli

Öðru hverju koma upp málaferli gegn bankanum og dótturfélögum hans sem tengjast venjubundnum viðskiptum og starfsháttum bankans eða samstæðunnar, eftir því sem við á. Sum þessara mála eru mikilvæg í þeim skilningi að stjórnendur telja að þau geti haft veruleg áhrif á þær fjárhæðir sem birtar eru í ársreikningi samstæðunnar og séu ekki sambærileg öðrum málum sem þegar hefur verið leyst úr. Öll mikilvæg opin mál sem fjallað var um í ársreikningi samstæðunnar í árslok 2015 voru opin í árslok 2016.

Verðtrygging fjárskuldbindinga

1) Í janúar 2013 höfðaði viðskiptavinur mál gegn bankanum og krafðist staðfestingar á því að verðtryggingarákvæði skuldabréfs sem hann gaf út til bankans væru ólögmat og að bankanum væri ekki heimilt að endurmeta höfuðstólsfjárhæð lánsins mánaðarlega miðað við vísitölu neysluverðs. Þann 19. febrúar 2016 sýknaði Héraðsdómur Reykjavíkur bankann af kröfum stefnanda. Málinu hefur verið áfrýjað til Hæstaréttar að því er varðar ágreining um það hvort bankanum sé heimilt að uppreikna mánaðarlega höfuðstól skuldabréfsins í samræmi við þróun á vísitölu neysluverðs. Landsbankinn hefur skilað greinargerð í málinu og krafist staðfestingar á dómi héraðsdóms. Málið verður flutt í Hæstarétti 20. febrúar 2017.

Rannsókn Samkeppniseftirlitsins á lánaskilmálum

2) Í mars 2013 sendi Samkeppniseftirlitið bankanum bráðabirgðamat í máli er varðar ívilnandi skilmála sem Landsbanki Íslands (nú LBI hf.) og bankinn í kjölfarið buðu á árunum 2004 til 2010 fyrir viðskiptavini, sérstaklega vegna húsnæðislána. Í júní 2013 svaraði bankinn Samkeppniseftirlitinu og hafnaði öllum ásökunum um brot á samkeppnisreglum. Í september 2015 hófust viðræður aðila um lausn málsins. Samkeppniseftirlitið sendi bankanum bréf þann 7. júlí 2016 þar sem drög að tillögum um aðgerðir til að auka samkeppni á fjármálamarkaði voru kynntar. Þann 21. nóvember 2016 sendi eftirlitið bankanum drög að sátt í málinu. Bankinn sendi eftirlitinu ábendingar sínar þann 24. nóvember 2016.

Skaðabótakrafa greiðslukortafyrirtækis

3) Í júní 2013 höfðaði greiðslukortafyrirtæki mál gegn bankanum ásamt öðrum fyrirtækjum í fjármálaþjónustu og krafðist greiðslu skaðabóta að fjárhæð 1.200 m.kr., að viðbættum vöxtum. Stefnandinn telur að stefndu séu skaðabótaskyldir vegna meintra brota þeirra á samkeppnisreglum. Bankinn hafnar ásökunum og kröfum. Héraðsdómur Reykjavíkur dómkvaddi matsmenn til að leggja mat á ákveðna þætti er málið varðar og luku þeir störfum sínum þann 30. júní 2016. Bankinn lagði fram greinargerð í málinu 6. október 2016 og fór, ásamt öðrum stefndu, fram á yfirmat. Málið var tekið fyrir í héraðsdómi 18. nóvember 2016 og var frestað til 1. mars 2017.

Skýringar við samstæðuársreikning

38. Málafarli (framhald)

Endurreikningur gengistryggðra lána

4) Í október 2015 dæmdi Hæstiréttur bankanum í hag í tveimur málum (mál nr. 34/2015 og 35/2015) sem fyrirtæki hafði höfðað gegn bankanum með kröfu um leiðréttingu á fyrri endurútreikningi gengistryggðra lána í samræmi við dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012 varðandi svonefndar fullnaðarkvittanir. Í nóvember 2015 og í janúar og maí 2016 dæmdi Héraðsdómur Reykjavíkur bankanum í hag í sjö sambærilegum málum. Á árunum 2016 og 2017 staðfesti Hæstiréttur niðurstöðu Héraðsdóms í tveimur af þessum sjö málum (mál nr. 34/2016 og 241/2016). Á sömu árum sneri Hæstiréttur hins vegar niðurstöðu Héraðsdóms við í fjórum af þessum málum (mál nr. 82/2016, 149/2016, 150/2016 og 242/2016) þar sem talið var að áhrif viðbótarkröfu væru það veruleg á fyrirtækin að bankinn yrði að bera þann vaxtamun sem deilt var um í málunum og leiddi af því að umrædd lán voru bundin ólögumætri gengistryggingu. Tók Hæstiréttur kröfur fyrirtækjanna því til greina í þessum málum. Þessir dómur kunna að hafa fordæmisgildi fyrir önnur gengistryggð lán til fyrirtækja, séu aðstæður sambærilegar, en frekari dóma sem skýra nánar fordæmisgildið er þörf. Því gæti matið á fjárhagslegum áhrifum dómanna breyst í samræmi við niðurstöður nýrra dóma. Þessir dómur höfðu í för með sér gjaldfærslu í rekstrarreikning samstæðunnar í lok fjórða ársfjórðungs 2016 að fjárhæð 5.435 milljónir.

39. Leigusamningar

Skuldbindingar vegna rekstrarleigu þar sem samstæðan er leigutaki

Í þeim tilfellum þar sem samstæðan er leigutaki, voru áætlaðar lágmarks leigugreiðslur, sem falla undir óuppsegjanlega rekstrarleigu, sem hér segir þann 31. desember:

	2016	2015
Innan 1 árs	530	519
Eftir 1 til 5 ár	1.088	1.243
Eftir meira en 5 ár	1.508	1.681
Samtals	3.126	3.443

Rekstrarleiga þar sem samstæðan er leigusali

Samstæðan er leigusali í þeim tilvikum sem tæki og áhöld eru keypt og leigð þriðja aðila með skipan sem fellur í raun undir lán og kröfur sem færðar eru samkvæmt IAS 39 í ársreikningi samstæðunnar.

Væntanlegar lágmarksleigugreiðslur sem falla undir óuppsegjanlega rekstrarleigu voru sem hér segir þann 31. desember:

	2016	2015
Innan 1 árs	35	63
Eftir 1 til 5 ár	152	161
Samtals	187	224

Skuldbindingar fjármögnunarleigu þar sem samstæðan er leigusali

Samstæðan er leigusali í þeim tilvikum sem varanlegir rekstrarfjármunir eru leigðir þriðja aðila. Fjármögnunarleigusamningar eru færðir meðal útlána og krafna í efnahagsreikningi samstæðunnar.

Hrein fjárfesting í fjármögnunarleigukröfum eru eftirfarandi:

	Brúttó fjárfesting í fjármögn- unarleigu	Framtíðar fjármagns- tekjur	Núvirði lágmarks- leigu- greiðslna
31. desember 2016			
Innan 1 árs	72	(5)	67
Eftir 1 til 5 ár	42	(3)	39
Samtals	114	(8)	106
31. desember 2015			
Innan 1 árs	368	(26)	342
Eftir 1 til 5 ár	52	(4)	48
Samtals	420	(30)	390

Ótryggt hrakvirði í lok árs 2016 er núll (2015: núll).

Skýringar við samstæðuársreikning

40. Fjárvarsla

Samstæðan veitir fjárvörslu-, eignastýringar-, fjárfestingastýringar- og ráðgjafþjónustu. Í því felst að samstæðan tekur ákvarðanir um ráðstöfun, kaup og sölu ýmissa fjármálagerna. Eignir í vörslu bankans eru ekki taldar fram í reikningssskilunum þar sem þær eru ekki eignir bankans. Hluti þessarar þjónustu hefur í för með sér að samstæðan samþykkir markmið og viðmið fyrir fjárfestingu eigna í hennar vörslu. Þann 31. desember 2016 námu heildareignir í stýringu 361 milljörðum króna (2015: 297 milljörðum króna). Heildareignir í vörslu bankans námu 1.025 milljörðum króna (2015: 1.041 milljörðum króna).

41. Hlutdeild í dótturfélögum

Upplýsingar um helstu dótturfélög sem voru beint eða óbeint í eigu samstæðunnar þann 31. desember 2016 má finna í töflunni hér fyrir neðan, þ.m.t. þau dótturfélög sem eru einna veigamest í starfsemi samstæðunnar. Frekari upplýsingar um reikningssskilareglur er varða dótturfélög í samstæðunni eru settar fram í skýringu 93.1 (a).

Helstu dótturfélög 31. desember 2016

Fyrirtæki	Eignarhald	Starfsemi
Eignarhaldsfélag Landsbankans ehf. (Ísland)	100%	Eignarhaldsfélag
Landsbréf hf. (Ísland)	100%	Rekstrarfélag verðbréfasjóða
Hömlur ehf. (Ísland)*	100%	Eignarhaldsfélag

*Hömlur ehf. er móðurfélag nokkurra dótturfélaga, sem hafa hvorki saman né hvert fyrir sig marktæk áhrif á starfsemi samstæðunnar.

Ekki hvíla á samstæðunni neinar hömlur sem takmarka aðgang að eða notkun á eignum og til að gera upp skuldir aðrar en þær sem eftirlitsaðilar kveða á um. Samstæðan átti ekki neina verulega hlutdeild í minnihluta þann 31. desember 2016.

42. Sérsniðin félög innan samstæðunnar

Mat er lagt á hvort taka skuli sérsniðin félög inn í samstæðureikninginn í samræmi við reikningssskilaaðferð þá sem lýst er í skýringu 93.2. Þær fjárfestingar sem samstæðan hefur yfirráð yfir eru færðar undir eftirfarandi liði í efnahagsreikningi:

Eignir	2016	2015
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	342	368
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	698	606
Aðrar eignir	4	-
Skuldir	2016	2015
Hlutdeild minnihluta - sjóðir	883	752
Aðrar skuldir	6	4

Bankinn á meirihluta hlutdeildarskírteina í sjóðum sem reknir eru af Landsbréfum. Sjóðirnir eru færðir í samstæðureikning bankans eins og dótturfélög, þó með þeirri undantekningu að eignarhlutur minnihluta er færður meðal annarra skulda en ekki sem eigið fé í efnahagsreikningnum. Ástæðan fyrir þessu er sú að hlutdeildarskírteinishafar geta krafist innlausnar á eignarhlut sínum og því uppfylla hlutdeildarskírteinin ekki öll skilyrði þess að teljast eigið fé.

43. Sérsniðin félög utan samstæðunnar

Þar sem samstæðan sinnir hlutverki umboðsaðila fyrir fjárfesta eru fjárfestingarsjóðir ekki teknir inn í samstæðureikning. Í þeim tilfellum þar sem samstæðan hefur fjárfest í fjárfestingarsjóðum utan samstæðureiknings eru sjóðirnir skilgreindir sem fjárfesting í fjármunum og færðir á gangvirði í rekstrarreikning. Gangvirði slíkra fjárfestinga sýnir hámarksáhættu samstæðunnar gagnvart tapi af fjárfestingu í slíkum fjárfestingarsjóðum utan samstæðunnar.

Tegund sérsniðins félags	Eðli og tilgangur	Hlutdeild samstæðunnar	Heildareignir	
			2016	2015
Fjárfestingarsjóðir	Að afla þóknatekna af eignastýringu fyrir hönd fjárfesta sem þriðja aðila	Umsýsluþóknanir	113.417	83.727
	Fjármögnun með útgáfu hlutdeildarskírteina til fjárfesta	Fjárfesting í hlutdeildarskírteinum útgefnunum af sjóðnum		

Í töflunni hér á eftir er greining á bókfærðu virði eignar samstæðunnar í sérsniðnum félögum utan samstæðunnar. Hámarks tapsáhætta er bókfært verð eignanna.

Fjárfestingaverðbréf	Bókfært virði	
	2016	2015
Fjárfestingarsjóðir	1.265	1.283
Samtals	1.265	1.283

Skýringar við samstæðuársreikning

44. Ábyrgðir / Stöður utan efnahagsreiknings innan samstæðunnar

Þessar ábyrgðir eru veittar í venjubundnum bankaviðskiptum. Hámarks útlánaáætta samstæðunnar þann 31.12.2016 vegna þessara viðskipta var eftirfarandi:

Stöður utan efnahagsreiknings 31.12.	Bókfært virði	
	2016	2015
Fjárhagslegar ábyrgðir	442	1.351
Óaðregnar yfirdráttar- greiðslukorta- og lánaheimildir	1.563	1.697

45. Viðskipti við tengda aðila

Tengdir aðilar

Ríkissjóður Íslands, fyrir hönd íslenska ríkisins, á 98,2% hlut í bankanum í árslok 2016. Þær stofnanir og fyrirtæki sem tengjast ríkinu og flokkast sem tengdir aðilar eru: Fjármálaráðuneytið, Bankasýsla ríkisins og fyrirtæki og stofnanir sem tengjast þeim.

Viðskipti á milli bankans og dótturfélaga hans falla undir skilgreiningu um viðskipti á milli tengdra aðila. Öll viðskipti við dótturfélög eru jöfnuð út í samstæðureikningsskilunum og koma þar af leiðandi ekki fram í samstæðureikningnum. Frekari upplýsingar um helstu dótturfélög má finna í skýringu 41, Hlutdeild í dótturfélögum.

Lykilstjórnendur bankans og þeir sem tengjast þeim nánnum fjölskyldutengslum falla undir skilgreininguna á tengdum aðilum og í sumum tilfellum lykilstjórnendur dótturfélaga bankans. Lykilstjórnendur bankans eru: bankaráð, bankastjóri, framkvæmdastjórn og aðrir stjórnendur sem hafa völd og ábyrgð til þess að skipuleggja, stjórna og hafa eftirlit með rekstri bankans. Fjármálaráðherra og stjórn Bankasýslu ríkisins falla undir skilgreininguna tengdir aðilar bankans vegna valdsviðs þeirra til þess að hafa áhrif á stefnu bankans.

Viðskipti við tengda aðila

Viðskipti við íslenska ríkið og ríkistengd fyrirtæki

Vörur og þjónusta samstæðunnar eru boðnar íslenska ríkinu og ríkistengdum fyrirtækjum í samkeppni við aðra og í samræmi við almenna viðurkennda viðskiptaskilmála. Með sama hætti kaupa bankinn og önnur fyrirtæki samstæðunnar vörur og þjónustu frá ríkistengdum fyrirtækjum á markaðsverði og í samræmi við almenna viðurkennda viðskiptaskilmála. Eðli og útistandandi kröfur á opinbera aðila koma fram í skýringu 61, undir Opinberir aðilar.

Í mars 2016 tók ríkissjóður yfir Íslandsbanka. Í kjölfar yfirtökunnar var gerð sátt við Samkeppniseftirlitið þess efnis að báðir bankar myndu starfa áfram sem sjálfstæðir samkeppnisaðilar á fjármálamarkaði. Yfirtakan telst til samruna skv. íslenskum samkeppnislögum, enda fer ríkissjóður með yferráð yfir báðum bönkum frá þeim tíma sem yfirtakan átti sér stað. Bankinn á hefðbundin bankaviðskipti við Íslandsbanka og gilda um þau almennir viðurkenndir viðskiptaskilmálar. Eðli og útistandandi kröfur á fjármálastofnanir, þ.m.t. Íslandsbanka, koma fram í skýringu 61, undir Fjármála fyrirtæki.

Viðskipti við aðra tengda aðila

Í eftirfarandi töflu koma fram heildarfjárhæðir útlána til lykilstjórnenda, aðila þeim tengdum og útlán til hlutdeildarfélaga:

Útlán í milljónum króna	2016		2015	
	Staða í árslok	Hámarks staða	Staða í árslok	Hámarks staða
Lykilstjórnendur	136	142	139	211
Aðilar tengdir lykilstjórnendum	31	59	36	97
Hlutdeildarfélög	14.917	21.192	20.633	20.838
Annað	123	127	126	130
Samtals	15.207	21.520	20.934	21.276

Engin sértæk virðisýrning var færð á árinu 2016 vegna þessara lána.

Engar ábyrgðir, veð eða loforð hafa verið gefin út eða innleyst vegna þessara viðskipta á tímabilinu sem reikningsskilin ná til. Jafnframt eru engir leigusamningar milli tengdra aðila á árinu.

Skýringar við samstæðuársreikning

45. Viðskipti við tengda aðila (framhald)

Viðskipti við aðra tengda aðila (framhald)

Í eftirfarandi töflu koma fram heildarfjárhæðir innlána frá lykilstjórnendum, aðilum þeim tengdum og innlán til hlutdeildarfélaga:

	2016		2015	
	Staða í árslok	Hámarks staða	Staða í árslok	Hámarks staða
Innlán í milljónum króna				
Lykilstjórnendur	105	298	68	207
Aðilar tengdir lykilstjórnendum	31	227	22	193
Hlutdeildarfélög	1.132	15.624	2.835	3.516
Annað	501	7.479	344	2.114
Samtals	1.769	23.628	3.269	6.030

Í eftirfarandi töflu koma fram heildarfjárhæðir ábyrgða til lykilstjórnenda, aðila þeim tengdum og ábyrgðir til hlutdeildarfélaga:

	Staða í árslok	Staða í árslok
	2016	2015
Ábyrgðir í milljónum króna		
Lykilstjórnendur	-	-
Aðilar tengdir lykilstjórnendum	-	4
Hlutdeildarfélög	-	-
Samtals	0	4

Öll framangreind viðskipti áttu sér stað eins og venjubundin viðskipti og með sömu skilmálum, þar með talið vextir og tryggingar, sem voru ríkjandi á sama tíma í sambærilegum viðskiptum við þriðja aðila.

Áhrif á rekstrarreikninginn:

Í eftirfarandi töflu koma fram heildarfjárhæðir vaxtatekna og vaxtagjalda sem skráðar voru í tengslum við lykilstjórnendur, aðila þeim tengdum og hlutdeildarfélög:

	2016		2015	
	Vaxtatekjur	Vaxtagjöld	Vaxtatekjur	Vaxtagjöld
Vaxtatekjur og vaxtagjöld				
Lykilstjórnendur	5	2	7	1
Aðilar tengdir lykilstjórnendum	1	0	2	1
Hlutdeildarfélög	783	31	797	7
Annað	6	24	9	7
Samtals	795	57	815	16

Í eftirfarandi töflu koma fram heildarfjárhæðir annarra tekna og gjalda sem skráðar voru í tengslum við lykilstjórnendur, aðila þeim tengdum og hlutdeildarfélög:

	2016		2015	
	Aðrar tekjur	Önnur gjöld	Aðrar tekjur	Önnur gjöld
Aðrar tekjur og önnur gjöld				
Hlutdeildarfélög	-	668	-	664
Samtals	0	668	0	664

Öll framangreind viðskipti áttu sér stað eins og venjubundin viðskipti og með sömu skilmálum, þar með talið vextir og tryggingar, sem voru ríkjandi á sama tíma í sambærilegum viðskiptum við þriðja aðila.

Skýringar við samstæðuársreikning

45. Viðskipti við tengda aðila (framhald)

Í eftirfarandi töflu koma fram greiðslur til bankaráðsmanna, bankastjóra og framkvæmdastjóra bankans

Laun og hlunnindi fyrir árið 2016 í milljónum króna	Laun og hlunnindi*	Mótframlag í lífeyris-sjóð**	Samtals
Helga Björk Eiríksdóttir, formaður bankaráðs	8,6	0,9	9,5
Magnús Pétursson, varaformaður bankaráðs	5,0	0,5	5,5
Berglind Svavarsdóttir, í bankaráði	4,4	0,5	4,9
Danielle Pamela Neben, í bankaráði	6,6	0,5	7,1
Einar Þór Bjarnason, í bankaráði	4,4	0,5	4,9
Hersir Sigurgreisson, í bankaráði	4,4	0,5	4,9
Jón Guðmann Pétursson, í bankaráði	4,4	0,5	4,9
Samúel Guðmundsson, varamaður í bankaráði	0,9	0,1	1,0
Tryggvi Pálsson, fyrrverandi formaður bankaráðs	3,2	0,3	3,5
Eva Sóley Guðbjörnsdóttir, fyrrverandi varaformaður bankaráðs	2,5	0,3	2,8
Jóhann Hjartarson, fyrrverandi bankaráðsmaður	2,2	0,2	2,4
Jón Sigurðsson, fyrrverandi bankaráðsmaður	2,2	0,2	2,4
Kristján Þórarinn Davíðsson, fyrrverandi bankaráðsmaður	2,2	0,2	2,4
Ásbjörg Kristinsdóttir, fyrrverandi varamaður í bankaráði	0,4	-	0,4
Tinna Laufey Ásgeirsdóttir, fyrrverandi varamaður í bankaráði	0,5	-	0,5
Steinþór Pálsson, fyrrverandi bankastjóri***	24,5	7,4	31,9
Hreiðar Bjarnason, starfandi bankastjóri og framkvæmdastjóri fjármála	29,8	5,6	35,4
5 framkvæmdastjórar bankans	153,8	28,8	182,6
Samtals	260,0	47,0	307,0

*Hlunnindi eru ópeningaleg hlunnindi eins og afnot bifreiða í eigu samstæðunnar.

**Felur bæði í sér séreignarsparnað og lögbindið mótframlag í sameignarsjóði sjálfstæðra iðgjaldatengdra lífeyrissjóða.

***Gert var samkomulag um starfslok við fyrrverandi bankastjóra á árinu 2016. Áætlaðar greiðslur við starfslok samkvæmt ráðningarsamningi hafa verið færðar til gjalda í rekstrarreikninginn fyrir árið 2016.

Á árinu 2016 námu heildarmánaðarlaun og hlunnindi fyrrverandi og núverandi bankastjóra að meðaltali 2,3 milljónum króna. Mánaðarlaun og hlunnindi framkvæmdastjóra bankans námu 2,6 milljónum króna að meðaltali á árinu 2016. Í árslok 2016 á fyrrverandi bankastjóri 0,3 milljón hluta í bankanum, starfandi bankastjóri og framkvæmdastjóri fjármála á 0,5 milljón hluta og fimm framkvæmdarstjórar bankans eiga samtals 1,5 milljón hluta í bankanum.

Í eftirfarandi töflu koma fram greiðslur til bankaráðsmanna, bankastjóra og framkvæmdastjóra bankans

Laun og hlunnindi fyrir árið 2015 í milljónum króna	Laun og hlunnindi*	Mótframlag í lífeyris-sjóð**	Samtals
Tryggvi Pálsson, formaður bankaráðs	9,3	0,9	10,2
Eva Sóley Guðbjörnsdóttir, varaformaður bankaráðs	7,2	0,7	7,9
Danielle Pamela Neben, í bankaráði	6,3	0,5	6,8
Helga Björk Eiríksdóttir, í bankaráði	6,3	0,6	6,9
Kristján Þórarinn Davíðsson, í bankaráði	6,3	0,6	6,9
Jón Sigurðsson, í bankaráði	6,3	0,6	6,9
Jóhann Hjartarson, í bankaráði	6,3	0,6	6,9
Tinna Laufey Ásgeirsdóttir, varamaður í bankaráði	0,5	-	0,5
Árni Guðmundur Hauksson, varamaður í bankaráði	0,4	-	0,4
Steinþór Pálsson, bankastjóri	19,0	5,8	24,8
6 framkvæmdastjórar bankans og 1 fyrrverandi framkvæmdastjóri bankans***	190,9	35,5	226,4
Samtals	258,8	45,8	304,6

*Hlunnindi eru ópeningaleg hlunnindi í formi afnota bifreiða í eigu samstæðunnar.

**Felur bæði í sér séreignarsparnað og lögbindið mótframlag í sameignarsjóði sjálfstæðra iðgjaldatengdra lífeyrissjóða.

***Gerður var starfslokasamningur við einn framkvæmdastjóra á árinu 2015. Allur kostnaður vegna starfslokanna hefur verið færður til gjalda í rekstrarreikninginn fyrir árið 2015.

Á árinu 2015 námu heildarmánaðarlaun og hlunnindi bankastjóra að meðaltali 1,6 milljónum króna. Mánaðarlaun og hlunnindi framkvæmdastjóra bankans námu 2,3 milljónum króna að meðaltali á árinu 2015. Í árslok 2015 á bankastjóri 0,3 milljón hluta í bankanum og sex framkvæmdarstjórar bankans og einn fyrrverandi eiga samtals 2,4 milljón hluta í bankanum.

Viðskipti við fjármálaráðherra og stjórn Bankasýslu ríkisins

Fjármálaráðherra og stjórn Bankasýslu ríkisins fengu engin laun eða hliðstæðar greiðslur frá samstæðunni á árinu 2016. Samstæðan átti ekki í viðskiptum við þessa aðila eða aðila þeim náteygum fjölskylduböndum önnur en hefðbundin viðskipti út- og innlána bankans.

Skýringar við samstæðuársreikning

46. Atburðir eftir reikningsskiladag

Það eru engir atburðir sem hafa komið upp eftir reikningsskiladag þessa samstæðuársreiknings sem gefa tilefni til leiðréttinga eða frekari upplýsingagjafar í samstæðuársreikningnum fyrir árið 2016.

Eiginfjárstýring

47. Eiginfjárkröfur

Stefnumörkun og ferlar samstæðunnar í tengslum við eiginfjárstýringu tryggja að samstæðan hafi nægt eigið fé til að mæta áhættum í starfseminni á samstæðugrunni. Eiginfjárstýringarferli samstæðunnar samanstendur af fjórum tengdum þáttum: mat á eiginfjárbörf, áhættuvilja/eiginfjármarkmiðum, áætlanagerð um eiginfjárbörf og skýrslugjöf/eftirlit. Samstæðan fer reglulega yfir og metur núverandi áhættur helstu starfseininga á samstæðugrunni, sem og helstu áhættuflokka. Áhættuviljinn lýsir þeirri áhættu sem samstæðan er reiðubúin til að taka á sig til að ná viðskiptalegum markmiðum sínum.

Reglur um eiginfjárkröfur eru annars vegar settar í íslenskum lögum og reglum og hins vegar af FME. Grunnurinn að skilgreiningunni á eiginfjárbörf er tilskipun Evrópusambandsins um eiginfjárbörf (CRD IV og CRR) sem innleiðir eiginfjárreglur Basel stoð III. Lágmarks krafa um eiginfjárlutfall skv. Basel stoð I er 8% af áhættuvegnum eignum fyrir útlánaáhættu, markaðsáhættu og rekstraráhættu. Bankinn metur árlega eiginfjárbörf sína út frá innra matsferli fyrir eiginfjárbörf (e. ICAAP) í samræmi við Basel stoð II A. Niðurstöður ICAAP eru yfirfarnar af FME í sérstöku könnunar- og matsferli (e. SREP). FME ákvarðar heildareiginfjárlutfall samstæðunnar sem samtölu eiginfjárkröfu undir stoð I og stoð II A.

Þann 14. apríl 2015 var Landsbankinn skilgreindur af Fjármálastöðugleikaráði sem kerfislega mikilvæga fjármálastofnun.

Í júlí 2015 tóku gildi breytingar á lögum nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki, þar sem kveðið er á um eiginfjárauka í samræmi við CRD IV. Hinn nýi lagarammi veitir FME heimild til að takmarka arðgreiðslur lánastofnana, breytilegar greiðslur þeirra til starfsmanna og/eða aðrar greiðslur af svipuðum toga, falli eiginfjárlutfall stofnunar niður fyrir heildareiginfjárkröfu að viðbættum eiginfjárukum.

Í september 2016 tóku gildi breytingar á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 þar sem lágmarks krafa um 3,0% vogunarhlutfall var lögfest.

Nýjustu eiginfjárkröfur FME til samstæðunnar eru sem hér segir (hlutfall af áhættuvegnum eignum):*

	SREP byggt á gögnum frá	
	31.12.2015	31.12.2014
Stoð I	8,0%	8,0%
Stoð II A	6,0%	6,3%
Lágmarkskrafa um eiginfjárgrunn	14,0%	14,3%
Kerfisáhættuauki	2,7%	3,0%
Eiginfjárauki á kerfisleg mikilvæg fyrirtæki	2,0%	2,0%
Sveiflujöfnunarauki	0,9%	0,0%
Verndunarauki	2,5%	2,5%
Samanlögð krafa um eiginfjárauka	8,1%	7,5%
Heildarkrafa um eiginfjárgrunn	22,1%	21,8%

*Sem hluti af árlegu könnunar- og matsferli gerir FME þá kröfu að eiginfjárlutfall samstæðunnar endurspegli eiginfjárauka á fullnaðarstigi.

Þann 22. janúar 2016 (og 3. október 2016), lagði fjármálastöðugleikaráð fram tillögur til FME, í samræmi við nýju löggjöfina, um formlega álagningu nýju CRD IV eiginfjárukanna í eftirfarandi skrefum:

	1.4.2016	1.6.2016	1.1.2017	Q1 2017	Q4 2017
Eiginfjárauki vegna kerfisáhættu*	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
Eiginfjárauki fyrir kerfislega mikilvægar stofnanir	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Sveiflujöfnunarauki*	0,00%	0,00%	0,00%	1,00%	1,25%
Varúðarauki	1,00%	1,75%	2,50%	2,50%	2,50%
Heildareiginfjáraukar	6,00%	6,75%	7,50%	8,50%	8,75%

*Eiginfjárauki vegna kerfisáhættu og sveiflujöfnunarauki eiga eingöngu við eignir hér á landi.

Markmið bankans er að viðhalda eiginfjárlutfalli sem er á hverjum tíma yfir heildarkröfu Fjármálaeftirlitsins um eiginfjárgrunn að viðbættum stjórnendaauka sem skilgreindur er í áhættuvilja bankans. Markmið bankans er einnig að vera í hæsta flokki fyrir áhættuvegið eiginfjárlutfall, eins og það er ákvarðað og metið af viðeigandi lánshæfismatsfyrirtækjum.

Skýringar við samstæðuársreikning

48. Eiginfjárgrunnur, áhættuvegnar eignir og eiginfjárlutföll

Eftirfarandi tafla sýnir eiginfjárgrunn, áhættuvegnar eignir og eiginfjárlutföll samstæðunnar. Útreikningarnir eru í samræmi við ákvæði X. kafla laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki.

Samstæðan beitir stöðluðu aðferðinni (e. „standardised approach“) við útreikning á áhættuvegnum eignum vegna útlánaáhættu og markaðsáhættu en grundvallaraðferðinni (e. „basic indicator approach“) vegna rekstraráhættu.

Eiginfjárgrunnur	2016	2015
Hlutfé	23.648	23.782
Yfirverðsreikningur hlutfjár	120.847	122.105
Varasjóðir	7.951	6.000
Óráðstafað eigið fé	98.758	112.614
Eigið fé sem tilheyrir hluthöfum bankans	251.204	264.501
Óefnislegar eignir	(2.634)	(2.012)
Almennt eigið fé þáttar 1	248.570	262.489
Hlutdeild minnihluta	27	30
Eigið fé þáttar 1	248.597	262.519
Víkjandi lán	388	639
Lögbundnar niðurfærslur	(203)	(157)
Almenn leiðrétting vegna útlánaáhættu	4.024	-
Eigið fé þáttar 2	4.209	482
Eiginfjárgrunnur	252.806	263.001
Áhættuvegnar eignir		
Útlánaáhætta	728.428	737.720
Markaðsáhætta	16.519	31.919
Rekstraráhætta	91.811	95.843
Áhættugrunnur samtals	836.758	865.482
Hlutfall almenns eigin fjár þáttar 1	29,7%	30,3%
Eiginfjárlutfall þáttar 1	29,7%	30,3%
Eiginfjárlutfall alls	30,2%	30,4%

49. Vogunarhlutfall

Eftirfarandi tafla sýnir vogunarhlutfall samstæðunnar fyrir 31. desember 2016 og 31. desember 2015. Viðmið um vogunarhlutfall samstæðunnar eru byggð á tilskipun Evrópusambandsins um eiginfjárkröfur (CRD IV og CRR) sem innleiðir Basel III staðalinn. Lágmarkskrafa vogunarhlutfalls samkvæmt 30. gr. a. laga um fjármálafyrirtæki, nr. 161/2002 er 3,0%.

Vogunarhlutfall	31.12.2016	31.12.2015
Eigið fé þáttar 1	248.597	262.519
Áhættuskuldbindingar		
- Liðir innan efnahags (afleiður undanskildar)	1.110.879	1.118.371
- Afleiðusamingar	278	287
- Framtíðaráhætta afleiðna	835	714
- Liðir utan efnahags	113.267	103.456
- Lögbundnir frádráttarliðir eigin fjár þáttar 1	(2.634)	(2.012)
Heildaráhættuskuldbindingar	1.222.625	1.220.816
Vogunarhlutfall	20,3%	21,5%

Eiginfjárbörf

50. Rammi um eiginfjárbörf

Eiginfjárbörf (e. Economic Capital) er áhættumælikvarði sem notaður er fyrir veigamikla áhættuþætti. Hann mælir óvænt tap og lækkun á virði eða tekjum, sem samstæðan þarf að hafa í eigin fé, eigi hún að forðast gjaldprot. Mælikvarðinn mælir umfang óvænts taps umfram vænt tap. Eiginfjárbörf er skilgreind sem munurinn á óvæntu og væntu tapi þar sem óvænt tap er metið út frá 99,9% öryggismörkum yfir eins árs tímabil.

Tilgangur með ramma um eiginfjárbörf er að gera samstæðunni kleift að meta hversu mikið eigið fé hún þarfnast til að mæta efnahagslegum áhrifum áhættusamra gjörninga ásamt því að bera saman ólíka áhættuþætti með sambærilegum mælikvarða á áhættu.

Markmiðið með ramma um eiginfjárbörf er að mæla óvænt töp ásamt því að brjóta eiginfjárbörfina niður á ýmsa þætti til að auðvelda skiptingu eiginfjár, setningu áhættumarka, verðlagningu, áhættuvegið frammistöðumat og áhættuvegna arðsemi.

Skýringar við samstæðuársreikning

50. Rammi um eiginfjárbörf (framhald)

Ramminn nær yfir eftirfarandi áhættuþætti: útlánaáhættu, markaðsáhættu, gjaldeyrisáhættu, rekstraráhættu, samþjöppunaráhættu, vaxta- og verðtryggingaráhættu utan veltubókar, viðskiptaáhættu og laga- og stjórnvaldsáhættu.

Eftirfarandi er yfirlit yfir hvernig samstæðan reiknar eiginfjárbörf sína fyrir þessa áhættuþætti:

Útlánaáhætta:

Samstæðan notar innra áhættulíkan sem fylgir Basel reglum hvað varðar innramatsaðferð (e. Internal Rating Based (IRB) approach), þ.e. eiginfjárbörf er jöfn eiginfjárkröfu IRB aðferðarinnar í regluverki Evrópusambandsins um eiginfjárbörf. Helstu breytur líkansins eru líkur á vanefndum (PD), tap að gefnum vanefndum (LGD) og áhættuskuldbinding við vanefnd (EAD).

Markaðsáhætta:

Eiginfjárbörf vegna markaðsáhættu skiptist í eiginfjárbörf vegna vaxtaáhættu í veltubók og eiginfjárbörf vegna hlutabréfaáhættu í veltubók.

Eiginfjárbörf vegna vaxtaáhættu í veltubók er reiknuð samkvæmt VaR líkani með álagi (e. Stressed Value at Risk) í samræmi við Basel II regluverkið um markaðsáhættu, þ.e. eiginfjárbörf samstæðunnar vegna vaxtaáhættu í veltubók er jöfn eiginfjárkröfu vegna vaxtaáhættu í veltubók samkvæmt innramatsaðferð regluverks Evrópusambandsins um eiginfjárbindingu.

Eiginfjárbörf vegna hlutabréfaáhættu samstæðunnar er hinsvegar reiknuð með því að notast við neðangreindar áhættuvigtir:

- 290% fyrir stöður í skráðum hlutabréfum,
- 370% fyrir aðrar hlutabréfastöður.

m.ö.o. er eiginfjárbörf vegna hlutabréfaáhættu í veltubók jöfn eiginfjárkröfunni þar sem ofangreindar áhættuvigtir eru notaðar.

Gjaldeyrisáhætta:

Eiginfjárbörf vegna gjaldeyrisáhættu er reiknuð samkvæmt VaR líkani með álagi (e. Stressed Value at Risk) þar sem inntak líkansins miðast við gögn frá tímabili sem er verulegt álagstímabil með tilliti til heildargjaldeyrisjafnaðar samstæðunnar. Tímalengdin (e. time horizon) er eitt ár.

Rekstraráhætta:

Samstæðan notar grundvallaraðferð (e. Basic Indicator Approach) Basel reglnanna til að reikna eiginfjárbörf vegna rekstraráhættu.

Samþjöppunaráhætta:

Eiginfjárbörf fyrir lántakasamþjöppunaráhættu er reiknuð með því að leiðrétta fyrir misleitni í lánasafninu. Þetta er mikilvægt þar sem líkanið sem metur eiginfjárbörf vegna útlánaáhættu gerir ráð fyrir að lánasafnið sé óendanlega stórt og einsleitt. Þannig er eiginfjárbörf vegna lántakasamþjöppunar viðbót við eiginfjárbörf vegna útlánaáhættu.

Innra líkan er notað til að mæla viðbótareiginfjárbörf vegna atvinnugreinasamþjöppunar í lánasafninu, þ.e. viðbót vegna samþjöppunaráhættu. Líkanið reiknar eiginfjárbörf vegna atvinnugreinasamþjöppunar með því að meta atvinnugreinasamþjöppun í lánasafninu að frádreginni atvinnugreinasamþjöppun á landinu öllu.

Vaxta- og verðbólguáhætta utan veltubókar:

Eiginfjárbörf vegna vaxta- og verðbólguáhættu utan veltubókar er reiknuð sem 99,9% versta tap samstæðunnar vegna breytinga á vaxta- og verðbólguáhættuþáttum sem metnar eru með Monte Carlo hermílikani.

Viðskiptaáhætta:

Samstæðan notar innra líkan til að reikna eiginfjárbörf vegna viðskiptaáhættu sem leiðir af kvikleika tekjustreymis samstæðunnar fyrir hagnað eða tap vegna annarra veigamikilla áhættuþátta.

Laga- og stjórnvaldsáhætta:

Eiginfjárbörf er reiknuð sem tap vegna yfirstandandi deilna. Vægi hvers máls er metið eftir kröfufjárhæð og stöðu þess innan dómsskerfisins.

51. Eiginfjárbörf vegna mismunandi áhættuþátta

Samstæðan gerði breytingu á ramma sínum um eiginfjárbörf á árinu en ný aðferð var innleidd við mat á eiginfjárbörf vegna geirasamþjöppunar. Samstæðan gerði einnig lykilymbreytingar sem höfðu áhrif á mat á eiginfjárbörf vegna útlánaáhættu. Samstæðan innleiddi þannig nýtt lánshæfislíkan fyrir stærri fyrirtæki sem þróað var á nýrri gögnum en forveri þess. Þar að auki var líkan sem metur tap að gefnum vanefndum (e. loss given default) uppfært og er líkanið kvarðað samkvæmt sögulegum gögnum samstæðunnar um útlánatap. Þessir tveir þættir hafa áhrif til lækkunar á eiginfjárbörf vegna útlánaáhættu en aðra lækkun má rekja til lægri meðallíkinda á vanefndum og aukinna gæða í útlánasafninu.

Skýringar við samstæðuársreikning

51. Eiginfjárbörf vegna mismunandi áhættupátta (framhald)

Eiginfjárbörf	2016	2015
Útlánaáhætta - Lán til viðskiptavina og lánastofnana	53.835	64.239
Útlánaáhætta - Aðrar eignir	6.769	7.719
Markaðsáhætta	1.396	1.531
Gjaldeyrisáhætta	875	3.933
Rekstaráhætta	7.344	7.667
Lánatakasambjöppun	4.784	6.109
Geirasambjöppun	2.600	4.665
Vaxta- og verðtryggingaráhætta	15.889	10.575
Viðskiptaáhætta	3.672	3.834
Laga- og sjórvaldsáhætta	1.579	1.862
Samtals eiginfjárbörf	98.744	112.134
(Eiginfjárbörf / Áhættugrunni)	11,8%	13,0%

Útlánaáhætta 31. desember 2016	Vegið meðaltal		Áhættu- skuld- binding (EAD)	Eiginfjárbörf (EC)
	Líkur á vanefndum (PD)	Tap að gefnum vanefndum (LGD)		
Fjármálafyrirtæki	0,2%	45,0%	23.040	584
Opinberir aðilar	0,2%	45,0%	134.713	135
Einstaklingar, lítil og meðalstór fyrirtæki	3,5%	26,9%	383.686	12.989
Fyrirtæki	2,4%	38,4%	566.046	40.127
Samtals	2,5%	35,4%	1.107.485	53.835
Útlánaáhætta 31. desember 2015*				
Fjármálafyrirtæki	0,1%	45,0%	22.229	646
Opinberir aðilar	0,1%	45,0%	134.221	537
Einstaklingar, lítil og meðalstór fyrirtæki	4,2%	31,2%	380.548	14.960
Fyrirtæki	3,9%	42,1%	551.686	48.097
Samtals	3,4%	38,7%	1.088.684	64.239

*Lítill og meðalstór fyrirtæki eru fyrirtæki með heildarskuldbindingu undir 75 m.kr. og sem uppfylla skilgreiningu reglna Framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins nr. 2003/361/EC, um lítill og meðalstór fyrirtæki.

Áhættustýring

52. Stjórnskipulag áhættustýringar

Áhættunefndir

Stjórnskipulag áhættustjórnunar samstæðunnar í árslok 2016 er sem hér segir:

Bankaráð

Bankaráð fer með eftirlit ásamt undirnefndum sínum:

- Endurskoðunarnefnd
- Starfskjaranefnd
- Áhættunefnd
- Framtíðarnefnd

Helstu stjórnunareiningar og nefndir

Nefnd	Stýrt af	Aðild
Framkvæmdastjórn	Bankastjóra	Framkvæmdastjóri
Áhættu- og fjármálanefnd	Bankastjóra	Framkvæmdastjóri Fjármála, Framkvæmdastjóri Áhættustýringar, Yfirlögfræðingur
Lánanefnd	Bankastjóra	Framkvæmdastjóri Áhættustýringar, Framkvæmdastjóri Fyrirtækjasviðs, Framkvæmdastjóri Einstaklingssviðs
Rekstraráhættunefnd	Framkvæmdastjóra Áhættustýringar	Framkvæmdastjóri Einstaklingssviðs, Framkvæmdastjóri Reksturs & UT, Regluvörður, Forstöðumaður Rekstraráhættu

Bankaráð ber ábyrgð á mótun og eftirliti með almennri áhættustjórnunarstefnu samstæðunnar og ákvörðunar áhættuvilja og áhættumarkna. Bankastjóri er ábyrgur fyrir árangursríkri innleiðingu áhættustjórnunarstefnu og áhættuvilja í gegnum stjórnskipulag og nefndir. Bankastjóri hefur sett á stofn og á sæti í Framkvæmdastjórn, Áhættu- og fjármálanefnd og Lánanefnd.

Skýringar við samstæðuársreikning

52. Stjórnskipulag áhættustýringar

Áhættunefndir (framhald)

Lánanefnd fjallar um útlánaáættu, bæði útlánamörk einstakra viðskiptavina og útlánareglur bankans, en Áhættu- og fjármálanefnd fjallar aðallega um markaðsáættu, lausafjáráættu og lagaáættu. Áhættu- og fjármálanefnd fylgist með heildaráættu samstæðunnar og ber ábyrgð á að starfað sé í samræmi við áhættuvilja og áhættumörk samstæðunnar. Að auki sér nefndin um að yfirfara og samþykkja allar breytingar á áhættulíkönunum áður en þær eru lagðar fyrir bankaráð. Fundir framkvæmdastjórnar eru samráðsvettvangur bankastjóra og framkvæmdastjóra þar sem tekið er fyrir það sem er efst á baugi í málefnum hvers sviðs. Framkvæmdastjórn tekur allar rekstrarlegar ákvarðanir sem ekki er fjallað um á öðrum vettvangi eða í öðrum fastanefndum. Rekstraráættunefnd er vettvangur umræðu og ákvarðanatöku um rekstraráættu og fylgir eftir innleiðingu á ramma um stýringu rekstraráættu í bankanum.

Deildir Áhættustýringar

Áhættustýring ber ábyrgð á virkni áhættustjórnunarumgjardar samstæðunnar. Dótturfélög bankans hafa eigin áhættustýringareiningar en Áhættustýring fær upplýsingar um áhættuskuldbindingar frá dótturfélagunum og safnar þeim saman inn í áhættuskuldbindingar samstæðunnar.

Undir Áhættustýringarsvið heyrja fimm deildir.

- Útlánastýring fer yfir útlánaáættunir viðskiptaæininga sem eru umfram þeirra heimildir og fer með neitunarvald gagnvart viðkomandi lánsbeiðnum. Staðfesting Útlánastýringar felur í sér að Útlánastýring hefur yfirfarið lánsbeiðnina og beitir ekki neitunarvaldi. Lánsbeiðnir sem eru umfram staðfestingarheimildir Áhættustýringar fara til ákvörðunar í Lánanefnd.

- Hlutverk Útlánaáættu & eiginfjárþarfar er að sjá samstæðunni fyrir innra matskerfi og vöktunarkerfi ásamt tengdum ferlum, en kerfin eru notuð til að mæla og hafa eftirlit með útlánaáættu og eiginfjárförf. Deildin styður við innleiðingu þessara kerfa og ferla innan bankans. Deildin ber einnig ábyrgð á greiningu og skýrslugjöf um útlánaáættu, eiginfjárförf, áhættuvilja og mati á virðisryrnum.

- Markaðsáættu hefur umsjón með mælingum, eftirliti og upplýsingagjöf vegna markaðsáættu, lausafjáráættu og vaxtaáættu utan veltubókar fyrir samstæðuna. Deildin þróar einnig og sinnir rekstri áhættulíkana bankans er snúa að markaðsáættu. Markaðsáættu ritstýrir regluverki bankans um markaðsáættu og lausafjáráættu og stuðlar að innleiðingu ferla til að mæla og fylgjast með markaðsáættu og lausafjáráættu innan samstæðunnar. Markaðsáættu ber einnig ábyrgð á eftirliti með öllum afleiðuviðskiptum bankans, bæði vegna áhættuvarna sem og viðskipta, auk þess að sinna eftirliti með gjaldeyrisjöfnuði samstæðunnar.

- Rekstraráættudeild ber að tryggja að miðlæg stýring á rekstraráættu sé til staðar þar sem tekið er tillit til allrar starfsemi samstæðunnar. Deildin á að tryggja að kortlagning rekstraráættu sé fullnægjandi í samræmdu áhættumati samstæðunnar. Deildin ber ábyrgð á umgjörð um samræmt áhættumat rekstraráættu og tekur á móti skýrslum um rekstri- og tapsatvik. Rekstraráættudeild hefur eftirlit með því hvort til staðar séu áætlanir um samfelldan rekstur og hvort þeim sé viðhaldið og þær prófaðar. Deildin ber að hluta til ábyrgð á öryggiskerfi netbankans. Þá sér deildin um skipulag og rekstur stjórnkerfis upplýsingaöryggis og að því sé fylgt í samræmi við ISO 27001, staðal um stjórnun upplýsingaöryggi.

- Endurskipulagning leitast við að leysa skuldavanda einstaklinga og fyrirtækja með endurskipulagningu – bæði hjá of skuldsettum einstaklingum og þeirra sem ekki geta staðið við skuldbindingar sínar vegna heilsuþrestra, eða vegna mannúðarástæðna, ásamt umsjó og ráðstöfun fullnustueigna bankans. Það felur t.d. í sér sölu eða útleigu fasteigna sem samstæðunni hefur verið látið í té í kjölfar innheimtu trygginga eða við endurskipulagningu lána. Þar að auki fer deildin með sölu bifreiða, tækja og annarra eigna sem samstæðan hefur tekið yfir við innheimtu trygginga.

Regluvarsla hefur eftirlit, veitir ráðgjöf og annast fræðslu um aðgerðir Landsbankans gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og tilgreindum þáttum í framkvæmd laga um verðbréfavíðskipti, þ.m.t. aðgerðum til að takmarka hættu á hagsmunaaárekstrum. Þá er regluvarsla að innleiða verklag við að stýra, vakta og meta hlítaráættu bankans. Regluvarsla er ein af stöðdeildum bankans og er hluti af fyrirtækjamenningu hans.

Innri endurskoðun samstæðunnar veitir óháða og hlutlæga staðfestingu og ráðgjöf sem ætlað er að vera virðisaukandi og bæta rekstur samstæðunnar. Bankaráð hefur eftirlit með Innri endurskoðun samstæðunnar og skipar yfirmann Innri endurskoðunar. Deildin er stjórnendum og starfsmönnum til aðstoðar við að meta og bæta virkni áhættustýringar, eftirlitsaðferða og stjórnarháttá. Innri endurskoðun leggur mat á hvort viðmið og ferlar sem stjórnendur hanna og innleiða í þessu skyni séu árangursríkir og skilvirkir og stuðli þannig að því að samstæðan nái markmiðum sínum. Innri endurskoðun nær til allra starfseininga bankans, þar á meðal dótturfélaga.

53. Áhættuvilji

Áhættuvilji samstæðunnar hefur verið endurskoðaður, endurbættur og innleiddur fyrir árið 2017. Áhættustefna samstæðunnar er sem hér segir:

Landsbankinn veitir viðskiptavinum alhliða fjármálaþjónustu. Í þeim tilgangi hefur bankinn sett sér markmið um fjárhagsstöðu, gæði eigna, stöðutöku og ásættanlega arðsemi til lengri tíma. Til að ná markmiðum sínum tekur bankinn aðeins áættu sem hann skilur, getur metið og mætt. Bankinn stefnir að því að vera metinn til jafns við bestu banka á Norðurlöndum í sambærilegum rekstri.

Landsbankinn leitast við að viðhalda traustum viðskiptasamböndum sem taka mið af stöðu bankans og viðskiptavina hverju sinni sem og mögulegra innbyrðis tengsla viðskiptamanna. Landsbankinn byggir á langtímasambandi við viðskiptavini og leitast við að forðast að tengjast viðskiptum sem geta skaðað orðspor hans.

Skýringar við samstæðuársreikning

53. Áhættuvilji (framhald)

Bankinn leitast við að tryggja dreifða og trausta fjármögnun ásamt jafnvægi áhættuþátta í uppbyggingu efnahags. Bankinn hefur sett sér mörk um sterka eiginfjár- og lausafjárstöðu sem ásamt virku áhættumati tryggir langtímaarðsemi og sterka stöðu bankans. Með því kappkostar bankinn að lágmarka sveiflur í starfsemi og er í stakk búinn til að standast áföll.

Fyrirtækjamening Landsbankans einkennist af faglegum vinnubrögðum og traustum ferlum sem styðja við öfluga áhættustjórnun. Stjórnendur bera ábyrgð á eftirliti og stjórnun þeirrar áhættu sem verður til innan þeirra eininga. Ákvarðanir eru teknar að undangenginni ítarlegri og faglegri umræðu um helstu kosti með langtíma hagsmunum bankans og viðskiptavina að leiðarljósi. Öflug eftirfylgni með ákvörðunum og vöktun áhættu er samofin allri starfsemi bankans.

54. Áhættumat

Áhætta er eðlislæg í starfsemi samstæðunnar og er henni stýrt með samfelldri greiningu, mælingu og eftirliti sem tekur mið af áhættumörkum og öðrum eftirlitsþáttum. Áhættugreining felst í að greina uppruna og gerð hugsanlegra áhættuþátta í starfsemi samstæðunnar. Áhættumæling felur í sér viðeigandi mælingu á greindum áhættuþáttum til að hægt sé að stýra og fylgjast með þeim. Síðast en ekki síst tryggir áhættueftirlit samræmi við reglur og ferla og fylgni við áhættuvilja samstæðunnar.

Markmið áhættureglna og ferla samstæðunnar er að tryggja að áhætta í rekstri hans sé þekkt, greind, mæld og vöktuð og að henni sé stýrt með virkum hætti. Áhættu er stýrt þannig að tryggt sé að hún haldist innan þeirra marka sem samstæðan hefur sett sér, áhættuvilja hennar og þannig að hún samræmist kröfum eftirlitsaðila. Til að tryggja að flótt sem getur haft áhrif á eigið fé og afkomu samstæðunnar sé takmarkað og viðráðanlegt hefur samstæðan innleitt reglur varðandi uppbyggingu áhættu í eignasafni sínu sem er nánar skýrt frá undir hverri áhættutegund.

Áhættustefnu er framfylgt með áhættuvilja, markmiðasetningu, viðskiptastefnu, innri reglum og áhættumörkum sem uppfylla regluverk fjármálamarkaða.

Samstæðan stendur frammi fyrir eftirfarandi mikilvægum áhættum vegna fjármálagerninga:

- Útlánaáhætta
- Rekstraráhætta
- Markaðsáhætta
 - Gjaldeyrisáhætta
 - Vaxtaáhætta
 - Önnur markaðsáhætta
- Lausafjáraáhætta

Taflan hér að neðan sýnir hvernig áhættu hver viðskiptaeyning samstæðunnar stendur frammi fyrir. Vægi hvers áhættuþátts er metið í samhengi við heildaráhættu samstæðunnar sem byggist á dreifingu eiginfjárþarfar innan samstæðunnar.

Áhættuþættir	Einstaklings- svið	Fyrirtækja- svið	Markaðir	Fjárstýring
Útlánaáhætta	Mikil	Mikil	Lítill	Lítill
Rekstraráhætta	Miðlungs	Miðlungs	Mikil	Miðlungs
Markaðsáhætta	Lítill	Lítill	Miðlungs	Mikil
Lausafjáraáhætta	e/v	e/v	e/v	Mikil

Samstæðan skoðar einnig aðra viðeigandi áhættuþætti, svo sem samþjöppunaráhættu, viðskiptaáhættu og laga- og stjórnvaldsáhættu.

Fjallað er um ofangreindar mikilvægar áhættur í skýringunum hér á eftir.

Útlánaáhætta

55. Greining útlánaáhættu

Útlánaáhætta er skilgreind sem áhættan á að aðili að fjármálagerningi verði fyrir fjárhagslegu tjóni standi mótaðili ekki við skuldbindingar sínar og mótavirði tekinna trygginga standi ekki undir útistandandi kröfum.

Starfsemi samstæðunnar getur leitt til áhættu við uppgjör viðskipta. Uppgjörsáhætta er áhættan á að uppgjör fari ekki fram eins og til var ætlast og mótaðili greiði ekki eða afhendi ekki eign á réttum tíma samkvæmt samningi.

Útlánaáhætta er stærsta einstaka áhættan sem samstæðan stendur frammi fyrir og hún verður aðallega til vegna útlána og krafna á viðskiptavini og fjárfestinga í skuldabréfum, en einnig vegna lánsloforða, bankaábyrgða og skjalaábyrgða, mótaðilaáhættu í afleiðuviðskiptum og uppgjörsáhættu.

Skýringar við samstæðuársreikning

56. Mat á útlánaáættu

Útlánaáætt er metin út frá þremur meginþáttum, líkum á vanefndum (PD), tap að gefnum vanefndum (LGD) og áhættuskuldbindingum (EAD). Í þeim tilgangi að mæla líkur á vanefndum hefur samstæðan þróað innramatskerfi auk nokkurra innri lánshæfismatslíkana. Markmið með lánshæfismatslíkum er að veita gott mat á eiginleikum lántakenda, skilvirkan mælikvarða á mismunandi gæðum útlána og nákvæmt samræmt mat á áættu, svo sem líkum á vanefndum. Innri lánshæfiseinkunnir samstæðunnar og líkur á vanefndum gegna mikilvægu hlutverki í áhættustjórnun og ákvarðanatökufæri, í almennri ákvarðanatöku um útlán og hlutverkaskiptingu í stjórnskipulagi.

Lánshæfismatskerfið flokkar lántakendur eftir ákveðnum einkunnakvarða sem endurspeglar áhættuna á að lántakendur fari í vanefnd, þ.e. gæði útlánanna. Einkunnakvarðinn fyrir lántakendur sem ekki hafa farið í vanefnd nær frá 1 upp í 10. Einkunnin 10 gefur til kynna mestu gæði útlána og einkunnina 0 fá lántakendur sem farið hafa í vanefnd. Úthlutun lánshæfiseinkunna er studd af lánshæfismatslíkum sem taka m.a. tillit til upplýsinga eins og atvinnugreinaflokkunar, fjárhagsupplýsinga og greiðsluhegðunar.

Eftirfarandi tafla sýnir innri vörpun frá innri lánshæfiseinkunnum í lánshæfiseinkunnir S&P:

Innri lánshæfiseinkunnir	S&P	Neðri mörk vanefnda	Efri mörk vanefnda
10	AAA/AA+/AA/AA-	0,00%	0,04%
9	A+/A/A-	0,04%	0,10%
8	BBB+	0,10%	0,21%
7	BBB/BBB-	0,21%	0,46%
6	BB+/BB	0,46%	0,99%
5	BB-	0,99%	2,13%
4	B+	2,13%	4,54%
3	B	4,54%	9,39%
2	B-	9,39%	18,42%
1	CCC/C	18,42%	99,99%
0	D	í vanskilum	í vanskilum

Úthlutun og samþykkt lánshæfiseinkunnar er samofin útlánaferlinu og er einkunnin endurskoðuð og uppfærð árlega hið minnsta eða þegar mikilvægar upplýsingar um lántakanda eða útlán berast.

Innra líkan er notað til að mæla tap að gefnum vanefndum (LGD) við útreikning á eiginfjárförf. Líkanið tekur tillit til fleiri tegunda trygginga og er næmara fyrir veðstöðu en líkón sem mæla LGD samkvæmt ramma Basel um útreikning eiginfjárþarfar. Líkanið var uppfært á árinu og kvarðað samkvæmt sögulegum gögnum bankans um útlánatap.

Áhættuskuldbinding er mat á útistandandi kröfu við vanefnd (áðregið að viðbættu því sem líklegt er að verði dregið á í framtíðinni).

57. Vöktun og eftirlit með útlánaáættu

Samstæðan fylgist með skuldbindingum lánþega til að greina eins fljótt og auðið er merki um veikleika í fjárhagsstöðu þeirra sem hefur neikvæð áhrif á tekjur og lausafjórstöðu þeirra.

Til viðbótar við lánshæfiseinkunnir notar samstæðan vöktunarkerfi útlána sem flokkar í fjóra útlánaáættuflokka. Flokkunarkerfið er eftirfarandi:

- Grænn: Viðskiptavinur er talinn standa undir skuldbindingum sínum án merkja um greiðsluvandræði.
- Gulur: Vísbending er um versnandi fjárhagsstöðu viðskiptavinar sem getur leitt til fjárhagslegra erfiðleika.
- Appelsínugulur: Viðskiptavinur er eða hefur áður verið í vanefnd eða fjárhagslegum erfiðleikum.
- Rauður: Viðskiptavinur er í vanefnd og kominn í innheimtu eða endurskipulagningu.

Útlánaáættu & eiginfjárförf innan Áhættustýringar ber ásamt viðskiptaæiningum ábyrgð á litaflokkun viðskiptavina.

58. Stýring útlánaáættu

Stýring samstæðunnar á útlánaáættu byggir á virku eftirliti af hálfu bankaráðs, bankastjóra, Áhættu- og fjármálanefndar, Lánanefndar, útlánadeildum Áhættustýringarsviðs og viðskiptaæininga. Útlánaáættu er stýrt í samræmi við yfirlýstan áhættuvilja og útlánastefnu sem samþykkt er af bankaráði, sem og ítarlegar útlánareglur sem bankastjóri samþykkir. Áhættuvilji og útlánastefna kveða á um takmarkanir á áættu vegna stórra áhættuskuldbindinga vegna einstaka lántaka eða hópa lántaka og samþjöppunar áættu gagnvart ákveðnum atvinnugreinum. Bankastjóri tryggir að áhættustefnunni sé framfylgt í innri reglum og verkferlum bankans. Yfirstjórnendur bankans bera ábyrgð á því að einstaka viðskiptaæiningar starfi í samræmi við áhættustefnuna en bankastjóri ber ábyrgð á heildaryfirsýn ferilsins.

Skýringar við samstæðuársreikning

58. Stýring útlánaáættu (framhald)

Prepaskiptar útlánaheimildir eru ákvarðaðar út frá stærð viðskiptaæininga, tegund viðskiptavina og reynslu starfsmanna á útlánum. Samstæðan hefur einnig innleitt atvinnugreinastefnu við útlánaáævarðanir. Útlánaáævarðanir umfram útlánaheimild viðskiptaæininga krefjast staðfestingar Útlánastýringar innan Áhættustýringar. Útlánaáævarðanir umfram heimildir Útlánastýringar eru háðar samþykki Lánanefndar bankans. Útlánaáævarðanir umfram heimildir Lánanefndar eru háðar samþykki bankaráðs, sem fer með hæstu útlánaheimild bankans.

59. Mildun útlánaáættu

Mildun áættu í útlánasafninu er lykiltríði í útlánastefnu samstæðunnar og eru varnir vegna útlánaáættu innbyggðar í ferli útlánaáævarðana. Trygging útlána með veðtöku er ein helsta aðferð samstæðunnar til að lágmarka útlánaáættu, þar sem taka trygginga við veitingu t.d. fasteignalána og ýmissa annarra lána er lögbundin, auk þess sem að það er markaðsvenja.

Mikilvægustu tegundir trygginga eru fasteignir, skip og fjáreignir (hlutabréf og skuldabréf).

Fjárhæð og tegund tryggingarinnar miðast við mat á útlánaáættunni sem tengist gagnaðilanum. Matsaðferðir og viðunandi tegundir trygginga eru skilgreindar í útlánareglum samstæðunnar. Útlán samstæðunnar eru m.a. tryggð með veði í íbúðar- eða atvinnuhúsnæði, jörðum, verðbréfum, flutningaskipum, fiskiskipum ásamt óframseljanlegum veiðheimildum o.s.frv. Samstæðan tekur einnig veð í kröfum, birgðum og rekstrarfjármunum, svo sem vélbúnaði og tækjum til tryggingar lánnum. Húsnæðislán eru tryggð með veði í undirliggjandi eign. Ekki eru gerðar jafn strangar kröfur til tryggingar skammtímalána til einstaklinga á borð við yfirdráttarlán og kreditkortalán.

Samstæðan metur reglulega tryggingar sem hún hefur að veði fyrir lánnum sínum og hefur þróað líkón til að meta virði helstu tegunda trygginga. Í þeim tilfellum þar sem líkón samstæðunnar ná ekki til trygginganna reiknar hún virði þeirra handvirkt. Virði trygginganna er þá metið sem markaðsvirði þeirra að teknu tilliti til frádrags (e. haircut). Frádragið er hóflegt mat á kostnaði við að selja eignina nauðungarsölu. Kostnað við slíka sölu má rekja til umsýslu- og viðhaldskostnaðar á meðan eignin er á sölu, gjalda fyrir utanaðkomandi ráðgjöf og hugsanlegrar virðisrýrnunar á tímabilinu. Innra líkan reiknar frádrag vegna verðbréfa og byggist það á breytum á borð við verðflökt og seljanleika.

Samstæðan fylgist með markaðsvirði trygginga og getur krafist aukinna trygginga í samræmi við undirliggjandi lánasamninga.

Til að draga frekar úr áættu í tengslum við fjármálagerninga gerir samstæðan jöfnunarsamninga sem gera henni kleift að skuldajafna alla samninga sem jöfnunarsamningurinn tekur til ef til vanskila kemur. Samningarnir ná almennt yfir öll markaðsviðskipti milli samstæðunnar og viðskiptamanns.

Almennt eru engar tryggingar teknar fyrir útlánnum og kröfum á fjármálafyrirtæki né heldur fyrir markaðsskuldabréfum og öðrum verðbréfum með föstum tekjum.

Samstæðan tekur tillit til þeirra trygginga sem búið er að verðmeta í samræmi við innri verklagsreglur. Ábyrgðir eru innfaldar í tryggingasafninu ef þær bera lægri áættuvog en frumskuldbindingin. Verðmat trygginga er einnig stillt af (með tilliti til frádrags) til að taka mið af verðflökti og væntum kostnaði sem hlýst af innheimtu trygginga og endursölu þeirra.

Afleiður

Til að draga úr útlánaáættu vegna afleiðusamninga velur samstæðan mótaðila út frá ströngum reglum þar sem viðskiptavinir verða að uppfylla ströng skilyrði samstæðunnar. Samstæðan gerir einnig hefðbundna ISDA („International Swaps and Derivatives Association“) rammásamninga Verðbréfasáráningar Íslands um skuldajöfnun við mótaðila. Slíkir samningar innihalda meðal annars nettunar- og jöfnunarheimildir. Rík krafa er gerð um tryggingar og veð vegna allra afleiðusamninga samstæðunnar. Daglegt eftirlit er með stöðu trygginga auk þess sem markaðsáættu afleiðusamninga við viðskiptavini er yfirleitt varin að fullu.

Eftirlitskerfi samstæðunnar fylgist bæði með stöðu afleiðusamninga og tryggingastöðu og reiknar útlánaígildi hvorrar afleiðu innan dags. Það kallar einnig á auknar tryggingar og heldur utan um jöfnunarsamninga.

Kröfur í eigu samstæðunnar og kröfur á samstæðuna eru jafnaðar út þegar samstæðan hefur lagalegan rétt til þess, um viðurkenndar kröfur er að ræða og samstæðan hyggst annað hvort skuldajafna eða innheimta kröfu og gera upp skuld samtímis. Þar sem því er komið við er lánshæfismat ytri matsaðila notað til viðmiðunar við stýringu á útlánaáættu skuldabréfa. Að öðrum kosti notar samstæðan gangvirðismat miðað við tiltækar upplýsingar og eigið mat.

60. Virðisrýrnun útlána

Samkvæmt reglum samstæðunnar eru einstaka fjáreignir umfram mikilvægismörk skoðuð að minnsta kosti ársfjórðungslega og oftast ef aðstæður krefjast. Virðisrýrnun fyrir hvert útlán sem er umfram mikilvægismörk er ákveðin í hverju tilfelli fyrir sig með því að meta það tap sem hefur átt sér stað á reikningssskiladegi. Mat á almennri virðisrýrnun er heimilt í eftirfarandi tilfellum: (i) söfn einsleitra lána sem hvert og eitt er innan mikilvægismarka og (ii) tap sem hefur átt sér stað en er ekki enn ségreint, byggt á sögulegri reynslu, upplýstu mati og tölfraeðilegum reiknaðferðum.

Ef endurskoðun á væntu sjóðstreymi leiðir til endurmats á núverandi virði sjóðstreymis (reiknað miðað við virka vexti) er mismunurinn færður í rekstrarreikning (sem virðisrýrnun eða heildarleiðrétting á lánnum og kröfum). Virðisrýrnun er reiknuð út frá virkum vöxtum fyrir endurmat á væntu sjóðstreymi. Ef endurmat á væntu sjóðstreymi leiðir til breytinga á bókfærðu virði er það fært sem hagnaður eða tap í rekstrarreikning. Áhrif fjárhagslegrar endurskipulagningar viðskiptamanna samstæðunnar endurspeglast í virðisrýrnun útlána eða virðisbreytingum á útlánnum, enda hefur vænt sjóðstreymi viðskiptamanna breyst.

Skýringar við samstæðuársreikning

61. Hámarksútlánaáætta og skipting eftir atvinnugreinum

Töflurnar hér á eftir sýna hámarks útlánaáættu samstæðunnar 31. desember 2016 og 2015. Fyrir eignir innan efnahagsreiknings er staðan byggð á bókfærðri stöðu í uppgjöri samstæðunnar. Stöður utan efnahagsreiknings í töflunum hér að neðan eru hámarksgreiðslur sem samstæðan gæti þurft að inna af hendi vegna ábyrgða, lánaskuldbindinga og óáðreginna yfirdráttarheimilda og kreditkortaheimilda.

Samstæðan notar ISAT 08 við flokkun fyrirtækja.

	Fyrirtæki												
	Fjármála- fyrirtæki	Opinberir aðilar*	Einstaklingar	Sjávar- útvegur	Byggingar- iðnaður og fasteigna- félög	Eignar- halds- félög	Smásala	Þjónusta	Upplýsinga- tækni og fjarskipti	Iðnaður	Land- búnaður	Aðrir	Bókfært verð
31. desember 2016													
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	-	30.662	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30.662
Markaðsskuldabréf og önnur verðréf með föstum vöxtum	2.031	142.956	-	-	8.294	80	-	-	-	-	-	1.531	154.892
Afleiðusamningar	220	14	-	-	-	24	-	-	-	-	-	20	278
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.408	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20.408
Útlán og kröfur á viðskiptavini	-	9.783	320.690	123.626	188.327	40.490	42.235	74.743	19.220	24.167	10.135	1	853.417
Aðrar fjáreignir	3.246	282	301	-	1.329	61	5	1.008	2	290	3	1	6.528
Útlánaáætta í efnahagsreikningi samtals	25.905	183.697	320.991	123.626	197.950	40.655	42.240	75.751	19.222	24.457	10.138	1.553	1.066.185
Útlánaáætta utan efnahagsreiknings	5.640	16.385	29.109	17.421	49.953	2.392	18.704	15.999	4.159	9.996	1.149	382	171.289
Fjárhagslegar ábyrgðir og sölutryggingar verðbréfa	2.022	634	819	6.345	3.648	64	2.959	2.179	895	525	10	365	20.465
Ónýttar lánsheimildir	-	9.080	-	7.295	42.301	1.392	10.724	6.052	2.017	7.246	249	-	86.356
Ónýttur yfirdráttur/kreditkortaheimildir	3.618	6.671	28.290	3.781	4.004	936	5.021	7.768	1.247	2.225	890	17	64.468
Hámarks útlánaáætta	31.545	200.082	350.100	141.047	247.903	43.047	60.944	91.750	23.381	34.453	11.287	1.935	1.237.474
Hlutfall af bókfærðu verði	2,5%	16,2%	28,3%	11,4%	20,0%	3,5%	4,9%	7,4%	1,9%	2,8%	0,9%	0,2%	100%

* Opinberir aðilar eru stjórnvöld, fyrirtæki í ríkiseigu, Seðlabanki og sveitarfélög.

Skýringar við samstæðuársreikning

61. Hámarksútlánaáhætta og skipting eftir atvinnugreinum (framhald)

31. desember 2015	Fyrirtæki												Bókfært verð
	Fjármála- fyrirtæki	Opinberir aðilar*	Einstaklingar	Sjávar- útvegur	Byggingar- iðnaður og fasteigna- félög	Eignar- halds- félög	Smásala	Þjónusta	Upplýsinga- tækni og fjarskipti	Lönaður	Land- búnaður	Aðrir	
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	-	25.164	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25.164
Markaðsskuldabréf og önnur verðréf með föstum vöxtum	1.356	192.275	-	-	8.516	123	-	-	-	-	-	1.414	203.684
Afleiðusamningar	47	2	1	90	108	-	-	-	-	-	-	39	287
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.791	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20.791
Útlán og kröfur á viðskiptavini	-	8.738	290.961	159.514	155.334	47.612	36.021	60.469	15.502	27.205	10.118	75	811.549
Aðrar fjáreignir	4.178	582	438	8	866	31	119	452	1	230	1	12	6.918
Útlánaáhætta í efnahagsreikningi samtals	26.372	226.761	291.400	159.612	164.824	47.766	36.140	60.921	15.503	27.435	10.119	1.540	1.068.393
Útlánaáhætta utan efnahagsreiknings	689	16.940	25.095	23.018	43.835	1.158	15.615	15.537	3.797	9.597	620	154	156.055
Fjárhagslegar ábyrgðir og sölutryggingar verðbréfa	26	1.422	777	7.210	2.022	60	2.278	1.993	1.070	653	27	99	17.637
Ónýttar lánsheimildir	-	8.111	100	11.511	37.647	723	6.888	6.726	1.584	6.518	167	-	79.975
Ónýttur yfirdráttur/kreditkortheimildir	663	7.407	24.218	4.297	4.166	375	6.449	6.818	1.143	2.426	426	55	58.443
Hámarks útlánaáhætta	27.061	243.701	316.495	182.630	208.659	48.924	51.755	76.458	19.300	37.032	10.739	1.694	1.224.448
Hlutfall af bókfærðu verði	2,2%	19,9%	25,8%	14,9%	17,0%	4,0%	4,2%	6,2%	1,6%	3,0%	0,9%	0,1%	100%

* Opinberir aðilar eru stjórnvöld, fyrirtæki í ríkiseigu, Seðlabanki og sveitarfélög.

Skýringar við samstæðuársreikning

62. Tryggingar og veðhlutföll eftir atvinnugreinum

Veðhlutfallið lýsir hámarks áhættuskuldbindingu útlánaáhættu (bókfært brúttó virði lána og liðir utan efnahags) sem hlutfall af heildarverðmati trygginga. Veðhlutfall er einn af lykiláhættumatsþáttum þegar verið er að meta lánveitingar einstakra viðskiptamanna. Áhættan á vanefnd viðskiptamanns er í forgrunni við veitingu útlána og líkurnar á því að lánveitandi taki á sig tap við nauðungarsölu aukast á sama tíma og virði trygginga lækkar. Hátt veðhlutfall gefur til kynna minna rými til áhættuvarna gegn verðlækkunum trygginga eða gegn hækkunum útlána ef endurgreiðslur eru ekki inntar af hendi og vöxtum bætt við útistandandi kröfu.

31. desember 2016	Veðhlutfall - Tryggt að fullu					Veðhlutfall- Tryggt að hluta		Án trygginga	Virðis- rýrnunar- sjóður	Hámarks útlána- áhætta
	0% - 25%	25% - 50%	50% - 75%	75% - 100%	Samtals	>100%	Virði trygginga*			
Fjármálafyrirtæki	-	-	-	-	-	-	-	26.047	-	26.047
Opinberir aðilar	42	263	758	255	1.318	1.174	544	23.922	(246)	26.168
Einstaklingar	20.188	60.457	145.319	52.366	278.330	16.035	9.374	61.589	(6.154)	349.800
Fyrirtæki	21.535	81.606	191.261	143.241	437.643	166.424	94.963	53.583	(14.551)	643.099
Sjávarútvegur	8.657	32.701	68.975	21.827	132.160	8.125	5.207	1.231	(467)	141.049
Byggingariðnaður og fasteignafélög	2.006	10.258	47.886	79.549	139.699	87.348	54.130	15.724	(4.490)	238.281
Eignarhaldsfélög	6.336	4.723	17.310	1.857	30.226	5.382	2.353	7.933	(659)	42.882
Smásala	865	6.939	9.787	18.212	35.803	21.067	5.663	5.272	(1.201)	60.941
Þjónusta	2.218	16.392	23.697	14.005	56.312	26.516	14.583	14.003	(6.090)	90.741
Upplýsingatækni og samskipti	56	659	5.006	91	5.812	11.733	8.054	5.997	(164)	23.378
Iðnaður	360	9.078	17.079	5.533	32.050	796	492	2.683	(1.368)	34.161
Landbúnaður	1.037	743	1.521	2.160	5.461	5.392	4.472	542	(112)	11.283
Annað	-	113	-	7	120	65	9	198	-	383
Samtals	41.765	142.326	337.338	195.862	717.291	183.633	104.881	165.141	(20.951)	1.045.114
31. desember 2015**										
Fjármálafyrirtæki	-	-	-	-	-	-	-	21.481	-	21.481
Opinberir aðilar	18	342	805	521	1.686	508	221	22.915	(230)	24.879
Einstaklingar	18.251	47.954	115.324	47.331	228.861	18.679	12.188	80.905	(12.389)	316.056
Fyrirtæki	13.630	89.559	165.125	135.410	403.724	177.066	104.552	66.226	(21.038)	625.979
Sjávarútvegur	5.993	43.208	64.924	46.250	160.375	19.725	12.332	5.077	(2.644)	182.534
Byggingariðnaður og fasteignafélög	1.527	7.436	31.330	45.447	85.740	99.599	56.834	20.616	(6.756)	199.199
Eignarhaldsfélög	3.098	8.044	31.107	3.054	45.303	1.930	1.132	2.549	(1.037)	48.745
Smásala	551	1.672	11.569	21.016	34.807	14.153	8.102	4.725	(2.049)	51.636
Þjónusta	1.312	11.799	11.547	9.191	33.848	26.817	16.297	21.153	(5.764)	76.054
Upplýsingatækni og samskipti	125	143	5.750	456	6.474	6.375	4.235	7.536	(285)	20.100
Iðnaður	403	16.223	7.398	5.615	29.640	5.723	4.112	3.618	(2.180)	36.801
Landbúnaður	621	1.034	1.428	4.381	7.465	2.744	1.508	845	(322)	10.732
Annað	-	-	72	-	72	-	-	107	(1)	178
Samtals	31.899	137.855	281.254	183.262	634.271	196.253	116.961	191.527	(33.657)	988.395

* Ef veðhlutfall er lægra en 100% er lán metið sem tryggt að fullu. Ef veðhlutfall er hærra en 100% er lán metið sem tryggt að hluta og tilsvaramandi virði tryggingar er sýnt í töflunni.

**Samanburðarfjárhæðirnar hafa verið uppfærðar vegna breytinga á útreikningum á veðhlutföllum frá því í árslok 2015. Í fyrri útreikningum á veðhlutföllum voru tryggingar metnar á lægra virði með frádragi (e. haircut).

Skýringar við samstæðuársreikning

63. Tegundir trygginga

Eftirfarandi töflur sýna mismunandi tegundir trygginga sem settar hafa verið samstæðunni að veði vegna útlánaáættu. Íbúðarhúsnæði er helsta tryggingin sem veð er tekið í vegna útlána til einstaklinga en byggingarframkvæmdir og atvinnuhúsnæði eru helstu tryggingarnar sem veð er tekið í vegna útlána til fyrirtækja. Tryggingavirði samsvarar kröfuvirði, þar sem virði sérhverrar tryggingar sem sett hefur verið samstæðunni að veði getur ekki verið hærra en hámarks útlánaáætta samsvarandi kröfu. Breytingar á tryggingavirði milli tímabila má rekja annað hvort til breytinga á virði undirliggjandi trygginga eða breytinga á útlánaáættu.

31. desember 2016	Fasteignir	Skip	Innstæður	Verðbréf	Annað*	Samtals
Opinberir aðilar	1.692	-	41	-	123	1.856
Einstaklingar	270.629	221	584	3.262	14.024	288.720
Fyrirtæki	271.474	93.714	3.835	57.720	102.542	529.285
Sjávarútvegur	12.010	91.101	152	16.205	20.948	140.416
Byggingariðnaður og fasteignafélög	179.155	104	1.088	2.680	7.185	190.212
Eignarhaldsfélög	5.528	-	870	26.572	507	33.477
Smásala	16.161	11	562	1.066	23.981	41.781
Þjónusta	40.368	2.443	640	1.651	28.078	73.180
Upplýsingatækni og samskipti	603	-	121	5.738	7.375	13.837
Iðnaður	10.104	50	384	3.808	12.023	26.369
Landbúnaður	7.545	5	2	-	2.332	9.884
Annað	-	-	16	-	113	129
Samtals	543.795	93.935	4.460	60.982	116.689	819.861

31. desember 2015**	Fasteignir	Skip	Innstæður	Verðbréf	Annað*	Samtals
Opinberir aðilar	1.523	-	53	-	99	1.675
Einstaklingar	230.530	261	206	3.113	7.594	241.704
Fyrirtæki	223.265	113.111	1.291	66.522	97.316	501.505
Sjávarútvegur	15.038	112.314	90	14.778	29.222	171.442
Byggingariðnaður og fasteignafélög	139.612	78	356	761	3.865	144.672
Eignarhaldsfélög	4.994	12	27	39.962	1.726	46.721
Smásala	14.436	11	156	1.696	25.675	41.974
Þjónusta	33.445	679	225	489	14.565	49.403
Upplýsingatækni og samskipti	551	3	81	2.635	7.440	10.710
Iðnaður	8.509	11	350	6.201	12.374	27.445
Landbúnaður	6.608	3	6	-	2.449	9.066
Annað	72	-	-	-	-	72
Samtals	455.318	113.372	1.550	69.635	105.009	744.884

*Aðrar tryggingar eru fjárkröfur, vörureikningar, lausafé, ökutæki, vélar, loftför og birgðir

**Samanburðarfjárhæðir hafa verið uppfærðar. Áður endurspegladi tryggingavirði virði sérhverrar tryggingar án tillits til kröfuvirðisins. Fjárhæðir í þessum töflum eru aðeins til frekari upplýsinga og hafa engin áhrif á fjárhæðir sem greint er frá í rekstrarreikningi eða efnahagsreikningi samstæðunnar.

64. Útlán og kröfur á viðskiptavini og fjármálafyrirtæki - landfræðileg skipting

Landfræðileg skipting byggir á lögheimili viðskiptavinarins fremur en aðsetri hans.

31. desember 2016	Innlent	Erlent	Samtals
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	1.878	18.530	20.408
Útlán og kröfur á viðskiptavini	808.917	44.500	853.417
Samtals	810.795	63.030	873.825

31. desember 2015	Innlent	Erlent	Samtals
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	3.189	17.602	20.791
Útlán og kröfur á viðskiptavini	758.033	53.516	811.549
Samtals	761.222	71.118	832.340

Skýringar við samstæðuársreikning

65. Útlán og kröfur - skipting eftir vöktunarflokkum útlánaáhættu

Eftirfarandi töflur sýna útlánaeftirlit skipt eftir vöktunarflokkum. Nánari upplýsingar um eftirlit útlána og litaflokkana er að finna í skýringu 57. Vöktun og eftirlit með útlánaáhættu.

31. desember 2016	Grænn	Gulur	Appelsínugulur	Rauður	Bókfært virði
Fjármálafyrirtæki	20.408	-	-	-	20.408
Opinberir aðilar	8.992	470	55	266	9.783
Einstaklingar	286.877	11.503	16.573	5.737	320.690
Fyrirtæki	463.201	36.014	13.006	10.723	522.944
Sjávarútvegur	119.346	3.297	660	323	123.626
Byggingariðnaður og fasteignafélög	163.690	17.092	4.839	2.706	188.327
Eignarhaldsfélög	38.654	1.069	646	121	40.490
Smásala	37.072	2.994	1.339	830	42.235
Þjónusta	62.064	5.983	4.147	2.549	74.743
Upplýsingatækni og samskipti	18.646	406	140	28	19.220
Iðnaður	17.745	1.796	469	4.157	24.167
Landbúnaður	5.983	3.377	766	9	10.135
Annað	1	-	-	-	1
Samtals	779.478	47.987	29.634	16.726	873.825

31. desember 2015	Grænn	Gulur	Appelsínugulur	Rauður	Bókfært virði
Fjármálafyrirtæki	20.791	-	-	-	20.791
Opinberir aðilar	7.823	676	-	239	8.738
Einstaklingar	247.263	12.621	21.804	9.273	290.961
Fyrirtæki	432.939	42.803	19.681	16.427	511.850
Sjávarútvegur	151.630	1.418	3.729	2.740	159.517
Byggingariðnaður og fasteignafélög	118.605	23.222	7.066	6.440	155.333
Eignarhaldsfélög	43.871	2.749	785	207	47.612
Smásala	30.364	3.271	1.577	809	36.021
Þjónusta	47.340	7.205	4.809	1.115	60.469
Upplýsingatækni og samskipti	14.573	497	288	144	15.502
Iðnaður	18.037	3.566	1.198	4.403	27.204
Landbúnaður	8.444	875	229	569	10.117
Annað	75	-	-	-	75
Samtals	708.816	56.100	41.485	25.939	832.340

66. Útlánagæði fjáreigna

31. desember 2016	Bókfært virði brúttó				Virðisrýrnunarsjóður	Bókfært virði
	Engin vanskil eða sérstök virðisrýrnun	Vanskil en sérstaklega virðisrýrt	Sérstaklega virðisrýrt	Samtals		
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	-	-	30.662	-	30.662
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	154.731	161	-	154.892	-	154.892
Afleiðusamningar	278	-	-	278	-	278
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.408	-	-	20.408	-	20.408
Útlán og kröfur á viðskiptavini	815.881	24.437	34.050	874.368	(20.951)	853.417
Aðrar fjáreignir	6.528	-	-	6.528	-	6.528
Samtals	1.028.488	24.598	34.050	1.087.136	(20.951)	1.066.185
31. desember 2015						
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	25.164	-	-	25.164	-	25.164
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	203.299	385	-	203.684	-	203.684
Afleiðusamningar	287	-	-	287	-	287
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.791	-	-	20.791	-	20.791
Útlán og kröfur á viðskiptavini	767.837	20.569	56.800	845.206	(33.657)	811.549
Aðrar fjáreignir	6.918	-	-	6.918	-	6.918
Samtals	1.024.296	20.954	56.800	1.102.050	(33.657)	1.068.393

Virðisrýrnunarsjóðurinn felur í sér bæði sérstaka virðisrýrnun og almenna virðisrýrnun.

Skýringar við samstæðuársreikning

67. Útlán og aðrar kröfur án vanskila eða sértækrar virðisrýrnunar

Eftirfarandi töflur sýna gæði útlána mæld með láns hæfiseinkunnum fyrir þau útlán sem eru án vanskila eða sértækrar virðisrýrnunar. Nánari lýsing á láns hæfiseinkunnum er að finna í skýringu 56, Mat á útlánaáhættu.

31. desember 2016	Láns hæfiseinkunnir				Engin einkunn	Bókfært virði brúttó
	10-7	6-4	3-1	0		
Fjármálafyrirtæki	20.408	-	-	-	-	20.408
Opinberir aðilar	6.448	3.029	32	5	-	9.514
Einstaklingar	112.366	154.564	36.527	339	914	304.710
Fyrirtæki	35.410	423.118	41.078	1.274	777	501.657
Sjávarútvegur	12.655	105.283	4.869	35	-	122.842
Byggingariðnaður og fasteignafélög	429	163.077	15.596	892	413	180.407
Eignarhaldsfélög	-	34.503	4.769	-	245	39.517
Smásala	9.976	27.667	2.978	253	21	40.895
Þjónusta	6.947	53.077	9.254	42	54	69.374
Upplýsingatækni og samskipti	227	18.583	358	12	-	19.180
Iðnaður	4.395	13.517	1.789	40	-	19.741
Landbúnaður	781	7.410	1.465	-	44	9.700
Annað	-	1	-	-	-	1
Samtals	174.632	580.711	77.637	1.618	1.691	836.289

31. desember 2015	Láns hæfiseinkunnir				Engin einkunn	Bókfært virði brúttó
	10-7	6-4	3-1	0*		
Fjármálafyrirtæki	19.152	1.639	-	-	-	20.791
Opinberir aðilar	7.608	643	183	-	15	8.449
Einstaklingar	97.898	130.886	37.303	516	3.999	270.602
Fyrirtæki	60.608	308.401	117.125	2.638	14	488.786
Sjávarútvegur	17.558	108.078	29.642	1.810	-	157.088
Byggingariðnaður og fasteignafélög	5.696	81.660	60.340	552	2	148.250
Eignarhaldsfélög	-	38.692	8.657	-	-	47.349
Smásala	11.036	16.205	7.226	26	-	34.493
Þjónusta	15.973	31.437	7.609	250	2	55.271
Upplýsingatækni og samskipti	4.669	10.173	595	-	-	15.437
Iðnaður	4.820	14.938	2.034	-	-	21.792
Landbúnaður	856	7.214	950	-	10	9.030
Annað	-	4	72	-	-	76
Samtals	185.266	441.569	154.611	3.154	4.028	788.628

68. Útlán og aðrar kröfur í vanskilum en án virðisrýrnunar

Eftirfarandi tafla sýnir bókfært virði útlána og krafna á fjármálafyrirtæki og viðskiptavini, sem farið hafa í vanskil með samningsbundnar skuldbindingar sínar sem nemur einum degi eða fleirum.

31. desember 2016	Vanskil	Vanskil	Vanskil	Vanskil	Vanskil yfir	Bókfært virði brúttó
	1-5 dagar	6-30 dagar	31-60 dagar	61-90 dagar	90 dagar	
Opinberir aðilar	-	-	-	50	-	50
Einstaklingar	2.459	4.561	3.134	1.241	1.509	12.904
Fyrirtæki	4.932	3.307	1.143	643	1.458	11.483
Samtals	7.391	7.868	4.277	1.934	2.967	24.437
31. desember 2015						
Opinberir aðilar	-	4	-	55	-	59
Einstaklingar	114	6.346	4.132	1.197	1.244	13.033
Fyrirtæki	53	3.741	1.490	799	1.394	7.477
Samtals	167	10.091	5.622	2.051	2.638	20.569

69. Útlán og aðrar kröfur eftir atvinnugreinum

Eftirfarandi töflur sýna útlánaáættu og virðisrýrnun eftir tegund viðskiptavina og atvinnugreinum.

	Sérstaklega virðisrýrt							
	Bókfært virði brúttó	Ekki sérstök virðisrýrnun brúttó	Þar af í skilum			Þar af í vanskilum*		
			Almenn virðisrýrnun	Bókfært virði brúttó	Sérstök virðisrýrnun	Bókfært virði brúttó	Sérstök virðisrýrnun	Bókfært virði
31. desember 2016								
Fjármálaþyrirtæki	20.408	20.408	-	-	-	-	-	20.408
Opinberir aðilar	10.028	9.565	(48)	-	-	464	(198)	9.783
Einstaklingar	326.844	317.614	(1.499)	2.170	(738)	7.059	(3.916)	320.690
Fyrirtæki	537.496	513.139	(2.476)	9.953	(4.446)	14.404	(7.630)	522.944
Sjávarútvegur	124.094	123.314	(145)	326	(71)	452	(250)	123.626
Byggingariðnaður og fasteignafélög	192.819	186.529	(1.204)	2.352	(1.347)	3.938	(1.941)	188.327
Eignarhaldsfélög	41.148	40.503	(251)	156	(35)	489	(372)	40.490
Smásala	43.436	41.629	(224)	756	(291)	1.050	(685)	42.235
Þjónusta	80.833	71.762	(401)	3.601	(2.029)	5.471	(3.661)	74.743
Upplýsingatækni og samskipti	19.383	19.308	(115)	27	(6)	49	(43)	19.220
Iðnaður	25.535	19.929	(91)	2.695	(632)	2.912	(646)	24.167
Landbúnaður	10.247	10.164	(45)	40	(35)	43	(32)	10.135
Annað	1	1	-	-	-	-	-	1
Samtals	894.776	860.726	(4.023)	12.123	(5.184)	21.927	(11.744)	873.825

	Sérstaklega virðisrýrt							
	Bókfært virði brúttó	Ekki sérstök virðisrýrnun brúttó	Þar af í skilum			Þar af í vanskilum*		
			Almenn virðisrýrnun	Bókfært virði brúttó	Sérstök virðisrýrnun	Bókfært virði brúttó	Sérstök virðisrýrnun	Bókfært virði
31. desember 2015								
Fjármálaþyrirtæki	20.791	20.791	-	-	-	-	-	20.791
Opinberir aðilar	8.969	8.507	(8)	429	(204)	32	(18)	8.738
Einstaklingar	303.349	283.634	(1.967)	4.937	(2.273)	14.777	(8.147)	290.961
Fyrirtæki	532.888	496.265	(3.482)	23.167	(9.813)	13.458	(7.745)	511.850
Sjávarútvegur	162.160	157.546	(224)	1.762	(901)	2.853	(1.519)	159.517
Byggingariðnaður og fasteignafélög	162.090	150.708	(1.431)	6.468	(2.618)	4.914	(2.708)	155.333
Eignarhaldsfélög	48.649	47.671	(343)	266	(155)	713	(540)	47.612
Smásala	38.069	35.198	(325)	1.489	(923)	1.382	(800)	36.021
Þjónusta	66.233	57.857	(719)	6.133	(3.712)	2.243	(1.333)	60.469
Upplýsingatækni og samskipti	15.787	15.526	(137)	12	(3)	249	(145)	15.502
Iðnaður	29.384	22.052	(231)	6.466	(1.335)	867	(615)	27.204
Landbúnaður	10.440	9.631	(71)	571	(166)	237	(85)	10.117
Annað	76	76	(1)	-	-	-	-	75
Samtals	865.997	809.197	(5.457)	28.533	(12.290)	28.267	(15.910)	832.340

*Í vanskilum yfir 90 daga

Skýringar við samstæðuársreikning

70. Virðisrýrnun útlána og krafna á fjármálafyrirtæki og viðskiptavinum og annarra fjáreigna

	2016			2015		
	Sérstök virðisrýrnun	Almenn virðisrýrnun	Samtals	Sérstök virðisrýrnun	Almenn virðisrýrnun	Samtals
Staða í upphafi árs	(28.200)	(5.457)	(33.657)	(33.731)	(7.716)	(41.447)
Nýtt framlag	(4.676)	-	(4.676)	(10.646)	-	(10.646)
Nýtt framlag vegna samruna	-	-	0	(2.863)	(491)	(3.354)
Bakfært framlag	8.469	1.434	9.903	12.821	2.565	15.386
Framlag á móti afskrift	7.479	-	7.479	6.570	-	6.570
Gengisbreytingar	-	-	0	(351)	185	(166)
Staða í lok árs	(16.928)	(4.023)	(20.951)	(28.200)	(5.457)	(33.657)

	2016			2015		
	Viðskipta- vinir	Fjármála- fyrirtæki	Samtals	Viðskipta- vinir	Fjármála- fyrirtæki	Samtals
Nýtt framlag	(4.677)	-	(4.677)	(10.646)	-	(10.646)
Afskrift	(9.663)	-	(9.663)	(7.601)	-	(7.601)
Framlag á móti afskrift	7.479	-	7.479	6.570	-	6.570
Bakfært framlag	9.903	-	9.903	15.386	-	15.386
Innheimt áður afskrifað	2.208	-	2.208	2.146	-	2.146
Gengisbreytingar	-	-	0	(166)	-	(166)
Hrein virðisrýrnun útlána og krafna	5.250	0	5.250	5.689	0	5.689
Virðisrýrnun, fjármálafyrirtæki og aðrar eignir	-	(452)	(452)	-	(645)	(645)
Hrein virðisrýrnun ársins	5.250	(452)	4.798	5.689	(645)	5.044

71. Endurskipulögð útlán

Samstæðan hefur hannað ferli og úrræði til að auðvelda fjárhagslega endurskipulagningu viðskiptavina sem eiga í greiðsluferfiðleikum. Slík ferli og úrræði fela í sér breytingar á lántíma, afborgunum og samþykki á áætlunum stjórnenda.

72. Stórar áhættuskuldbindingar

Þann 31. desember 2016 voru þrjú hópar viðskiptamanna samstæðunnar skilgreindir sem stórar áhættuskuldbindingar samkvæmt reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 625/2013 um stórar áhættuskuldbindingar fjármálafyrirtækja. Viðskiptavinir teljast til stórra áhættuskuldbindinga ef heildarskuldbindingar þeirra eða fjárhagslega- eða stjórnunarlega tengdra aðila eru umfram 10% af eiginfjárgrunni samstæðunnar. Samkvæmt ofangreindum reglum má engin áhættuskuldbinding vera meiri en 25% af eiginfjárgrunni. Neðangreind tafla sýnir stórar áhættuskuldbindingar eftir útlánamildun.

	Fjöldi stórra áhætta	Stórar áhættur
31. desember 2016		
Stórar áhættuskuldbindingar á bilinu 10-20% af eiginfjárgrunni samstæðunnar	2	51.310
Stórar áhættuskuldbindingar á bilinu 0-10% af eiginfjárgrunni samstæðunnar	1	-
Samtals	3	51.310

Hlutfall af eiginfjárgrunni

20%

31. desember 2015

Stórar áhættuskuldbindingar á bilinu 10-20% af eiginfjárgrunni samstæðunnar	2	66.094
Stórar áhættuskuldbindingar á bilinu 0-10% af eiginfjárgrunni samstæðunnar	1	212
Samtals	3	66.306

Hlutfall af eiginfjárgrunni

25%

73. Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum

Sundurliðun á skuldabréfasafni samstæðunnar, í samræmi við mat matsfyrirtækisins Standard & Poor's, er sem hér segir:

Bókfært verð	2016	2015
AAA/AA+/AA/AA-	24.941	31.900
BBB+	107.337	135.212
BBB/BBB-	12.547	1.356
Lægra en BBB-	-	24.875
Óflokkað	10.067	10.340
Samtals	154.892	203.684

Skýringar við samstæðuársreikning

73. Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum (framhald)

Eftirfarandi tafla sýnir bókfært verð skuldabréfa þar sem útgefendur bréfanna hafa ekki staðið við samningsbundnar greiðslur á gjalddögum:

	Vanskil 0-90 dagar	Vanskil yfir 90 dagar	Bókfært virði
31. desember 2016			
Eignarhaldsfélög	-	70	70
Aðrir	-	91	91
Samtals	0	161	161
31. desember 2015			
Eignarhaldsfélög	-	85	85
Aðrir	-	300	300
Samtals	0	385	385

74. Afleiðusamningar

Sundurliðun á afleiðusamningum samstæðunnar, sem flokkaðir eru eftir tilsvarandi lánshæfiseinkunn mótaðila samkvæmt matsfyrirtækinu Standard & Poor's, er sem hér segir:

	2016			2015		
	Nafnverðs- fjárhæð	Gangvirði Eignir	Skuldir	Nafnverðs- fjárhæð	Gangvirði Eignir	Skuldir
AAA/AA+/AA/AA-	6	-	-	-	-	-
A+/A/A-	28.534	180	191	33.936	41	145
BBB+	8.784	28	21	15.530	7	208
BBB/BBB-	3.100	24	2	783	-	4
Óflokkað	15.556	46	969	22.895	239	345
Samtals	55.980	278	1.183	73.144	287	702

75. Jöfnun fjáreigna og fjárskulda

Eftirfarandi tafla sýnir yfirlit yfir stöður fjáreigna og fjárskulda sem falla undir jöfnunarsamninga eða sambærilega samninga sem beita má án skilyrða.

31. desember 2016

Fjáreignir sem falla undir jöfnunarsamninga eða sambærilega samninga sem beita má án skilyrða.

Tegund	Eignir sem falla undir nettunarsamninga		Nettun sem ekki er færð í efnahagsreikning			Nettó eignir m.t.t. jöfnunar- samninga	Eignir sem ekki falla undir jöfnunar- samninga	Bókfært virði nettó innan efnahags
	Eignir	Skuldir	Nettó	Fjárskuldir	Móttæknar tryggingar			
Afleiður	265	-	265	(79)	(46)	140	13	278

Fjárskuldir sem falla undir jöfnunarsamninga eða sambærilega samninga sem beita má án skilyrða.

Tegund	Skuldir sem falla undir nettunarsamninga		Nettun sem ekki er færð í efnahagsreikning			Nettó skuldir m.t.t. jöfnunar- samninga	Skuldir sem ekki falla undir jöfnunar- samninga	Bókfært virði nettó innan efnahags
	Skuldir	Eignir	Nettó	Fjáreignir	Afhentar tryggingar			
Afleiður	(1.090)	-	(1.090)	79	117	(894)	(93)	(1.183)
Skortstöður	(546)	-	(546)	-	546	-	-	(546)
Samtals	(1.636)	0	(1.636)	79	663	(894)	(93)	(1.729)

Skýringar við samstæðuársreikning

75. Jöfnun fjáreigna og fjárskulda (framhald)

31. desember 2015

Fjáreignir sem falla undir jöfnunarsamninga eða sambærilega samninga sem beita má án skilyrða.

Tegund	Eignir sem falla undir nettunarsamninga			Nettun sem ekki er færð í efnahagsreikning			Nettó eignir m.t.t. jöfnunarsamninga	Eignir sem ekki falla undir jöfnunarsamninga	Bókfært virði nettó innan efnahags
	Eignir	Skuldir	Nettó	Fjárskuldir	Móttæknar tryggingar				
Afleiður	285	-	285	(43)	(230)	12	2	287	

Fjárskuldir sem falla undir jöfnunarsamninga eða sambærilega samninga sem beita má án skilyrða.

Tegund	Skuldir sem falla undir nettunarsamninga			Nettun sem ekki er færð í efnahagsreikning			Nettó skuldir m.t.t. jöfnunarsamninga	Skuldir sem ekki falla undir jöfnunarsamninga	Bókfært virði nettó innan efnahags
	Skuldir	Eignir	Nettó	Fjáreignir	Afhentar tryggingar				
Afleiður	(564)	-	(564)	43	(127)	(648)	(139)	(702)	
Skortstöður	(2.698)	-	(2.698)	-	2.698	-	-	(2.698)	
Samtals	(3.262)	0	(3.262)	43	2.571	(648)	(139)	(3.400)	

Lausafjánhætta

76. Lausafjánhætta

Lausafjánhætta er áhættan á því að samstæðan eigi í erfiðleikum með að standa við skuldbindingar sínar sem fylgja fjárskuldum, sem gerðar eru upp með afhendingu reiðufjár eða annarrar fjáreignar, eða að slíku uppgjöri fylgi óhóflegur kostnaður. Áhættuna má rekja til mögulegs misræmis í tímasetningum á greiðsluflæði.

77. Stýring lausafjánhættu

Bankinn hefur mótað og sett stefnu um stýringu lausafjár fyrir sig og dótturfélög sín. Markmið stefnu um stýringu lauss fjár er að tryggja að jafnvel á álagstímum sé til nægilegt lausafé og fjármögnunarleiðir séu aðgengilegar til að standa straum af fjárhagslegum skuldbindingum tímanlega og á sanngjörnum kjörum. Markmið með framkvæmd stefnunnar er jafnframt að draga úr sveiflum í lausafjárstöðu. Lausafjárreglur bankans byggja á ramma sem settur er fram í regluverki Basel III um stýringu lausafjánhættu þar sem meginmælikvarðar lausafjánhættu eru lausafjárþekja (e. Liquidity Coverage Ratio, LCR) og fjármögnunarþekja (e. Net Stable Funding Ratio, NSFR). Tilgangur lausafjárþekju er að tryggja að skammtímaþolmörk lausafjárstöðu séu viðunandi með því að ganga úr skugga um að samstæðan eigi nægar hággæða lausafjáreignir til að mæta skyndilegu álagi sem varir í allt að 30 daga. Tilgangur fjármögnunarþekju er að takmarka tímamissræmi á milli eigna og skulda og að hve miklu leyti bankinn reiðir sig á óstöðuga skammtímafjármögnun til að fjármagna langtímaeignir.

Á árinu 2016 fór samstæðan eftir reglum Seðlabanka Íslands nr. 1031/2014 um lausafjánhlutfall og reglum nr. 1032/2014 um fjármögnunarþekju. Jafnframt því fylgir samstæðan leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins nr. 2/2010 um bestu framkvæmd lausafjástýringar hjá fjármálafyrirtækjum. Lausafjárreglur Seðlabankans setja samstæðunni lágmarksskorður vegna lausafjárþekju sem var 90% fyrir heildarlausafjárþekju og 100% fyrir lausafjárþekju erlendra mynta árið 2016. Reglur um fjármögnunarþekju setja lágmarksskorðu fjármögnunarþekju í erlendum gjaldmiðlum sem var 90% árið 2016. Lágmarksskorður beggja hlutfalla, LCR alls og NSFR í erlendum gjaldmiðlum, munu aukast um tíu prósentustig árlega og verða 100% árið 2017. Samstæðan skilar mánaðarlegum skýrslum um lausafjárstöðu og fjármögnunarþekju til Seðlabankans og Fjármálaeftirlitsins.

Samstæðan hefur sett fram áhættuvilja þar sem þessar reglur og kröfur sem og innri kröfur bankans setja viðmið fyrir lausafjástýringu.

Lausafjánhættu er stýrt miðlægt innan samstæðunnar af Fjástýringu og er undir eftirliti Markaðsárhættu. Fyrirkomulagið gerir stjórnendum kleift að fylgjast með og stýra lausafjánhættu fyrir samstæðuna. Áhættu- og fjármálanefnd bankans hefur eftirlit með lausafjánhættu samstæðunnar en Innri endurskoðun metur hvort stýringarferli lausafjánhættu sé árangursríkt og skilvirkt.

Fylgst er með lausafjánhættu samstæðunnar innan dags, skammtíma lausafjánhættu til 30 daga, sem og lausafjánhættu og fjármögnunaráhættu vegna misræmis eigna og skulda til lengri tíma.

Lausafjástýring samstæðunnar felur meðal annars í sér að setja upp áætlað sjóðstreymi út frá endurgreiðsluferli frekar en að byggja á samningsbundnum gjalddögum eingöngu, eftirlit með lausafjánhættu í efnahagsreikningi, eftirlit og stýringu á endurgreiðsluferli skulda og skuldbindinga utan efnahagsreiknings, eftirlit með samsöfnun lausafjánhættu til að forðast að verða ótilhlyðilega háður stórum mótaðilum, áætla sjóðstreymi framtíðarviðskipta og viðhalda lausafjár- og viðlagaáætlunum sem segja til um aðgerðir sem grípa skal til komi til erfiðleika vegna skorts á lausafé.

Skýringar við samstæðuársreikning

77. Stýring lausafjánhættu (framhald)

Markaðsáhætta framkvæmir vikulega álagsprófanir sem felast í því að beita ýmsum hugsanlegum sviðsmyndagreiningum á lausafjánhættu samstæðunnar til að tryggja að lausafé sé nægilegt til að standast álagsaðstæður. Hver álagsprófun byggir á mismunandi forsendum til að meta áhrif mismunandi markaðsaðstæðna, sér í lagi áhrif afléttingar gjaldeyrishafta á innstæðugrunn samstæðunnar.

Meginmælikvarði lausafjánhættu til skamms tíma er lausafjánhættu sem mælir hlutfall hágæða lausafjánhættu af nettó heildarútlæði á næstu 30 dögum miðað við álagsaðstæður. Hágæða lausafjánhættu samanstanda af handbæru reiðufé, sjóði hjá Seðlabanka, eignum sem nota má í endurhverfum viðskiptum við Seðlabanka Íslands og erlend ríkisverðbréf með 0% áhættuvog. Vænt inn- og útlæði fyrir næstu 30 daga er fengið með því að vigta þá eigna- og skuldaliði sem tilteknir eru við útreikning hlutfallsins með fyrirfram ákveðnum inn- og útlæðisvigum sem tilgreindar eru í lausafjánhættu nr. 1031/2014. Tölflurnar hér að neðan sýna lausafjánhættu eins og hún var í lok árs 2016 og 2015:

Lausafjánhættu 31. desember 2016	Heild		Erlendar myntir	
	Óvigtað	Vigtað	Óvigtað	Vigtað
1. stígs lausafjánhættu	143.977	143.977	26.221	26.221
2. stígs lausafjánhættu og upplýsingaliðir	28.749	5.589	11.177	5.589
Heildarlausafjánhættu	172.726	149.566	37.398	31.810
Innlán	391.508	123.148	36.126	14.123
Útgáfa	2.787	2.787	447	447
Annað útlæði	173.532	31.002	29.879	2.561
Heildarútlæði (0-30 daga)	567.827	156.937	66.452	17.131
Kröfur á fjármálafyrirtæki	18.707	16.732	18.680	16.704
Annað innflæði	54.673	23.547	28.642	14.317
Skorða á áætlað innflæði	-	-	-	(18.173)
Heildarinnflæði (0-30 daga)	73.380	40.279	47.322	12.848
Lausafjánhættu		128%		743%

Lausafjánhættu 31. desember 2015	Heild		Erlendar myntir	
	Óvigtað	Vigtað	Óvigtað	Vigtað
1. stígs lausafjánhættu	192.467	192.467	42.722	42.722
2. stígs lausafjánhættu og upplýsingaliðir	16.631	-	42	-
Heildarlausafjánhættu	209.098	192.467	42.764	42.722
Innlán	408.785	148.337	61.340	27.645
Útgáfa	1.014	1.014	1.014	1.014
Annað útlæði	185.594	54.110	30.721	3.557
Heildarútlæði (0-30 daga)	595.393	203.461	93.075	32.216
Kröfur á fjármálafyrirtæki	17.581	16.376	17.581	16.376
Annað innflæði	48.369	17.440	8.155	3.963
Skorða á áætlað innflæði	-	-	-	-
Heildarinnflæði (0-30 daga)	65.950	33.816	25.736	20.339
Lausafjánhættu		113%		360%

Innlánagrunni samstæðunnar hefur verið skipt upp í níu mismunandi hópa eftir kvikleika. Greining á kvikleika er aðferð sem bankinn notar til að meta hversu stöðug innlán samstæðunnar eru. Samkvæmt BIS (Bank for International Settlements) er kvikleiki innlána skilgreindur sem fjármögnun sem hefur tilhneigingu til að fara út á álagstímum. Hóparnir eru byggðir út frá aðferðarfræði lausafjánhættu Seðlabankans og endurspeglar innri lausafjánhættu samstæðunnar þar sem ákveðinn stuðull er settur á hvern hóp innlánsþega til að meta mögulegt útlæði innlána. Útlæðisvigtir og innlánsstöður hvers hóps í lok árs 2016 og 2015 eru í meðfylgjandi töflum:

Innlánastöður* eftir hópum m.v. 31. desember 2016	0-30 daga innlánsstöður				Bundin innlán	Heildarinnlán
	Minna stöðug innlán	Áætluð útlæðisvigt	Stöðug innlán	Áætluð útlæðisvigt		
Hópar						
1. Einstaklingar	113.198	10%	56.038	5%	98.305	267.541
2. Lítil og meðalstjór fyrirtæki	48.619	10%	9.291	5%	4.832	62.742
3. Innlán aðila í rekstrarsambandi	-	25%	-	5%	-	-
4. Stór fyrirtæki	67.833	40%	-	20%	13.038	80.871
5. Ríki, sveitarfélög og seðlabankar	30.565	40%	259	20%	651	31.475
6. Fjármálafyrirtæki í slitameðferð	10.361	100%	-	-	28.330	38.691
7. Fjármálafyrirtæki	39.266	100%	-	-	61.968	101.234
8. Aðrir erlendir aðilar	14.226	100%	2.100	25%	4.370	20.696
9. Handveðsettir reikningar	-	-	6.569	-	-	6.569
Heildarinnlán	324.068		74.257		211.494	609.819

*Innlán og aðrar skuldir við fjármálastofnanir og Seðlabanka

Skýringar við samstæðuársreikning

77. Stýring lausafjánhættu (framhald)

Innlánastöður* eftir hópum m.v. 31. desember 2015	0-30 daga innlánastöður				Bundin innlán	Heildarinnlán
	Minna stöðug innlán	Áætluð útflæðis-vigt	Stöðug innlán	Áætluð útflæðis-vigt		
Hópar						
1. Einstaklingar	89.491	10%	70.745	5%	86.602	246.838
2. Lítil og meðalstjór fyrirtæki	46.315	10%	10.187	5%	4.609	61.111
3. Innlán aðila í rekstrarsambandi	7.069	25%	169	5%	229	7.467
4. Stór fyrirtæki	61.185	40%	367	20%	25.645	87.197
5. Ríki, sveitarfélög og seðlabankar	29.124	40%	-	20%	642	29.766
6. Fjármálafyrirtæki í slitameðferð	19.273	100%	-	-	48.321	67.594
7. Fjármálafyrirtæki	63.417	100%	-	-	38.566	101.983
8. Aðrir erlendir aðilar	9.581	100%	1.862	25%	2.383	13.826
Heildarinnlán	325.455		83.330		206.997	615.782

*Innlán og aðrar skuldir við fjármálastofnanir og Seðlabanka

Annar meginmælikvarði lausafjánhættu til lengri tíma er fjármögnunarþekja. Neðangreind tafla sýnir fjármögnunarþekju í erlendum myntum í lok árs 2016 og 2015.

	2016	2015
Fjármögnunarþekja erlendra mynta	154%	136%

78. Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda

Töflurnar hér á eftir taka aðeins mið af samningsbundnu greiðsluflæði eigna og skulda samstæðunnar en taka ekki mið af þeim aðgerðum sem samstæðan getur ákveðið að fara í til að umbreyta eignum í reiðufé annað hvort með sölu eigna eða þátttöku í viðskiptum við Seðlabanka Íslands. Frekari upplýsingar um lausafjárstýringu samstæðunnar má sjá í skýringu 77.

Fjárhæðum í eftirstöðvagreiningunni fyrir lok árs 2016 og 2015 er skipt niður á tímabil með tilliti til líftíma samnings (þ.e. miðað við tímasetningu samningsbundins greiðsluflæðis). Í tilviki útlána og krafna á viðskiptavini sem eru í greiðslustöðvun eða þar sem skiptameðferð stendur yfir metur samstæðan greiðsluflæði út frá sögulegum upplýsingum um endurheimtur. Í tilviki skuldabréfa sem útgefin eru af fyrirtækjum í greiðslustöðvun eða þar sem skiptameðferð stendur yfir eru fjárhæðir settar fram sem vænt greiðsluflæði metið á gangvirði á reikningsskiladegi. Þessi skuldabréf falla öll á tímabilið 1-5 ár.

Fjárhæðir sem birtar eru í eftirstöðvagreiningunni eru ónúvirt framtíðar innflæði og útflæði greiðslna samstæðunnar, þar með talið greiðsluflæði af höfuðstólum og vöxtum. Þessar fjárhæðir eru aðrar en bókfært virði í efnahagsreikningi sem byggja á núvirtu en ekki ónúvirtu greiðsluflæði. Ef inn- og útgreiðslur eru ekki fastákveðnar er fjárhæðin sem notuð er við eftirstöðvagreininguna ákvörðuð með tilliti til þeirra vaxta og gengis gjaldmiðla sem er í gildi á reikningsskiladegi. Framtíðargreiðsluflæði verðtryggðra eigna og skulda er áætlað með því að nota fasta ársverðbólgu sem miðast við 12 mánaða verðbólgu á reikningsskiladegi. Þegar valkvæmt er hvenær samstæðan þarf að inna greiðslu af hendi er vænt greiðslustreymi reiknað út frá fyrsta degi sem samstæðan kann að vera krafín um greiðslu en það er versta spá út frá sjónarmiði samstæðunnar. Sem dæmi má nefna að óbundnar innstæður falla inn á fyrsta tímabilið. Þar sem samstæðan hefur skuldbundið sig til að reiða fram afborganir er reiknað með því að hver afborgun eigi sér stað á fyrsta degi sem samstæðan kann að vera krafín um greiðslu. Ónýttar lánalínur falla því líka innan þess tímabils sem fyrst mætti nýta þær. Fyrir fjárhagslega ábyrgðasamninga sem samstæðan gefur út er fjárhæðin sem notuð er í eftirstöðvagreiningunni hámarksfjárhæð ábyrgðarinnar og er hún gefin upp á fyrsta tímabilinu sem hægt væri að krefjast efnda á ábyrgðinni.

Talsverður munur er á væntu greiðsluflæði samstæðunnar af óbundnum innstæðum annars vegar og fjárhæðunum sem eftirstöðvagreiningin miðast við hins vegar. Óbundin innlán viðskiptavina hafa stuttan samningsbundinn gjalddaga en eru skilgreind sem tiltölulega stöðug fjármögnunarleið með væntan lánstíma lengri en eitt ár, sjá nánar í skýringu 77. Að auki er ekki gert ráð fyrir því að allar lánalínur séu nýttar samstundis. Eins og kom fram hér að ofan í tengslum við lausafjárstýringu, framkvæmir samstæðan einnig vikulegar álagsprófanir til að meta áhrif breyttra markaðsaðstæðna og úttekta á innlánnum.

Innan afleiðna koma fjárhæðir stundarviðskipta. Við stýringu á lausafjánhættu lítur samstæðan á stundarviðskipti sem fjárhagslega eign eða skuld en ekki sem hluta af afleiðusamningum.

Skýringar við samstæðuársreikning

78. Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda (framhald)

Eftirfarandi tafla sýnir eftirstöðvagreiningu fyrir fjármálagerninga samstæðunnar 31. desember 2016:

Fjáreignir aðrar en afleiður	0-1 mánuður	1-3 mánuðir	3-12 mánuðir	1-5 ár	Meira en 5 ár	Án gjald- daga	Samtals	Bókfært verð
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	-	-	-	-	-	30.662	30.662
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	6.308	17.499	8.022	125.637	18.154	-	175.620	154.892
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	-	-	-	-	-	26.688	26.688	26.688
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	18.749	-	1.660	-	-	-	20.409	20.408
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	41.840	53.626	143.754	335.886	730.522	-	1.305.628	853.417
Aðrar fjáreignir	6.528	-	-	-	-	-	6.528	6.528
Samtals	104.087	71.125	153.436	461.523	748.676	26.688	1.565.535	1.092.595
Afleiður - eignir								
Afleiður gerðar upp brúttó								254
Innstreymi	12.701	2.929	1.964	10.899	-	-	28.493	
Útstreymi	(12.586)	(2.913)	(1.929)	(10.711)	-	-	(28.139)	
Samtals	115	16	35	188	0	0	354	254
Afleiður gerðar upp nettó	24	-	-	-	-	-	24	24
Samtals	139	16	35	188	0	0	378	278
Fjárskuldir aðrar en afleiður								
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(12.785)	(7.521)	(79)	(84)	-	-	(20.469)	(20.093)
Innlán viðskiptavina	(440.858)	(94.601)	(36.168)	(14.237)	(4.688)	-	(590.552)	(589.725)
Skortstöður	-	-	(39)	(163)	(799)	-	(1.001)	(546)
Lántökur	(10.234)	(16.266)	(20.278)	(186.892)	(58.333)	-	(292.003)	(223.944)
Aðrar fjárskuldir	(7.206)	-	-	-	-	-	(7.206)	(7.206)
Víkjandi lán	-	(8)	(176)	(142)	(84)	-	(410)	(388)
Samtals	(471.083)	(118.396)	(56.740)	(201.518)	(63.904)	0	(911.641)	(841.902)
Liðir utan efnahagsreiknings								
Fjárhagslegar ábyrgðir og sölutryggingar verðbréfa	(1.059)	(1.904)	(7.456)	(4.941)	(5.105)	-	(20.465)	
Ónýttar lánsheimildir	(86.356)	-	-	-	-	-	(86.356)	
Ónýttur yfirdráttur/kreditkortheimildir	(64.468)	-	-	-	-	-	(64.468)	
Samtals	(151.883)	(1.904)	(7.456)	(4.941)	(5.105)	0	(171.289)	
Afleiður – skuldir								
Afleiður gerðar upp brúttó								(1.136)
Innstreymi	15.748	2.225	3.956	188	-	-	22.117	
Útstreymi	(15.887)	(2.299)	(4.877)	(213)	-	-	(23.276)	
Samtals	(139)	(74)	(921)	(25)	0	0	(1.159)	(1.136)
Afleiður gerðar upp nettó	(47)	-	-	-	-	-	(47)	(47)
Samtals	(186)	(74)	(921)	(25)	0	0	(1.206)	(1.183)
Hrein lausafjárstaða	(518.926)	(49.233)	88.354	255.227	679.667	26.688	481.777	249.788

Skýringar við samstæðuársreikning

78. Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda (framhald)

Eftirfarandi tafla sýnir eftirstöðvagreiningu fyrir fjármálagerninga samstæðunnar 31. desember 2015:

Fjáreignir aðrar en afleiður	0-1 mánuður	1-3 mánuðir	3-12 mánuðir	1-5 ár	Meira en 5 ár	Án gjald- daga	Samtals	Bókfært verð
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	25.164	-	-	-	-	-	25.164	25.164
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	19.854	14.307	13.333	167.971	23.239	-	238.704	203.684
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	-	-	-	-	-	29.192	29.192	29.192
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	17.631	1.481	-	1.679	-	-	20.791	20.791
Útlán og kröfur á viðskiptavini	71.038	43.679	157.912	336.746	657.174	-	1.266.549	811.549
Aðrar fjáreignir	6.361	-	-	558	-	-	6.919	6.918
Samtals	140.048	59.467	171.245	506.954	680.413	29.192	1.587.319	1.097.298
Afleiður - eignir								
Afleiður gerðar upp brúttó								250
Innstreymi	22.164	967	2.045	3.415	-	-	28.591	
Útstreymi	(22.138)	(968)	(1.954)	(3.379)	-	-	(28.439)	
Samtals	26	(1)	91	36	0	0	152	250
Afleiður gerðar upp nettó	37	-	-	-	-	-	37	37
Samtals	63	(1)	91	36	0	0	189	287
Fjárskuldir aðrar en afleiður								
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(45.474)	(1.238)	(5.347)	(5.665)	(45)	-	(57.769)	(56.731)
Innlán viðskiptavina	(380.818)	(111.663)	(33.492)	(32.739)	(3.564)	-	(562.276)	(559.051)
Skortstöður	(58)	(34)	(126)	(1.224)	(3.445)	-	(4.887)	(2.698)
Lántökur	(1.045)	(55)	(14.965)	(122.448)	(112.040)	-	(250.554)	(209.344)
Aðrar fjárskuldir	(5.367)	-	-	-	-	-	(5.367)	(5.367)
Víkjandi lán	-	(9)	(31)	(553)	(96)	-	(689)	(639)
Samtals	(432.762)	(112.999)	(53.961)	(162.629)	(119.190)	0	(881.542)	(833.830)
Liðir utan efnahagsreiknings								
Fjárhagslegar ábyrgðir og sölutryggingar verðbréfa	(698)	(1.593)	(3.484)	(7.529)	(4.333)	-	(17.637)	
Ónýttar lánsheimildir	(79.975)	-	-	-	-	-	(79.975)	
Ónýttur yfirdráttur/kreditkortheimildir	(58.443)	-	-	-	-	-	(58.443)	
Samtals	(139.116)	(1.593)	(3.484)	(7.529)	(4.333)	0	(156.055)	
Afleiður - skuldir								
Afleiður gerðar upp brúttó								(583)
Innstreymi	26.951	-	975	2.970	-	-	30.896	
Útstreymi	(27.091)	-	(1.096)	(3.146)	-	-	(31.333)	
Samtals	(140)	0	(121)	(176)	0	0	(437)	(583)
Afleiður gerðar upp nettó	(119)	-	-	-	-	-	(119)	(119)
Samtals	(259)	0	(121)	(176)	0	0	(556)	(702)
Hrein lausafjárstaða	(432.026)	(55.126)	113.770	336.656	556.890	29.192	549.355	263.053

Skýringar við samstæðuársreikning

79. Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda eftir myntum

Eftirfarandi tafla sýnir eftirstöðvagreiningu fyrir fjármálagerninga samstæðunnar eftir gjaldmiðlum 31. desember 2016:

Fjáreignir aðrar en afleiður	0-1 mánuður	1-3 mánuðir	3-12 mánuðir	1-5 ár	Meira en 5 ár	Án gjald- daga	Samtals	Bókfært verð
Samtals í erlendri mynt	53.801	37.204	38.406	101.541	10.800	115	241.867	230.076
ISK	50.286	33.921	115.030	359.982	737.876	26.573	1.323.668	862.519
Samtals	104.087	71.125	153.436	461.523	748.676	26.688	1.565.535	1.092.595
Afleiður – eignir								
Samtals í erlendri mynt	(593)	16	1.812	118	-	-	1.353	254
ISK	732	-	(1.777)	70	-	-	(975)	24
Samtals	139	16	35	188	0	0	378	278
Fjárskuldir aðrar en afleiður								
Samtals í erlendri mynt	(56.752)	(1.783)	(4.440)	(168.035)	(34.000)	-	(265.010)	(232.506)
ISK	(414.331)	(116.613)	(52.300)	(33.483)	(29.905)	-	(646.631)	(609.396)
Alls	(471.083)	(118.396)	(56.740)	(201.518)	(63.904)	0	(911.641)	(841.902)
Liðir utan efnahagsreiknings								
Samtals í erlendri mynt	(19.754)	(1.641)	(4.960)	(2.064)	(419)	-	(28.838)	
ISK	(132.129)	(263)	(2.496)	(2.877)	(4.686)	-	(142.451)	
Samtals	(151.883)	(1.904)	(7.456)	(4.941)	(5.105)	0	(171.289)	
Afleiður – skuldir								
Samtals í erlendri mynt	808	813	3.956	188	-	-	5.765	(1.136)
ISK	(994)	(887)	(4.877)	(213)	-	-	(6.971)	(47)
Samtals	(186)	(74)	(921)	(25)	0	0	(1.206)	(1.183)
Hrein lausafjárstaða í erlendri mynt	(22.490)	34.609	34.774	(68.252)	(23.619)	115	(44.863)	(3.312)
Hrein lausafjárstaða í ISK	(496.436)	(83.842)	53.580	323.479	703.285	26.573	526.640	253.100
Hrein lausafjárstaða	(518.926)	(49.233)	88.354	255.227	679.666	26.688	481.777	249.788

Eftirfarandi tafla sýnir eftirstöðvagreiningu fyrir fjármálagerninga samstæðunnar eftir gjaldmiðlum 31. desember 2015:

Fjáreignir aðrar en afleiður	0-1 mánuður	1-3 mánuðir	3-12 mánuðir	1-5 ár	Meira en 5 ár	Án gjald- daga	Samtals	Bókfært verð
Samtals í erlendri mynt	50.931	34.260	71.675	131.664	21.926	31	310.487	290.135
ISK	89.117	25.207	99.570	375.290	658.487	29.161	1.276.832	807.163
Samtals	140.048	59.467	171.245	506.954	680.413	29.192	1.587.319	1.097.298
Afleiður – eignir								
Samtals í erlendri mynt	(292)	38	424	2.999	-	-	3.169	250
ISK	355	(39)	(333)	(2.963)	-	-	(2.980)	37
Samtals	63	(1)	91	36	0	0	189	287
Fjárskuldir aðrar en afleiður								
Samtals í erlendri mynt	(64.143)	(1.413)	(11.934)	(129.876)	(100.649)	-	(308.015)	(271.825)
ISK	(368.619)	(111.586)	(42.027)	(32.753)	(18.542)	-	(573.527)	(562.005)
Alls	(432.762)	(112.999)	(53.961)	(162.629)	(119.190)	0	(881.542)	(833.830)
Liðir utan efnahagsreiknings								
Samtals í erlendri mynt	(20.072)	(1.188)	(937)	(7.001)	(267)	-	(29.465)	
ISK	(119.044)	(405)	(2.547)	(528)	(4.066)	-	(126.590)	
Samtals	(139.116)	(1.593)	(3.484)	(7.529)	(4.333)	0	(156.055)	
Afleiður – skuldir								
Samtals í erlendri mynt	198	-	140	2.470	-	-	2.808	(583)
ISK	(457)	-	(261)	(2.646)	-	-	(3.364)	(119)
Samtals	(259)	0	(121)	(176)	0	0	(556)	(702)
Hrein lausafjárstaða í erlendri mynt	(33.378)	31.697	59.368	256	(78.990)	31	(21.016)	17.977
Hrein lausafjárstaða í ISK	(398.648)	(86.823)	54.402	336.400	635.879	29.161	570.371	245.076
Hrein lausafjárstaða	(432.026)	(55.126)	113.770	336.656	556.889	29.192	549.355	263.053

Fjárhæðum í eftirstöðvagreiningunni fyrir 31. desember 2016 og 31. desember 2015 er skipt niður á tímabil með tilliti til eftirstöðva lánstíma samkvæmt samningi (þ.e. miðað við tímasetningu greiðsluflæðis samkvæmt ákvæðum samninga). Undantekningar frá þessu eru útlán og kröfur á viðskiptavini og skuldabréf útgefin af fyrirtækjum í greiðslustöðvun eða þar sem skiptameðferð stendur yfir eru þó undanþegin, eins og fram kemur í skýringu 78.

Skýringar við samstæðuársreikning

80. Veðsettar eignir

Eftirfarandi tafla sýnir sundurliðun á eignum samstæðunnar eftir því hvort þær hafa verið veðsettar eða eru óveðsettar.

	Veðsett á móti			Óveðsettar eignir	Samtals
	Sértryggð-um skulda-bréfum	Skuldabréfum til LBI hf.	Annað*		
31. desember 2016					
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	96	-	-	30.566	30.662
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	-	-	8.562	146.330	154.892
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	-	-	-	26.688	26.688
Afleiðusamningar	-	-	-	278	278
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	-	-	1.970	18.438	20.408
Útlán og kröfur á viðskiptavini	52.810	60.800	-	739.807	853.417
Fjárfesting í dóttur- og hlutdeildarfélagum	-	-	-	1.184	1.184
Rekstrarfjármunir	-	-	-	5.452	5.452
Óefnislegar eignir	-	-	-	2.634	2.634
Aðrar eignir	-	-	-	8.093	8.093
Eignir í sölumeðferð	-	-	-	7.449	7.449
Samtals	52.906	60.800	10.532	986.919	1.111.157

	Veðsett á móti			Óveðsettar eignir	Samtals
	Sértryggð-um skulda-bréfum	Skuldabréfum til LBI hf.	Annað*		
31. desember 2015					
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	308	-	-	24.856	25.164
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	-	-	23.617	180.067	203.684
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	-	-	-	29.192	29.192
Afleiðusamningar	-	-	-	287	287
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	-	-	1.220	19.571	20.791
Útlán og kröfur á viðskiptavini	28.027	150.812	-	632.710	811.549
Fjárfesting í dóttur- og hlutdeildarfélagum	-	-	-	909	909
Rekstrarfjármunir	-	-	-	5.658	5.658
Óefnislegar eignir	-	-	-	2.012	2.012
Aðrar eignir	-	-	-	7.457	7.457
Eignir í sölumeðferð	-	-	-	11.955	11.955
Samtals	28.335	150.812	24.837	914.674	1.118.658

*Annað eru eignir sem settar hafa verið að veði við Seðlabankann til þess að tryggja uppgjör í íslenska greiðslukerfinu, eignir sem settar hafa verið að veði til þess að tryggja viðskiptalínur, GMRA (e. „Global Master Repurchase Agreement“) og ISDA (e. „International Swaps and Derivative Association“) samninga og aðrar veðsetningar af svipuðum toga.

Markaðsáhætta

81. Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er áhættan á að verðbreytingar á mörkuðum hafi áhrif á gangvirði og framtíðarsjóðstreymi fjármálagerna. Markaðsáhætta er tilkomin vegna opinna staða í gjaldmiðlum, hlutabréfum og vaxtaberandi gæringum, en slíkir fjármálagæringar eru næmir fyrir almennum og sértækum markaðsbreytingum og flökti í markaðsbreytum, til dæmis vöxtum, vaxtaálögum, gengi gjaldmiðla og hlutabréfaverði. Önnur verðáhætta er skilgreind sem hlutabréfaáhætta og verðtryggingaráhætta en greint er frá þessu sérstaklega í næstu skýringum.

82. Stýring markaðsáhattu

Samstæðan flokkar markaðsáhattu starfseminnar í áhættu innan veltubókar og áhættu utan veltubókar og er áhættunni stýrt sérstaklega fyrir hvora bók. Veltubók inniheldur stöður sem koma til vegna viðskiptavaktar, áhættuvana vegna afleiðna og stöðutöku fyrir eigin reikning. Söfn utan veltubókar innihalda stöðutöku sem tengist viðskiptabankastarfsemi samstæðunnar og eigin stöðutöku Fjárfestingar vegna eigna- og skuldastýringar sem og fjármögnunarsamninga. Fjárfesting ber jafnframt ábyrgð á daglegri lausafjárfstýringu samstæðunnar og tekur því vaxtaberandi stöður sem skapa markaðsáhattu.

Bankaráð er ábyrgt fyrir ákvörðunum um áhættuvilja samstæðunnar í heild, þar á meðal með tilliti til markaðsáhattu. Bankastjóri skipar Áhættu- og fjármálanefnd bankans sem ber ábyrgð á mótun og innleiðingu stefnu varðandi markaðsáhattu og setur áhættumörk fyrir markaðsáhattu. Fjárfesting og Viðskiptavakt innan Markaða eru ábyrgar fyrir stöðutöku samstæðunnar í markaðstengdum afurðum undir eftirliti Markaðsáhattu. Markmið með stýringu markaðsáhattu er að skilgreina, meta og hafa eftirlit með markaðsáhattu ásamt því að greina áhættuna og upplýsa viðeigandi aðila.

Skýringar við samstæðuársreikning

82. Stýring markaðsáhhættu (framhald)

Haft er eftirlit með markaðsáhhættu sem myndast vegna viðskipta í veltubók og starfsemi utan veltubókar og er daglegum, vikulegum og mánaðarlegum skýrslum skilað til stjórnenda viðeigandi starfseininga auk þess að skila minnst tvisvar á ári ítarlegri áhættuskýrslu til bankaráðs. Markaðsáhhætta samstæðunnar er því mæld daglega auk þess sem Markaðsáhhætta hefur eftirlit með þeim áhættumörkum sem tilgreind eru í áhættuvilja samstæðunnar. Niðurstöður mælinga ásamt stöðu annarra markaðsáhhættupáttanna eru svo lagðar fyrir Áhættu- og fjármálanefnd aðra hverja viku. Stuðst er við fjölda kennistærða, t.d. daglegan hagnað og tap, auk stöðu vegna mismunandi eiginna á borð við gjaldmiðil og útgefanda.

Samstæðan notar áhættuvegnar eignir og eiginfjárbörf sem samnefnara fyrir áhættu mismunandi eignaflokka, þar á meðal eru þær eignir sem bera markaðsáhhættu. Ákveðnar eignir samstæðunnar eru þannig áhættuvegnar í samræmi við eiginfjárreglur, sem áhættugrunnur samstæðunnar byggist svo á. Í töflunni hér að neðan er markaðsáhhætta samstæðunnar í lok árs 2016 og 2015 tilgreind sem hlutfall af áhættugrunni.

Áhættupáttur	2016		2015	
	% af áh.gr.	% af áh.gr.	% af áh.gr.	% af áh.gr.
Hlutabréfaáhhætta	1,1%	0,7%		
Vaxtaáhhætta	0,4%	0,2%		
Gjaldeyrisáhhætta	0,5%	2,8%		
Samtals	2,0%	3,7%		

Í skýringum 88-89 er heildargjaldeyrisáhhætta innan og utan veltubókar tekin saman. Sama á við um næmnigreiningar tengdar gjaldeyrisáhhættu.

83. Hlutabréfaáhhætta

Hlutabréfaáhhætta er áhættan á sveiflum í virði opinna staða í hlutabréfum og hlutabréfatengdum fjármálagerningum.

Hlutabréfastöður samstæðunnar í veltubók samanstanda af stöðutöku í skráðum innlendum hlutabréfum sem eru tilkomin vegna viðskiptavaktar, ásamt stöðum í afleiðum á skráð hlutabréf og vörnum vegna þeirra. Stöður samstæðunnar í hlutabréfum utan veltubókar samanstanda af skráðum og óskráðum hlutabréfum sem eru tilkomnar vegna eigna- og skuldastýringar. Frekari útlitun má sjá í skýringu 21 og skýringu 85-86.

84. Vaxtaáhhætta

Vaxtaáhhætta er áhættan á að vaxtabreytingar á mörkuðum hafi áhrif á gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga.

Vaxtabreytingar á eignum eða skuldum samstæðunnar utan veltubókar hafa áhrif á vaxtamun. Áhættuna má aðallega rekja til mismunar á lengd vaxtatímabila eigna og skulda. Vaxtaáhhætta er fyrst og fremst stýrt með því að fylgjast með vaxtabilum. Vaxtaáhhætta er stýrt miðlægt innan samstæðunnar af Fjárstýringu og er undir eftirliti Markaðsáhhættu.

Eftirfarandi töflur veita yfirlit yfir vaxtaáhhættu samstæðunnar. Töflurnar sýna bókfært verð vaxtaberandi eigna og skulda á meðan fjárhæðir utan efnahagsreiknings eru sýndar sem nafnverðsfjárhæðir afleiðusamninga samstæðunnar, sjá skýringu 22. Fjárhæðirnar eru flokkaðar út frá dagsetningu samningsbundinnar endurverðlagningar eða gjalds, hvort sem gerist fyrr.

31. desember 2016	Allt að 3 mánuðir	3-12 mánuðir	1-5 ár	Yfir 5 ár	Bókfært virði
Fjáreignir					
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	-	-	-	30.662
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	131.569	3.212	10.012	10.099	154.892
Afleiðusamningar	278	-	-	-	278
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	18.748	1.660	-	-	20.408
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	625.538	100.029	78.192	49.658	853.417
Aðrar fjáreignir	6.528	-	-	-	6.528
Samtals	813.323	104.901	88.204	59.757	1.066.185
Fjárskuldir					
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(20.093)	-	-	-	(20.093)
Innlán frá viðskiptavinum	(583.092)	(5.022)	(1.517)	(94)	(589.725)
Afleiðusamningar og skortstöður	(1.183)	(17)	(74)	(455)	(1.729)
Lántökur	(79.316)	(14.009)	(109.785)	(20.834)	(223.944)
Aðrar fjárskuldir	(7.206)	-	-	-	(7.206)
Víkjandi lán	(238)	(150)	-	-	(388)
Samtals	(691.128)	(19.198)	(111.376)	(21.383)	(843.085)
Hrein staða í efnahagsreikningi	122.195	85.703	(23.172)	38.374	223.100
Hrein staða utan efnahagsreiknings	153	(153)	0	0	
Vaxtanæmnibil samtals	122.348	85.550	(23.172)	38.374	

Skýringar við samstæðuársreikning

84. Vaxtaáhætta (framhald)

31. desember 2015	Allt að 3 mánuðir	3-12 mánuðir	1-5 ár	Yfir 5 ár	Bókfært virði
Fjáreignir					
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	25.164	-	-	-	25.164
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	184.340	510	9.562	9.272	203.684
Afleiðusamningar	287	-	-	-	287
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.791	-	-	-	20.791
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	565.715	113.628	90.328	41.878	811.549
Aðrar fjáreignir	6.360	-	558	-	6.918
Samtals	802.657	114.138	100.448	51.150	1.068.393
Fjárskuldir					
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(46.345)	(10.378)	(8)	-	(56.731)
Innlán frá viðskiptavinum	(549.398)	(7.607)	(2.046)	-	(559.051)
Afleiðusamningar og skortstöður	(703)	(67)	(492)	(2.138)	(3.400)
Lántökur	(137.414)	(10.591)	(51.597)	(9.742)	(209.344)
Aðrar fjárskuldir	(5.367)	-	-	-	(5.367)
Víkjandi lán	(493)	-	(146)	-	(639)
Samtals	(739.720)	(28.643)	(54.289)	(11.880)	(834.532)
Hrein staða í efnahagsreikningi	62.937	85.495	46.159	39.270	233.861
Hrein staða utan efnahagsreiknings	359	(176)	(183)	0	
Vaxtanæmnibil samtals	63.296	85.319	45.976	39.270	

85. Næmnigreining eigna í veltubók

Stýring markaðsáættu í veltubók samstæðunnar byggir einnig á eftirliti með næmni veltubókarinnar gagnvart mismunandi sviðsmyndum á verði hlutabréfa og markaðsvaxta.

Eftirfarandi tafla sýnir næmni veltubóka samstæðunnar gagnvart samsíða hliðrun vaxtaferla sem breytingu á gangvirði í árslok 2016 og 2015.

	2016			2015		
	Samsíða hliðrun vaxtaferils (í grunnpunktum)	Áhrif hliðrunar niður á við	Áhrif hliðrunar upp á við	Samsíða hliðrun vaxtaferils (í grunnpunktum)	Áhrif hliðrunar niður á við	Áhrif hliðrunar upp á við
Mynt í milljónum króna						
ISK, óverðtryggt	100	119	(110)	100	34	(34)
ISK, verðtryggt	50	65	(61)	50	37	(36)
Samtals		184	(171)		71	(70)

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif það hefði á hagnað (tap) samstæðunnar fyrir tekjuskatt ef verð á hlutabréfum og hlutabréfagerningum í veltubók, sem eru í eigu samstæðunnar í árslok, breyttist um +/- 5%.

Mynt í milljónum króna	2016		2015*	
	Hækkun	Lækkun	Hækkun	Lækkun
ISK	226	(226)	213	(213)
Samtals	226	(226)	213	(213)

*Samanburðarfjárhæðir hafa verið uppfærðar frá því í árslok 2015. Fyrri næmnigreining var byggð á +/-10% verðbreytingu.

Eigið fé samstæðunnar hefði breyst að sama marki og rekstrarreikningurinn, að frádregnum tekjuskatti. Þetta er vegna þess að hækkun (lækkun) á hagnaði fyrir tekjuskatt hefði haft áhrif á óráðstafað eigið fé.

86. Næmnigreining eigna utan veltubókar

Stýring vaxtaáættu utan veltubókar byggir einnig á eftirliti með næmni fjáreigna og –skulda gagnvart ýmsum vaxtasviðsmyndum. Mánaðarlega eru framkvæmd álagspróf á vaxtaáættu utan veltubókar þar sem vaxtaferlum allra gjaldmiðla er hliðrað og áhrif hliðrunarinnar á eigið fé samstæðunnar mæld.

Skýringar við samstæðuársreikning

86. Næmnigreining eigna utan veltubókar (framhald)

Taflan hér fyrir neðan sýnir hvaða áhrif það hefði á núvirði greiðslufæðis samstæðunnar næstu 12 mánuðina ef öllum vaxtaferlum væri hliðrað samsíða, en öllum öðrum breytum er haldið föstum, með tilliti til vaxtaááhættu í árslok 2016 og 2015.

	2016			2015		
	Samhliða hliðrun vaxtaferils (í grunnpunktum)	Áhrif hliðrunar niður á við	Áhrif hliðrunar upp á við	Samhliða hliðrun vaxtaferils (í grunnpunktum)	Áhrif hliðrunar niður á við	Áhrif hliðrunar upp á við
Mynt í milljónum króna						
ISK, óverðtryggt	400	225	(226)	400	(168)	168
ISK, verðtryggt	240	505	(421)	240	254	(254)
EUR	200	381	(376)	200	250	(250)
Aðrir	200	39	(43)	200	261	(261)
Samtals		1.150	(1.066)		597	(597)

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif það hefði á hagnað (tap) samstæðunnar fyrir tekjuskatt ef verð á hlutabréfum utan veltubókar, sem eru í eigu samstæðunnar í árslok, breyttist um +/-5% fyrir verð hlutabréfa sem flokkuð eru undir 1. þrepi eða 2. þrepi, eins og skilgreint er í skýringu 18 og +/-5% fyrir ógreinanleg lykिलintök, sem notuð eru við verðmat hlutabréfa sem flokkuð eru undir 3. þrepi, eins og skilgreint er í skýringu 18.

Mynt í milljónum króna	2016		2015	
	Hækkun	Lækkun	Hækkun	Lækkun
ISK	944	(1.081)	790	(608)
Aðrir	3	-	2	(2)
Samtals	947	(1.081)	792	(610)

Eigið fé samstæðunnar hefði breyst að sama marki og rekstrarreikningurinn, að frádregnum tekjuskatti. Þetta er vegna þess að hækkun (lækkun) á hagnaði fyrir tekjuskatt hefði haft áhrif á óráðstafað eigið fé.

87. Verðtryggingaráhætta (öll söfn)

Verðtryggingaráhætta er áhættan á þeim neikvæðu áhrifum sem sveiflur í vísitölu neysliverðs geta haft á fjárhagsstöðu og sjóðstreymi verðtryggðra fjármálagerna. Talsvert ójafnvægi er milli verðtryggðra eigna og skulda samstæðunnar. Til að mæta þessu ójafnvægi býður bankinn upp á óverðtryggð útlán, verðtryggð innlán, verðtryggðar sértryggðar skuldabréfaútgáfur sem og verðtryggð vaxtaskiptasamninga.

Verðtryggingaráhættu vegna tengingar við vísitölu neysliverðs er stýrt miðlægt innan samstæðunnar af Fjárstýringu og er undir eftirliti Markaðsáhættu innan Áhættustýringar. Taflan hér að neðan sýnir samantekið verðtryggingarjöfnuð samstæðunnar sem mismun verðtryggðra fjáreigna og fjárskulda í árslok 2016 og 2015.

Bókfært verð	2016	2015
Eignir		
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	10.518	10.125
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	1.660	-
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	319.013	273.648
Samtals	331.191	283.773
Skuldir		
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(160)	(1)
Innlán frá viðskiptavinum	(102.417)	(103.797)
Skortstöður	(546)	(1.135)
Lántökur	(20.833)	(9.742)
Víkjandi lán	(278)	(267)
Samtals	(124.234)	(114.942)
Staða í efnahagsreikningi samtals	206.955	168.832
Staða utan efnahagsreiknings samtals	63	174
Verðtryggingarjöfnuður samtals	207.018	169.006

Stýring verðtryggingaráhættu samstæðunnar vegna vísitölu neysliverðs felst einnig í eftirfylgni með næmni hreinnar stöðu samstæðunnar í verðtryggðum fjáreignum og fjárskuldum innan efnahags gagnvart ýmsum verðbólgu/verðhjöðnunar atburðum. Sem dæmi má nefna að eins prósentustígs breyting í vísitölu neysliverðs, að öðrum forsendum óbreyttum, hefði aukið vaxtamun um 2.070 milljónir króna (2015: 1.688 milljónir króna). Eigið fé samstæðunnar hefði breyst að sama marki og rekstrarreikningurinn, að frádregnum tekjuskatti. Þetta er vegna þess að hækkun (lækkun) á vaxtamun hefði haft áhrif á óráðstafað eigið fé. Aftur á móti mætti segja að í sviðsmynd með viðvarandi hárrí (lágri) verðbólgu er líklegt að breytilegir óverðtryggðir vextir haldist hærri (lægri) en ella í andhverfi sviðsmynd, sem þar með myndi mynda mótvægi við jákvæðu (neikvæðu) tekjuáhrifin fyrir samstæðuna til lengri tíma lítið.

Skýringar við samstæðuársreikning

88. Gjaldeyrisáhætta (öll söfn)

Samstæðan starfar í samræmi við reglur Seðlabanka Íslands um gjaldeyrisjöfnuð, nr. 950/2010. Reglurnar kveða á um að gjaldeyrisjöfnuður fjármálafyrirtækja (hvort sem er skortstöður eða gnóttstöður) skuli ávallt vera innan 15% af eiginfjárgrunni þeirra, í hverri mynt og öllum myntum samandregið. Samstæðan skilar Seðlabanka Íslands daglegum og mánaðarlegum skýrslum um gjaldeyrisjöfnuð.

Nettó gjaldeyrisjöfnuður samstæðunnar þann 31. desember 2016 var +1,38% af eiginfjárgrunni samstæðunnar (2015: +9,06%).

89. Samþjöppun gjaldeyrisáhattu

Eftirfarandi töflur veita yfirlit yfir gjaldeyrisáhattu samstæðunnar í lok árs 2016 og 2015. Fjárhæðir utan efnahagsreiknings sýna nafnverðsfjárhæðir afleiðusamninga samstæðunnar.

Fjárhæðir sem settar eru fram í eftirfarandi töflu innihalda gjaldeyrisáhattu á stundargengi í lok árs 2016 og 2015. Við stjórnun gjaldeyrisáhattu lítur samstæðan á framansagða samninga hvorki sem afleiðueignir né afleiðuskuldir.

31. desember 2016	EUR	GBP	USD	JPY	CHF	Aðrir	Alls
Eignir							
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	358	175	287	16	32	225	1.093
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	10.803	6.296	18.426	-	-	-	35.525
Hlutabréf og eiginfjárgæmingar	50	-	59	-	-	6	115
Afleiðusamningar	57	56	115	-	-	5	233
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	10.783	2.075	3.004	302	17	2.502	18.683
Útlán og kröfur á viðskiptavini	93.433	3.808	61.063	4.481	4.058	6.772	173.615
Aðrar eignir	789	-	6	-	-	252	1.047
Samtals	116.273	12.410	82.960	4.799	4.107	9.762	230.311
Skuldir							
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(22)	(43)	(32)	-	-	(26)	(123)
Innlán viðskiptavina	(27.390)	(11.648)	(12.558)	(200)	(872)	(3.508)	(56.176)
Afleiðusamningar og skortstöður	(117)	(327)	(498)	-	-	(187)	(1.129)
Lántökur	(98.786)	-	(50.122)	-	-	(24.896)	(173.804)
Aðrar skuldir	(1.118)	(111)	(810)	(2)	(18)	(569)	(2.628)
Víkjandi lán	-	-	-	(48)	(37)	-	(85)
Samtals	(127.433)	(12.129)	(64.020)	(250)	(927)	(29.186)	(233.945)
Hrein staða í efnahagsreikningi	(11.160)	281	18.940	4.549	3.180	(19.424)	(3.634)
Hrein staða utan efnahagsreiknings	13.989	(238)	(18.631)	(4.490)	(3.063)	19.547	7.114
Hrein gjaldeyrisstaða	2.829	43	309	59	117	123	3.480
31. desember 2015							
Eignir							
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	462	234	246	21	39	276	1.278
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	7.124	12.508	37.428	-	-	-	57.060
Hlutabréf og eiginfjárgæmingar	-	-	2	-	-	29	31
Afleiðusamningar	77	6	164	-	-	-	247
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	11.696	1.038	2.156	485	31	2.191	17.597
Útlán og kröfur á viðskiptavini	109.633	11.379	70.384	5.371	6.389	8.229	211.385
Aðrar eignir	2.659	-	99	-	-	26	2.784
Samtals	131.651	25.165	110.479	5.877	6.459	10.751	290.382
Skuldir							
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	(115)	(43)	(10.891)	-	-	(46)	(11.095)
Innlán viðskiptavina	(40.482)	(13.449)	(18.062)	(81)	(1.927)	(3.490)	(77.491)
Afleiðusamningar og skortstöður	(112)	(103)	(208)	-	-	(32)	(455)
Lántökur	(101.214)	-	(70.739)	-	-	(9.396)	(181.349)
Aðrar skuldir	(1.056)	(63)	(390)	-	(2)	(341)	(1.852)
Víkjandi lán	(27)	-	-	(162)	(132)	-	(321)
Samtals	(143.006)	(13.658)	(100.290)	(243)	(2.061)	(13.305)	(272.563)
Hrein staða í efnahagsreikningi	(11.355)	11.507	10.189	5.634	4.398	(2.554)	17.819
Hrein staða utan efnahagsreiknings	23.224	(9.622)	(5.562)	(5.231)	(3.740)	6.907	5.976
Hrein gjaldeyrisstaða	11.869	1.885	4.627	403	658	4.353	23.795

Skýringar við samstæðuársreikning

90. Næmni gagnvart gjaldeyrisáhættu

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif 5% veiking/styrking íslensku krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum hefði á rekstrartekjur samstæðunnar, ef öllum öðrum breytum er haldið föstum. Næmnigreiningunni er beitt á heildarstöðu samstæðunnar í erlendri mynt samkvæmt efnahagsreikningi eins og fram kemur í skýringu 89.

Mynt í milljónum króna	2016		2015*	
	-5%	+5%	-5%	+5%
EUR	141	(141)	594	(594)
GBP	2	(2)	95	(95)
USD	15	(15)	232	(232)
JPY	3	(3)	20	(20)
CHF	6	(6)	33	(33)
Annað	6	(6)	218	(218)
Samtals	173	(173)	1.190	(1.190)

*Samanburðarfjárhæðir hafa verið uppfærðar frá því í árslok 2015. Fyrri næmnigreining var byggð á 10% veikingu/styrkingu.

Eigið fé samstæðunnar hefði breyst að sama marki og rekstrarreikningurinn að frádregnum tekjuskatti. Þetta er vegna þess að hækkun / (lækkun) á rekstrartekjum hefði haft áhrif á óráðstafað eigið fé.

91. Gengi erlendra gjaldmiðla

Samstæðan notaði eftirfarandi gengi erlendra gjaldmiðla fyrir reikningstímabilið sem ársreikningur þessi nær til:

	31.12.16	31.12.15	Breyting í %	Meðalgengi 2016	Meðalgengi 2015
EUR/ISK	119,20	141,30	(15,6%)	133,30	146,26
GBP/ISK	139,69	192,22	(27,3%)	164,31	201,02
USD/ISK	113,05	129,73	(12,9%)	120,92	131,51
JPY/ISK	0,97	1,08	(10,2%)	1,10	1,09
CHF/ISK	111,25	130,53	(14,8%)	122,36	136,31
CAD/ISK	84,28	93,40	(9,8%)	91,09	102,95
DKK/ISK	16,03	18,94	(15,4%)	17,90	19,61
NOK/ISK	13,13	14,72	(10,8%)	14,36	16,33
SEK/ISK	12,44	15,39	(19,2%)	14,13	15,66

Rekstraráhætta

92. Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er skilgreind sem fjárhagslegt tap vegna ófullnægjandi eða gallaðra verkferla eða kerfa, mistaka starfsfólks eða vegna utanaðkomandi atvika. Lagaleg áhætta telst til rekstraráhættu, en ekki orðsporsáhætta. Rekstraráhætta er því til staðar í allri viðskiptastarfsemi.

Framkvæmdastjórnar hvers sviðs innan bankans bera ábyrgð á rekstraráhættu síns sviðs, en dagleg stýring á rekstraráhættu er á ábyrgð forstöðumanna deilda. Bankinn setur fram, viðheldur og samræmir rekstraráhættuumgjörð. Skipulag stýringar á rekstraráhættu bankans er í samræmi við leiðbeinandi tilmæli Basel nefndarinnar, "Góðir starfshættir við stjórnun og eftirlit með rekstraráhættu", (e. Sound Practice for the management and Supervision of Operation Risk.) Til að tryggja samhæfða stjórn á rekstraráhættu notar bankinn kerfi sem er fyrirbyggjandi og til eftirlits sem felur í sér ítarlega verkferla, stöðugt eftirlit og váttryggingar, ásamt virku eftirliti af hendi Innri endurskoðunar. Slíkri stýringu á rekstraráhættu er ætlað að tryggja að allar starfsstöðvar bankans geri sér grein fyrir hvers konar áhættu í rekstrinum, að stöndugt eftirlitskerfi sé til staðar og að stjórn tæki til lágmörkunar áhættu séu innleidd á skilvirkan og áhrifaríkan hátt.

Skýringar við samstæðuársreikning

Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Reikningsskilaaðferðum, sem settar eru fram í samstæðuársreikningnum, hefur verið beitt með samræmdum hætti fyrir sambærileg viðskipti og önnur atvik við líkar aðstæður. Reikningsskilaaðferðunum hefur verið beitt með samræmdum hætti fyrir öll tímabil sem fram koma í reikningnum.

Í skýringum 93.1 til 93.41 er gerð grein fyrir mikilvægustu reikningsskilaaðferðum sem beitt var við gerð þessa samstæðuársreiknings.

93.1 Dótturfélög og hlutdeild í minnihluta

(a) Dótturfélög

Dótturfélög eru fjárfestingar sem samstæðan hefur yfirráð yfir. Samstæðan hefur yfirráð yfir fjárfestingu ef hún er skuldbundin gagnvart eða hefur ávinning af breytilegum tekjum frá fjárfestingunni og er í aðstöðu til að hafa áhrif á slíkar tekjur með valdi sínu yfir fjárfestingunni. Samstæðan telst hafa yfirráð yfir félagi þegar hún hefur gildandi rétt sem veitir áhrifavald til að stýra viðeigandi starfsemi. Til að samstæðan teljist hafa yfirráð yfir félagi þarf hún einnig að hafa getu til að hagnýta rétt sinn.

Þar sem atkvæðaréttur kemur ekki til álita við ákvörðun um hvort samstæðan hafi yfirráð yfir félagi byggir mat á yfirráðum á öllum staðreyndum og kringumstæðum. Þetta tekur til tilfella þar sem varnarréttur verður verulegur og leiðir til yfirráða samstæðunnar yfir fjárfestingu.

Dótturfélög eru að fullu tekin inn í samstæðureikningsskilin frá og með þeim degi sem yfirráð nást og eru tekin út úr samstæðureikningsskilunum frá og með þeim degi sem yfirráðum lýkur.

Kaupaðferðinni er beitt við sameiningu fyrirtækja í samstæðunni. Endurgjald við kaup á dótturfélagi felur í sér gangvirði yfirfærðra eigna, skulda sem stofnað er til og eigin fé útgefna af samstæðunni. Endurgjaldið innifelur gangvirði sérhverrar eignar eða skuldar sem eru tilkomnar vegna skilyrtra greiðslna. Kostnaður tengdur kaupum, annar en sá sem tilheyrir útgáfu skulda- og hlutabréfa er gjaldfærður þegar hann fellur til. Aðgreinanlegar keyptar eignir og yfirteknar skuldir við sameiningu fyrirtækja eru upphaflega metnar á gangvirði á yfirtökudegi. Skilyrtar skuldbindingar hins yfirtekna félags eru aðeins skráðar við sameiningu fyrirtækja ef slík skuldbinding er þegar til staðar og er til komin vegna liðsins atburðar, og hægt er að meta gangvirði hennar með áreiðanlegum hætti. Nánari upplýsingar eru veittar í þessari skýringu um hvernig samstæðan færir viðskiptavild sem til verður við sameiningu fyrirtækja.

Viðskipti á milli félaga innan samstæðunnar, viðskiptastöður og óinnleystur hagnaður af viðskiptum þeirra á milli eru felld út í ársreikningi samstæðunnar. Óinnleyst tap er einnig fellt út nema að með viðskiptunum sé sýnt fram á virðisryrnun yfirfærðrar eignar. Reikningsskilaaðferðum dótturfélaga hefur verið breytt eftir því sem við á til að tryggja samræmi við reikningsskilaaðferðir samstæðunnar.

(b) Hlutdeild minnihluta

Hlutdeild minnihluta er sá hluti hagnaðar eða taps og eiginfjár sem bankinn á ekki beint eða óbeint. Hlutdeild minnihluta er sýnd sérstaklega í rekstrarreikningi samstæðunnar og er talin með eigin fé í efnahagsreikningi samstæðunnar, aðskilin frá eigin fé sem tilheyrir eigendum bankans. Samstæðan ákveður í hverjum kaupum fyrir sig hvort meta eigi eignarhlut minnihlutaeigenda í keyptu félagi á gangvirði eða miðað við hlutdeild þeirra í hreinni eign keypta félagsins. Breytingar á eignarhlut bankans í dótturfélagi sem leiða ekki til þess að yfirráð tapist eru færðar sem eiginfjárhreyfingar. Þegar um þess háttar breytingar er að ræða er hlutdeild meirihluta- og minnihlutaeigenda í dótturfélaginu breytt til samræmis við fyrrgreindar breytingar. Þegar stöðu eignarhluta án yfirráða er breytt er mismuninum á stöðunni og gangvirði endurgjaldsins sem greitt er eða móttakið fært beint undir þann hluta eigin fjáris sem fellur undir eigendur bankans.

(c) Missir á yfirráðum

Þegar samstæðan missir yfirráð yfir dótturfélagi, afskráir hún eignir og skuldir dótturfélagsins, hlutdeild minnihluta og aðra þætti eigin fjár sem því tengist. Allur hagnaður og tap sem hlýst af þessum breytingum er færður í rekstrarreikninginn. Við missi á yfirráðum er öll hlutdeild sem haldið er eftir í fyrrum dótturfélagi metin á gangvirði.

93.2 Sérsniðnar einingar

Sérsniðnar einingar eru félög sem hafa verið byggð upp með þeim hætti að atkvæðisréttur eða sambærileg réttindi eru ekki ráðandi þátturinn við ákvörðun á því hver hefur yfirráð yfir félaginu, t.d. ef atkvæðisréttur er aðeins í tengslum við stjórnarsýsluverkefni og viðeigandi starfsemi er stýrt með samningsbundnu fyrirkomulagi.

Samstæðan starfar sem fjárfestingastjóri eða fjárfestingaráðgjafi fyrir fjölda fjárfestingarsjóða í rekstri hjá Landsbréfum. Tilgangur þessara fjárfestingarsjóða er að afla þóknunartekna af stýringu eigna fyrir þriðja aðila í samræmi við ákveðna fjárfestingarstefnu. Slíkir fjárfestingarsjóðir eru fjármagnaðir með útgáfu hlutdeildarskírteina til fjárfesta. Samstæðan ber ekki neina samningsbundna fjárhagslega ábyrgð gagnvart slíkum sérsniðnum einingum.

Það kemur fyrir að samstæðan leggi fram stofnfjármagn fyrir nýjar vörur sjóðanna til að hægt sé að sýna fram á forsögu nýrra vara, til að prófa fjárfestingarstefnur eða svo hægt sé að bjóða upp á nýjar vörur með raunhæfa lágmarksstærð.

Við mat á hvort taka skuli fjárfestingarsjóði inn í reikningsskil samstæðunnar fer samstæðan yfir allar staðreyndir og kringumstæður til að ákvarða hvort samstæðan, sem sjóðstjóri, sé umboðsaðili eða umbjóðandi. Samstæðan telst umbjóðandi, og þar með hafa yfirráð yfir sjóðum og færir þá í samstæðureikning, þegar hún sinnir hlutverki sjóðstjóra og verður ekki vikið til hliðar að ástæðulausu, nýtur breytilegra tekna af verulegri eign hlutdeildarskírteina og/eða vegna ábyrgðar og er í aðstöðu til að beita valdi sínu til að hafa áhrif á tekjur sjóðsins.

Skýringar við samstæðuársreikning

93.3 Hlutdeildarfélög

Hlutdeildarfélög eru þau félög þar sem samstæðan hefur veruleg áhrif á fjárhags- og rekstrarstefnu, en ekki yfirráð. Veruleg áhrif eru alla jafna til staðar þegar samstæðan ræður yfir 20% til 50% atkvæðisréttar annars félags. Í reikningsskilum vegna fjárfestinga í hlutdeildarfélögum er annað hvort beitt hlutdeildaraðferð eða fjárfestingin er færð sem fjáreign tilgreind á gangvirði í gegnum rekstrarreikning, eins og lýst er frekar í þessari skýringu.

Hlutdeildarfélög með hlutdeildaraðferð

Hlutdeildaraðferð er beitt vegna fjárfestinga í hlutdeildarfélögum með hlutdeildaraðferð frá og með þeim degi sem verulegum áhrifum er náð og eru fjárfestingarnar færðar á kostnaðarverði í upphafi. Viðskiptavild í tengslum við fjárfestingu í hlutdeildarfélagi er innifalin í bókfærðu verði fjárfestingarinnar. Ef hlutdeild samstæðunnar í hreinu gangvirði aðgreinanlegra eigna og skulda hlutdeildarfélags er umfram kostnaðinn við fjárfestinguna, er það sem umfram er fært sem tekjur við ákvörðun á hlutdeild samstæðunnar í hagnaði eða tapi hlutdeildarfélagsins á því tímabili sem fjárfestingin á sér stað. Fjárfesting í hlutdeildarfélögum sem eru færð með hlutdeildaraðferð koma fram í efnahagsreikningnum í línunni „Fjárfesting í hlutdeildarfélögum með hlutdeildaraðferð“.

Þar sem viðskiptavild er ekki aðgreind frá bókfærðu verði fjárfestingar í hlutdeildarfélagi, er virðisrýrnun hennar ekki prófuð sérstaklega samkvæmt kröfum alþjóðlega reikningsskilastaðalsins IAS 36, Virðisrýrnun eigna („Impairment of Assets“). Í staðinn er bókfært virði fjárfestingarinnar í heild sinni prófað fyrir virðisrýrnun samkvæmt IAS 36 með því að bera saman endurheimtanlegt virði fjárfestingarinnar og bókfært virði hennar, í hvert skipti sem kröfur alþjóðlega reikningsskilastaðalsins IAS 39, Fjármálagerningar: Skráning og mat („Financial Instruments: Recognition and Measurement“), gefa til kynna mögulega virðisrýrnun á fjárfestingunni.

Eftir kaupin í hlutdeildarfélögum með hlutdeildaraðferð er hlutdeild samstæðunnar í hagnaði eða tapi færð í rekstrarreikning og hlutdeild hennar í hreyfingum varasjóða þeirra er færð í varasjóðum samstæðunnar. Uppsafnaðar hreyfingar eftir yfirtöku eru færðar til hækkunar eða lækkunar á bókfærðu virði fjárfestingarinnar. Verði hlutdeild samstæðunnar í tapi hlutdeildarfélags jöfn eða hærrí en bókfært verð þess, að meðtöldum öllum öðrum ótryggðum kröfum, færir samstæðan ekki frekara tap, nema að hún hafi gengist í ábyrgðir fyrir félagið eða innt af hendi greiðslur fyrir hönd þess.

Óinnleystur hagnaður af viðskiptum á milli samstæðunnar og hlutdeildarfélaga hennar er felldur út, að því marki sem nemur hlutdeild samstæðunnar í hlutdeildarfélögunum. Óinnleyst tap er jafnframt felt út nema að viðskiptin gefi vísbendingu um virðisrýrnun eignarinnar sem var yfirfærð. Reikningsskilaaðferðum hlutdeildarfélaga hefur verið breytt þar sem þess er þörf að tryggja samræmi í reikningsskilaaðferðum samstæðunnar.

Hlutdeildarfélög metin á gangvirði í gegnum rekstrarreikning

Samstæðan tilgreinir við upphaflega skráningu vissar fjárfestingar í hlutdeildarfélögum, á gangvirði í gegnum rekstrarreikning samkvæmt IAS 39 „Fjármálagerningar, Skráning og mat“ („Financial Instruments: Recognition and Measurement“). Samstæðan metur slíkar fjárfestingar á gangvirði og skráir breytingar á gangvirði í rekstrarreikning í línunni „Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði“.

93.4 Erlendir gjaldmiðlar

Viðskipti í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð í starfrækslugjaldmiðil viðeigandi félags innan samstæðunnar á stundargengi þess dags sem viðskiptin eiga sér stað. Peningalegar eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum á uppgjörsdegi eru metnar á afskrifuðu kostnaðarverði eða á gangvirði, eftir því sem við á, í viðkomandi erlendum gjaldmiðli og umreiknuð í starfrækslugjaldmiðlinum á stundargengi þess dags. Hreinn gengismunur af peningalegum liðum er munurinn á afskrifuðu kostnaðarverði í starfrækslugjaldmiðlinum við upphaf tímabilsins, leiðrétt fyrir virkum vöxtum og greiðslum á tímabilinu, og afskrifaða kostnaðarverðinu í erlenda gjaldmiðlinum umreiknuðu á stundargengi í lok tímabilsins. Hreinn gengismunur sem verður til vegna umreiknings í starfrækslugjaldmiðil er færður í rekstrarreikninginn.

93.5 Fjáreignir og fjárskuldir

(a) Skráning

Samstæðan skráir upphaflega í fjárhagsbókhald sitt útlán og kröfur, innlán og útgefin skuldabréf á þeim degi þegar til skuldbindinganna er stofnað. Allar aðrar fjáreignir og fjárskuldir eru upphaflega skráðar á þeim degi sem samstæðan verður aðili að samningsákvæðum gerningsins. Reglubundin kaup og sala fjáreigna eru skráð á þeim degi sem samstæðan skuldbindur sig til að kaupa eða selja eignina.

Fjáreign eða fjárskuld er upphaflega metin á gangvirði að teknu tilliti til, þegar um er að ræða fjáreign eða fjárskuld sem er ekki metin síðar á gangvirði í gegnum rekstrarreikning, viðskiptakostnaðar sem rekja má beint til kaupa fjáreignarinnar eða útgáfu fjárskuldarinnar.

(b) Flokkun

Samstæðan flokkar allar fjáreignir ýmist sem útlán og kröfur eða á gangvirði í gegnum rekstrarreikning. Samstæðan flokkar allar fjárskuldir ýmist á gangvirði í gegnum rekstrarreikning eða á afskrifuðu kostnaðarverði.

Fjáreign eða fjárskuld er flokkuð sem veltufjáreign eða veltufjárskuld ef hún er keypt eða til orðin aðallega í þeim tilgangi að selja eða kaupa hana aftur innan skamms tíma eða ef hún er hluti af safni skilgreindra fjármálagerninga sem er stýrt sameiginlega og fyrir liggja merki um nýlegt mynstur um skammtíma hagnaðartöku. Veltufjáreignir samanstanda af skulda-, eiginfjár- og afleiðugerningum. Veltufjárskuldir eru afleiðuskuldir og skortstöður, þ.e. skuldbindingar um að láta af hendi fjáreignir sem samstæðan hefur fengið lánaðar og selt þriðja aðila.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.5 Fjáreignir og fjárskuldir (framhald)

(b) Flokkun (framhald)

Samstæðan tilgreinir ákveðnar fjáreignir á gangvirði í gegnum rekstrarreikning við upphaflega skráningu í bókhald þegar fjáreignirnar eru hluti af safni fjármálagerna sem lýtur áhættustjórnun og upplýsingagjöf til yfirstjórnenda á grundvelli gangvirðis.

Útlán og kröfur eru fjáreignir með fastar eða útreiknanlegar greiðslur sem ekki er átt viðskipti með á virkum markaði og eiga upptök sín innan samstæðunnar eða samstæðan eignast án þess að hafa í hyggju að eiga viðskipti með þær.

(c) Afskráning

Samstæðan afskráir fjáreign þegar samningsbundinn réttur til sjóðstreymis af eigninni rennur út, eða þegar samstæðan flytur réttinn til samningsbundins sjóðstreymis í tengslum við fjáreignina í viðskiptum sem flytja í reynd alla áhættu og ávinning af því að eiga eignina. Sérhver hlutdeild í yfirfærðri fjáreign sem verður til eða samstæðan heldur eftir er skráð sem sérstök eign eða skuld.

Samstæðan á í viðskiptum þar sem hún yfirfærir eignir, sem skráðar eru í efnahagsreikning hennar, en heldur eftir annaðhvort öllum eða verulegum hluta af áhættu og ávinningi eignanna sem fluttar eru, eða hluta þeirra. Í þeim tilvikum þar sem öllum eða verulegum hluta áhættu og ávinnings er haldið eftir þá er yfirfærð eign ekki afskráð. Til yfirfærslu eigna, þar sem öllum eða verulegum hluta áhættu og ávinnings er haldið eftir, teljast til dæmis verðbréfalán og endurkaupviðskipti.

Samstæðan afskráir fjárskuld þegar samningsbundnar skuldbindingar hennar eru uppfylltar, þær felldar niður eða renna út.

(d) Jöfnun

Fjáreignum og fjárskuldum er jafnað saman og nettófjárhæðin færð í efnahagsreikning þegar og aðeins þegar, til staðar er lagalegur réttur til jöfnunar og ætlunin er að gera annað hvort upp á nettógrunni, eða innleysa eignina og gera skuldina upp samtímis.

Tekjur og gjöld eru aðeins settar fram á nettógrunni þegar reikningsskilareglur leyfa slíkt, eða þegar hagnaður og tap er til kominn af flokki áþekkra viðskipta svo sem viðskipta með veltufjáreignir og veltufjárskuldir.

(e) Mat afskrifaðs kostnaðarverðs

Afskrifað kostnaðarverð fjáreignar eða fjárskuldar er það verð fjáreignar eða fjárskuldar sem hún var metin á við upphaflega skráningu, að frádregnum endurgreiðslum af höfuðstól, að viðbættum eða frádregnum uppsöfnuðum afskriftum þar sem beitt er virkum vöxtum á mismun upphaflega verðsins sem skráð var og innlausnarverðsins, að frádregningu virðisryrnun.

(f) Mat gangvirðis

Gangvirði er sú fjárhæð sem fengist við sölu eignar eða framsal skuldar í skipulegum viðskiptum milli markaðsaðila á þeim degi sem virðið er metið og á aðalmarkaði eða, ef aðalmarkaður er ekki til staðar, hagstæðasta markaði sem samstæðan hefur aðgang að þann dag.

Gangvirði fjárskulda endurspeglar áhættu á vanefndum skuldarinnar. Gangvirði óbundins innláns er ekki lægra en sú fjárhæð sem er innleysanleg, núvirt frá þeim degi sem í fyrsta lagi hefði verið hægt að krefjast greiðslu fjárhæðarinnar.

Samstæðan ákvarðar gangvirði gernings með tilboðsverði á virkum markaði fyrir þann gerning, ef það er til staðar. Markaður er talinn virkur ef tilboðsverð eru aðgengileg og tiltæk reglulega og teljast vera raunveruleg og regluleg markaðsviðskipti á milli óskyldra aðila. Þar sem það er tiltækt, er það lokaverð viðkomandi markaðar sem ákvarðar gangvirði veltufjáreignar og eigna sem tilgreindar eru á gangvirði með breytingum í gegnum rekstrarreikning, en það er yfirleitt síðasta viðskiptaverð. Ef eign eða skuld sem metin er á gangvirði á sér kaupgengi eða sölugengi þá metur samstæðan eignir og gnóttstöður á kaupgengi en skuldir og skortstöður á sölugengi.

Ef ekki er til virkur markaður fyrir fjármálagerning ákvarðar samstæðan gangvirði með verðmatsaðferð. Verðmatsaðferðir styðjast við nýleg viðskipti á milli óskyldra aðila sem eru upplýstir og fúsir til viðskipta, ef slíkt er tiltækt, vísan í gildandi gangvirði annarra gerninga sem eru að miklu leyti eins, núvirðisgreiningu sjóðstreymis og verðmyndunarlíkón valréttarsamninga. Sú verðmatsaðferð sem valin er styðst eins mikið og hægt er við gögn af markaði, styðst eins lítið og hægt er við sérstakt mat samstæðunnar, tekur inn í myndina alla þætti sem þátttakendur á markaði myndu líta til við ákvörðun verðs og er í samræmi við viðtekna hagræna aðferðafræði sem beitt er við verðlagningu fjármálagerna. Inntök verðmatsaðferða endurspeglar markaðsvæntingar með sanngjörnum hætti og meta áhættu- og arðsemispætti þá sem felast í fjármálagerningnum. Bankinn er með verðmatsnefnd sem metur gangvirði með því að beita líkönum og taka mið af greinanlegum markaðsupplýsingum og beita faglegri dómgreind. Samstæðan stillir af og prófar verðmatsaðferðir með því að nota verð af greinanlegum gildandi markaðsviðskiptum með sama gerning eða byggir á öðrum tiltækum og greinanlegum markaðsgögnum.

Ef viðskiptaverðið er ekki það sama og gangvirði annarra greinanlegra gildandi markaðsviðskipta með sama gerning eða ef það er byggt á verðmatsaðferð þar sem aðeins er stuðst við breytur með gögnum af greinanlegum mörkuðum, skráir samstæðan tafarlaust mismuninn á milli viðskiptaverðs og gangvirðis (fyrsta dags hagnaður eða tap). Í tilvikum þar sem gangvirði er ákveðið með gögnum sem ekki eru greinanleg, er mismunur viðskiptaverðs og verðs líkansins skráð í rekstrarreikning eftir aðstæðum við hver viðskipti en eigi síðar en þegar gögnin sem stuðst er við verða greinanleg eða þegar gerningurinn er afskráður.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningskilaaðferðir (framhald)

93.5 Fjáreignir og fjárskuldir (framhald)

(f) Mat gangvirðis (framhald)

Gangvirði fjáreigna og fjárskulda er ákvarðað út frá mismunandi aðferðum og forsendum eftir því hvaða fjáreignir eða fjárskuldir er verið að meta. Hvað varðar fjáreignir og fjárskuldir í erlendri mynt er tekið mið af gengi erlendra gjaldmiðla á greinanlegum mörkuðum með stundarviðskipti, framvirka samninga og staðlaða framvirka samninga.

(g) Virðisrýrnun fjáreigna

Virðisrýrnun útlána og krafna

Samstæðan metur á hverjum reikningskiladegi hvort einhver hlutlæg merki séu um að virði láns eða lánasafns hafi rýrnað. Virði láns eða lánasafns er talið hafa rýrnað og virðisrýrnun átt sér stað aðeins þegar fyrir liggja hlutlæg merki um virðisrýrnun vegna eins eða fleiri atburða sem orðið hafa eftir upphaflega skráningu eignarinnar og slíkur eða slíkir atburðir hafa áhrif á framtíðarsjóðstreymi sem hægt er að áætla með áreiðanlegum hætti fyrir lánið eða lánasafnið. Til hlutlægra merkja um rýrnun teljast greinanleg gögn um eftirfarandi tapsefni:

- verulegir fjárhagsferðleikar lántakans,
- brot á samningi, eins og vanefnd afborgunar eða greiðslu vaxta eða höfuðstóls,
- samstæðan veitir lántakanum, af viðskiptalegum eða lagalegum ástæðum sem varða fjárhagsvanda lántakandans, ívilnun með endurfjármögnun sem lánveitandi myndi ekki annars taka til greina,
- líklegt má teljast að lántakinn verði gjaldþrota eða gangist undir aðra fjárhagslega endurskipulagningu,
- greinanleg gögn gefa til kynna mælanlega lækun áætlaðs sjóðstreymis af útlánasafni frá upphaflegri skráningu þess jafnvel þó að enn sé ekki hægt að tengja lækunina við einstök útlán í safninu, þar með talda óhagstæðar breytingar á greiðslustöðu lántakenda í safninu eða almennt versnandi efnahagsleg skilyrði sem tengjast þessu lánasafni.

Samstæðan skilgreinir einstök mikilvæg útlán og metur fyrst hvort hlutlæg merki séu um virðisrýrnun þeirra, og metur þetta síðan fyrir einstök útlán eða söfn útlána og krafna sem ekki hafa verið skilgreind sem mikilvæg hvert fyrir sig. Ef samstæðan ákvarðar að engin hlutlæg merki séu um virðisrýrnun fyrir mikilvæg útlán, tekur hún það útlán með í safni útlána með svipaða lánsáhættu og metur virðisrýrnun þeirra saman. Einstakar mikilvægar eignir sem hafa fengið virðisrýrnun eru ekki teknar með í sameiginlegu virðisrýrnunarmati.

Ef fyrir eru hlutlæg merki um að virðisrýrnun hafi orðið á útláni eða kröfum, er fjárhæð tapsins mismunurinn á bókfærðu virði eignarinnar og endurheimtanlegu virði hennar. Endurheimtanlegt virði er núvirt áætlað framtíðarsjóðsflæði að undanskildu ætluðu útlánatapi í framtíðinni, núvirt með upprunalegum virkum vöxtum fjáreignarinnar. Bókfært virði eignarinnar er lækkað sem nemur virðisrýrnuninni, með færslu á afskriftareikning og upphæð tapsins færð undir „Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna“ í rekstrarreikningi. Við ákvörðun virðisrýrnunar lána með breytilega vexti er notast við gildandi virka vexti við núvirðinguna.

Útreikningur núvirðis áætlaðs framtíðarsjóðstreymis af veðsettri fjáreign endurspeglar sjóðstreymi sem gæti stafað af því að ganga að veði, að undanskildum kostnaði við að yfirtaka og selja veðið, hvort sem líklegt er að gengið verði að veðinu eða ekki.

Þegar meta á virðisrýrnun heildstætt, eru útlán flokkuð eftir svipuðum eiginleikum lánsáhættu, út frá matsferlum samstæðunnar, sem taka tillit til tegundar eignar og veðs, atvinnugreinar, stöðu vanskila og annarra þátta sem máli skipta. Þessir eiginleikar eru viðeigandi til að áætla framtíðarsjóðstreymi í safni slíkra lána, með því að gefa til kynna getu skuldarans til að greiða hverja þá upphæð sem er á gjalddaga samkvæmt samningskilmálum.

Virðisrýrnun útlánasafna er metin heildstætt á grunni vænts sjóðstreymis og jafningjamats á eignum með svipaða eiginleika lánsáhættu. Slíkt jafningjamat er einnig lagað að nýjustu greinanlegum gögnum, til að endurspegla áhrifin af núverandi aðstæðum sem höfðu ekki áhrif á tímabilið sem jafningjamatið var upphaflega byggt á og til að losna við áhrifin af fyrri tappáttum sem ekki eru lengur til staðar.

Áætlaðar breytingar á framtíðarsjóðstreymi í safni eigna eru í samræmi við breytingar á greinanlegum gögnum á milli tímabila, t.d. breytingar á fasteignaverði, greiðslustöðu, eða öðrum þáttum sem gefa til kynna leitni á líkum og umfangi á tapi samstæðunnar. Samstæðan endurskoðar reglulega aðferðir sínar og forsendur við að áætla framtíðarsjóðstreymi til að lágmarka ósamræmi á milli áætlaðs og raunverulegs taps.

Þegar lán er óinnheimtanlegt, er það afskrifað á móti framlagi til virðisrýrnunar útlána í efnahagsreikningnum. Lán eru afskrifuð eftir að öllum nauðsynlegum ferlum hefur verið lokið, eins og tilgreint er í lánareglum samstæðunnar, og fjárhæð tapsins hefur verið ákvörðuð. Sérhver áður afskrifuð fjárhæð, sem síðar er endurheimt, er færð í rekstrarreikning undir „Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna“.

Fari svo, á síðara tímabili, að fjárhæð virðisrýrnunartapsins lækki og ástæðu þess megi tengja hlutlægt við atvik sem varð eftir að upprunalega virðisrýrnunin var skráð, þá er virðisrýrnunartapinu, sem áður var skráð, snúið við með leiðréttingu á afskriftarreikninginn. Fjárhæð viðsnúningsins er færð í rekstrarreikning undir „Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna“.

Útlán sem endursamið er um

Samstæðan reynir að endurskipuleggja lán frekar en að ganga að veðum. Slíkt kann að fela í sér greiðsludreifingu og samning um nýja lánaskilmála. Virðisrýrð útlán sem samið er um upp á nýtt eru ekki talin ný útlán. Þegar búið er að endursemjja um lánaskilmála eru slík útlán ekki lengur í vanskilum og öll síðari virðisrýrnun er metin út frá upphaflegum virkum vöxtum eins og þeir voru reiknaðir fyrir breytingu lánaskilmálanna. Stjórnendur yfirfara stöðugt útlán sem samið hefur verið um að nýju til að ganga úr skugga um að öll viðmið standist og að líklegt sé að framtíðargreiðslur muni berast. Virðisrýrnun þessara útlána verður metin áfram hver fyrir sig eða sameiginlega. Virði einstakra útlána sem hafa ekki rýrnað en þar sem samið hefur verið um skilmála að nýju eru skráð sem ný útlán. Þar af leiðandi eru upprunalegu útlánin afskráð og endurumsömdu útlánin skráð sem ný útlán.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.6 Handbært fé

Í sjóðstreymi er sjóður og óbundnar innstæður hjá Seðlabanka og fjármálafyrirtækjum skilgreint sem handbært fé. Bókfært virði innstæðna í Seðlabanka er eðlilegt mat á gangvirði þeirra.

93.7 Skuldabréf

Skuldabréf sem flokkuð eru á gangvirði í gegnum rekstrarreikning eru skráð á gangvirði í efnahagsreikning bæði í upphafi og eftir upphaflega skráningu. Viðskiptakostnaður er skráður beint í rekstrarreikning. Hagnaður og tap sem til verður af breytingum á gangvirði er færður beint í rekstrarreikning samstæðunnar undir viðkomandi lið, „Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum“ eða „Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði“. Með hagnaði og tapi eru taldar vaxtatekjur skuldabréfa en undanskilinn er gjaldeyrisgengishagnaður og -tap, sem færður er á liðinn „Hreinn gengismunur“.

Skuldabréf sem flokkuð eru sem lán og kröfur eru upphaflega metin á gangvirði auk viðskiptakostnaðar sem tengist þeim beint og við síðara mat á afskrifuðu kostnaðarverði með aðferð virkra vaxta. Áfallnir vextir eru innifaldir í bókfærðu verði skuldabréfanna og eru færðir undir „Vaxtatekjur“ í rekstrarreikningi. Yfirleitt er hægt að nálgast upplýsingar um verð á markaði á ríkisskuldabréfum og ákveðnum skuldabréfum fyrirtækja. Þar sem slíkar upplýsingar liggja ekki fyrir er gangvirði metið með því að leggja skuldaraálag við verð á markaði fyrir svipuð skuldabréf eða viðeigandi vaxtaferla. Fyrir skuldabréf útgefin af aðilum sem eru í vanskilum eða eiga í miklum greiðsluferðum er gangvirði metið út frá endurheimtuhlutfalli. Endurheimtuhlutfall byggir á upplýsingum úr efnahagsreikningi, eða sérfræðilíti.

Vextir eru aðallega viðmiðunarefni eins og vextir á millibankamarkaði í London (LIBOR) og skráðir vextir á mörkuðum með skiptasamninga, skuldabréf og framtíðarsamninga. Þar sem það liggur fyrir er skuldaraálag leitt af verðum skuldatrygginga („credit default swap“) eða öðrum skuldagerningum, svo sem skuldabréfum. Í öðrum tilfellum er skuldaraálag fengið frá matsfyrirtækjum. Skuldaraálag mótaðila er metið út frá lánsþæfi mótaðilans ef hann er annar en gert er ráð fyrir á markaði.

93.8 Hlutabréf

Hlutabréf sem eru flokkuð á gangvirði í gegnum rekstrarreikning eru skráð á gangvirði í efnahagsreikning bæði í upphafi og eftir upphaflega skráningu. Viðskiptakostnaður er skráður beint í rekstrarreikning. Hagnaður og tap sem til verður af breytingum á gangvirði er færður beint í rekstrarreikning samstæðunnar undir viðkomandi lið, „Hreinn hagnaður af veltufjáreignum“ eða „Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði“. Gjaldyrisgengishagnaður og -tap, er færður á liðinn „Hreinn gengismunur“. Almennt er auðvelt að nálgast verð á markaði á hlutum fyrirtækja sem skráð eru í kauphallir heims og helstu vísitölur slíkra hlutabréfa. Ef ekki er hægt að nálgast slíkar upplýsingar er gangvirði metið út frá markaðsvirði og afkomukennitölum svipaðra verðbréfa, nýlegum viðskiptum eða núvirtum sjóðstreymisaðferðum.

93.9 Afleiðusamningar

Afleiður eru upphaflega skráðar í efnahagsreikning á gangvirði og viðskiptakostnaður skráður í rekstrarreikning. Gangvirði afleiðusamninga er ákvarðað með matsaðferðum sem byggja aðallega á flökt- og fylgnistuðlum sem fengnir eru úr tilboðsverðum miðlara, frá verðlagningaraðilum eða reiknaðir út frá valréttarverði. Við síðara mat eru afleiður skráðar á gangvirði, og allar breytingar á gangvirði færðar undir liðinn „Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum“ í rekstrarreikningi, að undanskildum breytingum á framvirkum gjaldeyrisafleiðum og hreinum gjaldeyrisgengismun vegna óstaðlaðra gjaldeyrisvalréttanna sem færðar eru undir liðinn „Hreinn gengismunur“ í rekstrarreikningi. Afleiður með jákvætt gangvirði eru færðar í efnahagsreikning sem eignir og afleiður með neikvætt gangvirði eru færðar sem skuldir. Samstæðan beitir ekki áhættuvarnarreikningsskilum.

93.10 Innbyggðar afleiður

Afleiður geta verið innbyggðar í aðra samninga og eru þar með hluti af þeim. Samstæðan skilur innbyggðar afleiður reikningshaldslega frá þeim samningi sem hún er hluti af í þeim tilfellum þar sem:

- Samningurinn sem innbyggða afleiðan er hluti af er ekki færður á gangvirði í gegnum rekstrarreikning
- Skilmálar innbyggðrar afleiðu uppfylla skilmála um sjálfstæðan afleiðusamning
- Fjárhagslegir eiginleikar innbyggðu afleiðunnar og áhætta er ekki nátengd fjárhagslegum eiginleikum og áhættu samningsins sem innbyggða afleiðan er hluti af

Aðskildar innbyggðar afleiður eru metnar á gangvirði og eru allar breytingar á gangvirði færðar í rekstrarreikning nema breytingarnar séu hluti af virku sjóðstreymi eða áhættuvarnartengslum vegna hreinnar fjárfestingar. Aðskildar innbyggðar afleiður eru færðar í efnahagsreikning ásamt samningunum sem þær er hluti af.

93.11 Útlán og kröfur

Útlán og kröfur eru upphaflega metin á gangvirði að viðbættum viðskiptakostnaði sem tengist þeim beint, en við síðara mat á afskrifuðu kostnaðarverði með aðferð virkra vaxta. Áætlað gangvirði útlána og krafna endurspeglar núvirta fjárhæð áætlaðs framtíðarsjóðstreymis sem búist er við að innheimtist af lánunum í framtíðinni á grundvelli framtíðar endurheimtuhlutfalli lánanna. Endurheimtuhlutfall og tap að gefnum vanefndum er notað sem inntak í matslíkón sem vísbending um vægi tapa vegna vanefnda. Gangvirðið er fengið með því að núvirða áætlað framtíðarsjóðstreymi með núverandi markaðsvöxtum. Áfallnir vextir eru taldir með í bókfærðu virði lána og krafna. Vaxtatekjur af lánunum og kröfum eru skráðar undir liðnum „Vaxtatekjur“ í rekstrarreikningi og gengismunur undir liðnum „Hreinn gengismunur“.

Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki eru meðal annars millibankaviðskipti og aðrar kröfur milli banka. Bókfært virði ávöxtunar fjármuna sem bera fljótandi vexti og ávöxtunar fjármuna yfir nótt telst eðlilegt mat á gangvirði þeirra.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.12 Varanlegir rekstrarfjármunir

Allir varanlegir rekstrarfjármunir eru skráðir á kostnaðarverði að frárdreginni uppsafnaðri afskrift og virðisrýrnun. Til kostnaðarverðs teljast útgjöld sem rekja má beint til kaupa á eignunum.

Kostnaður sem fellur til síðar er aðeins talinn með bókfærðu verði eignar ef líklegt er að fjárhagslegur ábati af eigninni í framtíðinni muni renna til samstæðunnar og ef hægt er að meta kostnaðinn áreiðanlega. Allur annar kostnaður vegna viðgerða og viðhalds er gjaldfærður í rekstrareikning á því fjárhagstímabili sem hann fellur til.

Allir varanlegir rekstrarfjármunir eru afskrifaðir með línulegri aðferð. Aðferðin er notuð á afskrifanlegan hluta eignanna, en það er kostnaður þeirra að frárdregnu hrakvirði deilt á áætlaðan nýtingartíma þeirra með eftirfarandi hætti:

Byggingar	25 - 50 ár
Tölvuvélbúnaður	3 ár
Annar búnaður og ökutæki	3 - 10 ár

Hrakvirði eignanna og nýtingartími þeirra er endurskoðaður árlega og breytt þar sem við á.

Hagnaður og tap af sölu eigna er fundið með því að bera söluverð eignar saman við bókfært verð hennar á söluþegi. Hagnaður og tap eru talin með undir liðnum „Aðrar tekjur og gjöld“ í rekstrarreikningnum.

93.13 Óefnislegar eignir

Hugbúnaður

Hugbúnaður er eignfærður miðað við kostnaðinn sem fellur til við kaup eða þróun hugbúnaðarins og sem til fellur við að koma honum í notkun. Hugbúnaður sem er skráður sem óefnisleg eign er niðurfærður á nýtingartíma hans sem er áætlaður 3 – 5 ár.

Kostnaður við að viðhalda hugbúnaði er færður sem útgjöld á þeim tíma sem hann fellur til.

Viðskiptavild

Viðskiptavild er aðeins skráð sem eign ef hún er keypt við sameiningu félaga. Hún er skráð á kaupþegi og metin sem samtala (a) gangvirðis hins framselda, (b) skráðrar upphæðar allra hluta án yfirráða í því keypta og (c) gangvirðis alls eigin fjár í því keypta, að frárdregnu hreinu skráðu virði (venjulega gangvirði) aðgreinanlegra keypra eigna og yfirtekinna skulda, allt metið frá og með kaupþegi. Til hins framselda telst gangvirði framseldra eigna, áfallnar skuldir og eigið fé útgefið af samstæðunni. Þessu til viðbótar telst til hins framselda gangvirði alls skilyrts endurgjalds/skilyrtra skuldbindinga. Eftir upphaflega skráningu er viðskiptavild metin á kostnaðarverði, að frárdregnu uppsöfnuðu virðisrýrnunartapi. Almenn er virðisrýrnun viðskiptavildar metin árlega, en oftar ef atburðir eða breytingar á aðstæðum gefa til kynna mögulega virðisrýrnun bókfærðs virðis. Vegna virðisrýrnunarprófa er viðskiptavild úthlutað frá og með kaupþegi til hvernar fjárskapandi einingar samstæðunnar eða fjárskapandi einingaklasa sem búist er við að njóti ávinnings af samlegðaráhrifum sameiningarinnar, hvort sem þær einingar fá úthlutað öðrum eignum eða skuldum þess yfirteknra eða ekki. Stjórnunarlega er fylgst með viðskiptavild hjá öllum einingum sem fá úthlutað viðskiptavild, en það er lægsta stjórnunarstigið þar sem fylgst er með viðskiptavild innan samstæðunnar. Þegar viðskiptavild er tengd ákveðnum hluta fjárskapandi einingar (eða fjárskapandi einingaklasa) og hluti af rekstri innan þeirrar einingar er seldur, er viðskiptavildin sem tengist selda rekstrinum innifalinn í bókfærðu virði þess rekstrar þegar reiknaður er hagnaður eða tap af sölu rekstrarins.

93.14 Virðisrýrnun eigna annarra en fjáreigna

Eignir með ótakmarkaðan nýtingartíma eru ekki afskrifaðar en prófað er árlega hvort þær hafi rýrnað í virði. Farið er yfir eignir sem eru afskrifaðar til að gæta að virðisrýrnun í hvert sinn sem atburðir eða breyttar aðstæður benda til þess að bókfært verð kunnist vera óendurkræft. Skráð er virðisrýrnun sem nemur því sem bókfært virði eignarinnar er umfram endurheimtanlegt virði hennar. Endurheimtanlegt virði hennar er annað hvort gangvirði eignarinnar að frárdregnu sölukostnaði eða notkunarvirði hennar, hvort sem hærra er. Í þeim tilgangi að meta virðisrýrnun eru eignir flokkaðar á lægstu stig aðgreinanlegs sjóðstremmis (fjárskapandi einingar). Á hverjum reikningsskiladegi er kannað hvort virðisrýrnun hafi snúist við á eignum öðrum en fjáreignum, að viðskiptavild undanskilinni.

93.15 Tekjuskattur

(a) Tekjuskattur

Tekjuskattur er reiknaður út frá tekjuskattshlutföllum lögaðila og þeim skattalögum sem hafa verið lögleidd á reikningsskiladeginum. Tekjuskattur sem hefur verið reiknaður og færður í ársreikninginn samanstendur af tekjuskatti til greiðslu og frestuðum tekjuskatti.

(b) Tekjuskattur til greiðslu

Tekjuskattur til greiðslu er áætlaður tekjuskattur vegna skattalegrar afkomu ársins, reiknaður út frá skattshlutföllum og lögum um tekjuskatt sem hafa verið lögleidd á reikningsskiladegi, að teknu tilliti til leiðréttinga á álgöðum og reiknuðum tekjuskatti fyrra árs, ef um þær er að ræða.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.15 Tekjuskattur (framhald)

(c) Frestaður skattur

Frestuð skatteign er skráð þegar líklegt er að skattskyldur framtíðarhagnaður fáiast sem jafna má gegn tímabundnum mismuni til frádráttar.

Frestaður tekjuskattur er færður að fullu sem skuld, vegna tímabundins mismunar á skattverði eigna og skulda og bókfærðs virðis þeirra í ársreikningnum. Frestaður tekjuskattur er hins vegar ekki færður ef hann myndast vegna upphaflegrar skráningar eignar eða skuldar í öðrum viðskiptum en sameiningu fyrirtækja, en það hefur hvorki áhrif á reikningshaldslegan né skattalegan hagnað eða tap þegar viðskiptin eiga sér stað. Frestaður tekjuskattur er ákvarðaður með skatthlutföllum sem hafa verið lögleidd eða efnislega lögleidd fyrir reikningsskiladag og vænst er að verði í gildi þegar viðkomandi frestuð tekjuskattseign er innleyst eða frestuð tekjuskattsskuld er gerð upp.

93.16 Eignir í sölumeðferð

Samstæðan flokkar fastafjármuni (eða flokka af eignum ásamt tengdum skuldum) sem eignir í sölumeðferð þegar bókfært virði þeirra endurheimtist aðallega með sölu. Það á venjulega við um veð sem samstæðan hefur gengið að og hún heldur sem tryggingu fyrir lánum og kröfum, þar með taldar eignir og skuldir dótturfélaga sem samstæðan hefur náð yfirráðum yfir með því að ganga að veði og/eða vegna fjárhagslegrar endurskipulagningar.

Talið er að fastafjármunir (eða flokkur eigna með tengdar skuldir) verði endurheimtir aðallega með sölu þegar sala eignarinnar er mjög líkleg og hún er tiltæk fyrir tafarlausa sölu í núverandi ástandi, með fyrirvara um venjulega og hefðbundna skilmála um sölu á slíkum eignum. Stjórnendur verða að vera staðráðnir í að selja og verða að vinna með virkum hætti að sölu eignarinnar á verði sem er hæfilegt miðað við gildandi gangvirði hennar. Frekara skilyrði er að búist sé við að skrá megi söluna sem frágengna innan eins árs frá dagsetningu flokkunarinnar.

Eignir og eignasamstæður sem flokkaðar eru í sölumeðferð eru metnar á því sem lægra reynist af bókfærðu virði eða gangvirði að frádregnum sölukostnaði. Hreinar eignir til viðbótar sem verða hluti af eignasamstæðu til sölu, til dæmis vegna hagnaðar sem eignasamstæðan skilar, auka bókfært verð eignasamstæðunnar, en þó ekki meira en sem nemur gangvirði að frádregnum kostnaði við sölu eignasamstæðunnar eins og það er ákvarðað á hverjum reikningsskiladegi.

Þegar um er að ræða stakar eignir sem samstæðan hefur flokkað í sölumeðferð, ákvarðar hún gangvirði þeirra að frádregnum sölukostnaði með tilliti til gildandi markaðsverðs á hverjum reikningsskiladegi. Þegar um er að ræða dótturfélög sem flokkuð eru í sölumeðferð ákvarðar samstæðan gangvirði þeirra á grunni aðferða við núvirðingu sjóðstreymis. Sölukostnaður er aðeins kostnaður sem rekja má beint til sölu eignasamstæðna, að undanskildum fjármögnunarkostnaði og tekjuskatti.

93.17 Innlán

Samstæðan fjármagnar sig að mestu leyti með innlánnum frá viðskiptavinum og fjármálafyrirtækjum. Innlánin samanstanda af bundnum og óbundnum innlánnum. Innlán eru í upphafi metin á gangvirði auk beins viðskiptakostnaðar. Eftir það eru þau metin á afskrifuðu kostnaðarverði með aðferð virkra vaxta. Gangvirði fjárskulda með innlausnarákvæði eins og veltinnlán, er ekki lægra en innlausnarupphæðin núvirt frá fyrsta degi sem krefjast má greiðslu fjárhæðarinnar.

93.18 Veðtryggð lántaka

Veðtryggð lántaka samanstendur af skuldabréfum í erlendri mynt sem bankinn hefur gefið út til LBI hf. og flokkum markaðshæfra sértryggðra skuldabréfa í íslenskum krónum, með og án veðtryggingar, sem bankinn hefur gefið út og tekin hafa verið til viðskipta í Kauphöll Nasdaq Iceland. Skuldabréfin voru gefin út til LBI hf. í desember 2014 eftir að náðst hafði samkomulag um breytingar á endurgreiðsluskilmálum og framlengingu skuldabréfa sem upprunalega voru gefin út af bankanum til LBI hf. í október 2010 og apríl 2013. Upprunalegu skuldabréfin voru gefin út sem endurgjald og viðbótarendurgjald fyrir þær eignir og skuldir sem fluttar voru frá LBI hf. til bankans þann 9. október 2008. Sértryggðu skuldabréfin eru gefin út undir 100.000 milljóna króna ramma bankans um sértryggða skuldabréfaútgáfu. Bankinn skuldbindur sig til að setja hluta af útlánasafni sínu að veði til tryggingar á veðtryggðri lántöku. Bankinn er skuldbundinn til að viðhalda 115% lágmarks veðþekju á veðtryggðu skuldabréfunum sem gefin voru út til LBI hf. og 120% lágmarks veðþekju á sértryggðu skuldabréfunum.

Veðtryggðu skuldabréfin eru upphaflega metin á gangvirði, auk beins viðskiptakostnaðar, en eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði með aðferð virkra vaxta. Áfallnir vextir eru hluti af bókfærðu verði skuldabréfanna og eru færðir í rekstrarreikning sem „Vaxtagjöld“. Gengishagnaður og -tap kemur fram undir liðnum „Hreinn gengismunur“.

93.19 Óveðtryggð lántaka

Óveðtryggð lántaka samanstendur af skuldabréfum útgefnum af bankanum í erlendri mynt og markaðshæfum bankavíxlum útgefnum af bankanum í krónum. Skuldabréfin eru gefin út undir 1.500 milljóna evru ramma bankans um skuldabréfaútgáfu til meðallangs tíma (e. Euro Medium Term Note (EMTN) Programme) og eru skráð í írsku kauphöllinni. Bankavíxlarnir eru hins vegar gefnir út undir 30.000 milljóna króna ramma bankans um víxla og skuldabréfaútgáfu og eru skráðir á NASDAQ Iceland.

Óveðtryggðu skuldabréfin og bankavíxlarnir eru upphaflega metnir á gangvirði, að frádregnum beinum viðskiptakostnaði, en eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði með aðferð virkra vaxta. Áfallnir vextir eru hluti af bókfærðu verði þessara verðbréfa og eru færðir í rekstrarreikning sem „Vaxtagjöld“. Óveðtryggðu skuldabréfin voru gefin út til þess að endurfjármagna að fullu eða hluta gjalddaga á veðtryggðu skuldabréfunum í erlendri mynt sem bankinn gaf út til LBI hf.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.20 Víkjandi lán

Landsbankinn tók yfir víkjandi skuldir við samruna Sparisjóðs Vestmannaeyja og Sparisjóðs Norðurlands við bankann. Bréfunum svipar til eigin fjár að því leyti að þau víkja fyrir öðrum skuldum samstæðunnar og teljast til eigin fjár við útreikning á eiginfjárlutfalli. Eftirstöðvar víkjandi skulda lúta sérstökum reglum um afskrifaferli þar sem upphæðir undir eiginfjárbætti 2 eru afskrifaðar línulega yfir síðustu fimm árin fram að lokagjalddaga.

Víkjandi lán eru upphaflega metin á gangvirði að frádregnum viðskiptakostnaði og eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði með aðferð virkra vaxta. Áfallnir vextir eru færðir undir bókfærðu virði víkjandi láns.

93.21 Skortstöður

Skortstöður eru skuldbindingar samstæðunnar um að láta af hendi fjáreignir sem hún hefur fengið að láni og selt þriðja aðila. Þessar skuldbindingar eru upphaflega skráðar í efnahagsreikning á gangvirði og viðskiptakostnaður skráður í rekstrarreikning. Eftir það eru þær skráðar á gangvirði og allar breytingar á gangvirði skráðar í rekstrarreikningi undir liðnum „Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum“. Skortstöður eru teknar í íslenskum ríkisskuldabréfum sem eru með skráð markaðsverð.

93.22 Endurhverf viðskipti

Til endurhverfa viðskipta teljast endurkaupasamningar og endursölusamningar við aðra banka. Í endurhverfum viðskiptum er sameinast um kaup eða sölu verðbréfa á viðskiptadegi með framvirkri sölu eða endurkaupum við einn og sama mótaðilann.

Verðbréf sem eru upphaflega seld af bankanum í endurkaupasamningi halda áfram að vera skráð sem fjáreign í efnahagsreikningi bankans þar sem bankinn heldur eftir allri áhættu og ábata sem tengist eignarhaldi verðbréfanna sem hann selur með endurkaupasamningi. Peningalegt innstreymi vegna endurkaupasamninga er skráð sem fjárskuld við mótaðila í efnahagsreikningi bankans. Vaxtagreiðslur eru skráðar sem vaxtagjöld í hreinum vaxtatekjum. Innstreymi er annað hvort metið á gangvirði á grundvelli gangvirðisvalkosta í reikningsskilum eða afskrifuðu kostnaðarverði.

Gagnstætt þessu eru verðbréf sem bankinn kaupir upphaflega í endursölusamningi ekki skráð og metin sem fjáreignir í efnahagsreikningi bankans þar sem mótaðilinn heldur eftir allri áhættu og ábata sem tengist eignarhaldi verðbréfanna sem bankinn kaupir með endurkaupasamningi. Peningalegt útstreymi vegna endurkaupasamninga er skráð sem krafa á mótaðila í efnahagsreikningi bankans. Vaxtagreiðslur eru skráðar sem vaxtatekjur í hreinum vaxtatekjum. Útstreymi er annað hvort metið á gangvirði á grundvelli gangvirðisvalkosta í reikningsskilum eða afskrifuðu kostnaðarverði. Endurhverf viðskipti eru upphaflega metin á gangvirði að teknu tilliti til viðskiptakostnaðar en eru síðan metin á gangvirði á grundvelli gangvirðisvalkosta í reikningsskilum eða afskrifuðu kostnaðarverði.

93.23 Veðskiptasamningar

Veðskiptasamningar fela í sér skipti á veði í verðbréfum milli banka. Í eðli sínu eru þeir ein tegund verðbréfalána þar sem bankinn fær að láni tiltölulega auðseljanleg verðbréf frá öðrum banka í skiptum fyrir veði í verðbréfum sem eru ekki eins auðseljanleg. Verðbréfin sem bankinn fær lánuð frá mótaðilanum eru ekki skráð og metin sem fjáreignir í efnahagsreikningi bankans þar sem mótaðilinn heldur eftir allri áhættunni og ábatanum sem tengjast eignarhaldi verðbréfanna. Hins vegar halda verðbréfin sem bankinn lánaði mótaðilanum áfram að vera skráð og metin sem fjáreignir í efnahagsreikningi bankans þar sem bankinn heldur eftir allri áhættunni og ábatanum sem tengjast eignarhaldi verðbréfanna. Bankinn greiðir þóknun til lánveitandans sem endurgjald fyrir áhættuna að halda eftir veði sem er ekki eins auðseljanlegt. Vaxtatekjur og vaxtagjöld af veðskiptasamningum eru færðar undir hreinar vaxtatekjur. Þeir eru upphaflega metnir á gangvirði að teknu tilliti til viðskiptakostnaðar en eru síðan metnir á afskrifuðu kostnaðarverði.

93.24 Fjárhagslegar ábyrgðir

Samningar um fjárhagslegar ábyrgðir eru samningar sem krefjast þess að útgefandi inni af hendi tiltekna greiðslur til að bæta samningshafa tap sem hann verður fyrir ef tiltekinn skuldari stendur ekki við greiðslur á tilskildum tíma, samkvæmt skilmálum skuldagernings. Samstæðan hefur gefið út slíkar ábyrgðir til annarra banka, fjármálastofnana eða annarra aðila til tryggingar á skuldbindingum viðskiptavina samstæðunnar gagnvart þessum aðilum.

Fjárhagslegar ábyrgðir sem samstæðan gefur út eru einkum bankaábyrgðir í formi bakábyrgða og skjalaábyrgðir. Fjárhagslegar ábyrgðir eru bæði til skemmri og lengri tíma. Þjónustutekjur af langtíma ábyrgðum eru greiddar til bankans með ákveðnu millibili yfir líftíma hvekkar ábyrgðar, upphaflega við útgáfu ábyrgðar og síðan í upphafi hvers tímabils þar á eftir. Þjónustutekjur af skammtíma ábyrgðum eru eðli máls samkvæmt greiddar til bankans við útgáfu ábyrgðar. Þjónustutekjur vegna ábyrgða eru skráðar sem tekjur yfir tíma um leið og þær koma til greiðslu. Afskriftarframlag vegna ábyrgða er háð óvissunni á matinu á því að hve miklu leyti reynir á ábyrgðirnar. Í þessu skyni eru bankaábyrgðir og skjalaábyrgðir metnar ársfjórðungslega með tilliti til útlánaáhættu og afskriftarframlaga. Slíkt mat ákvarðast á grundvelli reynslu af sams konar viðskiptum og tapi, ásamt mati stjórnenda.

93.25 Óvissar skuldir og skuldbindingar

Samstæðan skráir óvissar skuldir ekki sem skuldir í efnahagsreikningi sínum, fyrir utan þær óvissuskuldir sem teknar eru yfir við sameiningu fyrirtækja og sem eru með gangvirði sem hægt er að meta áreiðanlega. Óvissu endurgjald sem samstæðan afhendir við sameiningu fyrirtækja er skráð á gangvirði á yfirtökudegi. Samstæðan flokkar skuldbindinguna um að greiða óvissu endurgjald sem skuld eða eigið fé og gerir viðeigandi breytingar á gangvirðismati í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS).

Skuldbindingar vegna kostnaðar eins og þær sem tengjast löglegum kröfum eða endurskipulagningu eru skráðar áorðnar þegar (i) samstæðunni ber, vegna liðinna atburða, lagaleg eða rökstudd skylda til að greiða, (ii) líklegra er en ekki að veita þurfi fjármunum til að gera upp skuldbindinguna, og (iii) að upphæðin hafi verið áætluð með áreiðanlegum hætti.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.25 Óvissar skuldir og skuldbindingar (framhald)

Skuldbinding er metin á núvirði greiðslanna sem ætla má að þurfi til að gera upp skuldbindinguna. Notuð er ávöxtunarkrafa fyrir skatta sem endurspeglar mat markaðarins á hverjum tíma á tímavirði peninga og áhættunni sem fylgir skuldbindingunni. Öll hækkun á skuldbindingunni yfir tíma er skráð sem vaxtakostnaður.

93.26 Lífeyrisskuldbindingar

Þegar Sparisjóður Vestmannaeyja og Sparisjóður Norðurlands sameinuðust Landsbankanum á árinu 2015 tók bankinn yfir lífeyrisskuldbindingar fyrrverandi starfsmanna og hluta af núverandi starfsmönnum þessara sparisjóða. Lífeyrisskuldbindingin er reiknuð árlega út af tryggingastærðfræðingi. Hækkun skuldbindingarinnar á árinu 2016 er færð til gjalda í rekstrarreikningi á meðal launa og launatengdra gjalda.

93.27 Starfskjör

Öll fyrirtæki samstæðunnar eru með iðgjaldatengt lífeyrisskerfi þar sem þau greiða skyldu- og samningsbundin iðgjöld með ákveðnu framlagi í séreigna- eða almenna lífeyrissjóði. Samstæðan er ekki skuldbundin til frekari greiðslna þegar þessi iðgjöld hafa verið greidd. Iðgjöldin eru gjaldfærð í rekstrarreikning meðal launa og launatengdra gjalda eftir því sem þau falla til. Samstæðan er ekki með neinn réttindatengdan lífeyrissjóð.

93.28 Hlutfé

(a) Kostnaður við útgáfu hluta

Kostnaður sem rekja má beint til útgáfu nýrra hluta er aðgreindur undir eigin fé sem frádráttur frá yfirverði hlutabréfa.

b) Arður á almenn hlutabréf

Arður er færður á eigið fé á því tímabili sem hann er samþykktur af hluthafafundi bankans.

93.29 Fjárvarsla

Samstæðan er fjárvörsluaðili, þar sem hún er handhafi eða sér um ráðstöfun eigna meðal annars fyrir hönd einstaklinga, stofnana og lífeyrissjóða. Þessar eignir og tekjur sem af þeim fást eru ekki færðar í þessi reikningsskil þar sem þær eru ekki eignir samstæðunnar.

93.30 Vaxtatekjur og vaxtagjöld

Til vaxtatekna og vaxtagjalda sem eru færð í rekstrarreikning teljast vextir og verðbætur af fjáreignum og fjárskuldum metnum á afskrifuðu kostnaðarverði.

Vaxtatekjur og vaxtagjöld eru skráð í rekstrarreikninginn eftir aðferð virkra vaxta. Aðferð virkra vaxta byggist á því að reiknað er endurgreiðsluvirði fjáreignar eða fjárskuldar og vaxtatekjum eða vaxtagjöldum dreift á viðeigandi tímabil. Virkir vextir er sú ávöxtunarkrafa sem núvirðir áætlað sjóðstreymi yfir áætlaðan líftíma fjármálagerningsins eða styttra tímabil, eftir því sem við á, þannig að það jafngildi bókfærðri fjárhæð fjáreignarinnar eða fjárskuldarinnar í efnahagsreikningi. Þegar hlutfall virkra vaxta er reiknað áætlað samstæðan sjóðstreymi með tilliti til allra samningsþátta fjármálagerningsins en tekur ekki tillit til útlánataps í framtíðinni. Útreikningurinn tekur til allra gjalda og greiðslna á milli aðila að samningnum, sem eru hluti af hlutfalli virkra vaxta sem og viðskiptakostnaði, yfirverði og afföllum.

93.31 Hrein virðisrýrnun lána og krafna

Gjöld vegna virðisrýrnunar lána og krafna á fjármálafyrirtæki og viðskiptavini eru sett fram í rekstrarreikningi undir liðnum „Hrein virðisbreyting og virðisrýrnun útlána og krafna“. Eftir að virðisrýrnun hefur verið færð, eru vaxtatekjur færðar á þeim vöxtum sem notaðir voru við núvirðingu á því framtíðarsjóðstreymi sem notað var við að meta virðisrýrnunina.

93.32 Þjónustutekjur og þjónustugjöld

Þjónustutekjur og umboðslaun eru yfirleitt skráð á rekstrargrunni þegar viðkomandi þjónusta er veitt. Umsýslugjöldum er almennt frestað ásamt tengdum beinum kostnaði og þau skráð sem leiðrétting á virkum vöxtum lánsins. Umboðslaun og gjöld fyrir þátttöku í samningum um viðskipti fyrir þriðja aðila, eins og umsýsla viðskipta með hlutabréf eða önnur verðbréf eða kaup eða sala á fyrirtækjum, eru færð þegar undirliggjandi viðskiptum er lokið. Þjónustutekjur fyrir umsýsju með verðbréfasöfnum og aðra ráðgjöf og þjónustu eru færðar samkvæmt viðkomandi þjónustusamningi, yfirleitt í hlutfalli við tíma. Þjónustutekjur fyrir eignastýringu sem tengist fjárfestingasjóðum eru skráðar hlutfallslega á það tímabil sem þjónustan er veitt. Sömu grunnreglu fyrir skráningu tekna er beitt fyrir aðra fjárvörsluþjónustu sem er veitt með samfelldum hætti til langs tíma.

93.33 Hreinn hagnaður (tap) af fjáreignum tilgreindum á gangvirði

Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði í gegnum rekstrarreikning tengist fjáreignum sem samstæðan tilgreinir á gangvirði í gegnum rekstrarreikning og felur í sér:

- allar innleystar og óinnleystar breytingar á gangvirði,
- vaxtatekjur á rekstrargrunni,
- arðstekjur, sem skráðar eru þegar samstæðan öðlast rétt til að fá greiðslu.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.34 Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum

Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og –skuldum tengist fjáreignum og skuldum sem samstæðan flokkar sem veltubókarliði og felur í sér:

- allar innleystar og óinnleystar breytingar á gangverði,
- vaxtatekjur á rekstrargrunni,
- arðstekjur sem skráðar eru þegar réttur samstæðunnar til greiðslu er til orðinn,
- gjaldeyrisgengishagnaður og –tap af afleiðueignum og afleiðuskuldum, að undanskildum breytingum á gangvirði framvirkra gjaldeyrisafleiða og hreinum gjaldeyrisgengismun vegna óstaðlaðra gjaldeyrisvalréttta, sem fært eru undir liðnum „Hreinn gengismunur“ í rekstrarreikningnum.

93.35 Hreinn gengismunur

Með hreinum gengismun er talinn allur hagnaður og tap vegna gengisbreytinga á peningalegum eignum og skuldum í erlendum gjaldmiðlum. Gjaldyrisgengishagnaður og -tap af afleiðu fjáreignum og fjárskuldum er talið með undir liðnum „Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum“, að undanskildum breytingum á gangvirði framvirkra gjaldeyrisafleiða og hreinum gjaldeyrisgengismun vegna óstaðlaðra gjaldeyrisvalréttta, sem eru teknar með undir liðnum „Hreinn gengismunur“ í rekstrarreikningnum.

93.36 Aðrar tekjur og gjöld

Til annarra tekna og gjalda teljast tekjur af samningum um endurkröfur og hagnaður og tap af fullnustueignum og fastafjármunum.

93.37 Leigusamningar

(a) Þegar samstæðan er leigutaki

Leigusamningar sem samstæðan á aðild að og er leigutaki eru aðallega rekstrarleigusamningar. Á leigutíma eru greiðslur fyrir rekstrarleigu færðar línulega í rekstrarreikning undir liðinn „Annar rekstrarkostnaður“.

Þegar rekstrarleigusamningi er rift áður en leigutíminn er útrunninn, er hver sú fjárhæð sem greidd er leigusala gjaldfærð á því tímabili sem riftun á sér stað.

(b) Þegar samstæðan er leigusali

Þegar um er að ræða fjármögnunarleigusamninga, er núvirði leigugreiðslna skráð sem krafa, undir útlán og kröfur á viðskiptavini. Fjármagnstekjur eru færðar yfir líftíma leigusamningsins, með því að endurspegla fasta ávöxtunarkröfu af hreinni fjárfestingu samstæðunnar í leigusamningnum.

93.38 Aflögð starfsemi

Samstæðan setur fram aflagða starfsemi undir sérstökum lið í rekstrarreikningi ef fyrirtæki eða hluti þess hefur verið seldur eða flokkaður í sölumeðferð og:

- telst vera stór aðskilinn hluti rekstrar,
- er hluti af stakri samhæfðri áætlun um að selja stóran aðskilinn hluta rekstrar, eða
- er dótturfélag keypt sérstaklega til að selja aftur.

Hagnaður af aflagðri starfsemi sem kemur fram í rekstrarreikningi samanstendur af (a) hagnaði eftir skatta eða tapi af rekstri af aflagðri starfsemi og (b) hagnaði eftir skatta eða tapi sem færast við gangvirðismat að frádregnum kostnaði við sölu eða við sölu eignanna eða safns í sölumeðferð sem telst vera aflagða starfsemin. Hlutur fyrirtækis tekur til reksturs og sjóðstreymis sem hægt er að aðgreina með skýrum hætti, rekstrarlega og vegna reikningsskila, frá öðrum rekstri samstæðunnar og sjóðstreymi hennar.

93.39 Hagnaður á hlut

Samstæðan færir grunnhagnað og þynntan hagnað á hlut fyrir almennt hlutafé. Grunnhagnaður á hlut er reiknaður með því að deila hagnaði eða tapi til almennra hluthafa bankans með vegnum meðalfjölda útistandandi hluta á tímabilinu. Grunnhagnaður og þynntur hagnaður bankans á hlut er sá sami þar sem bankinn hefur ekki gefið út valréttarsamninga, tryggða kauprétti, breytanleg skuldabréf eða aðra gerninga sem mögulega þynna hagnaðinn á hlut.

93.40 Starfspáttir

Starfspáttur er sú eining samstæðunnar sem leggur sitt af mörkum í viðskiptum til þess að skapa tekjur og gjöld sem falla til vegna hans, þ.m.t. tekjur og gjöld í viðskiptum við aðrar einingar samstæðunnar. Rekstrarniðurstaða starfspáttarins er yfirfarin reglulega af stjórnendum samstæðunnar, sem taka jafnframt ákvarðanir um framlag fjármuna til hvers starfspáttar og leggja mat á fjárhagslegan árangur, á grundvelli aðgreindra fjárhagslegra upplýsinga.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.41 Nýir staðlar, breytingar og túlkanir á stöðlum

Samstæðan hefur innleitt breytingar á reikningsskilastöðlum sem tóku gildi á árinu 2016. Þær breytingar höfðu óveruleg áhrif á ársreikning samstæðunnar. IASB (International Accounting Standard Board) hefur einnig gefið út nýja alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS), sem og breytingar á IFRS stöðlum sem hafa ekki enn tekið gildi. Hér að neðan er samantekt um hina nýju staðla sem líklega koma til með að hafa áhrif á ársreikning samstæðunnar.

IFRS 9 – Fjármálagerningar. IASB hefur gefið út staðalinn IFRS 9 Fjármálagerningar (2014) sem leysir af hólmi IAS 39 Fjármálagerningar. Skráning og mat. Nýi staðalinn boðar umfangsmiklar breytingar á leiðbeiningum um flokkun og mat fjáreigna auk breytinga á mati á virðisrýrnun fjáreigna úr orðnu tapi yfir í vænt tap.

IFRS 9 mun taka gildi fyrir reikningsskilatímabilið sem hefst þann 1. janúar 2018. Samstæðan hefur ekki í hyggju að innleiða IFRS 9 áður en hann tekur gildi en unnið er að því að meta áhrif IFRS 9 á reikningsskil samstæðunnar. Að svo stöddu er erfitt að meta með vissu fjárhagsleg áhrif vegna innleiðingar staðalsins. Bankinn hefur hinsvegar framkvæmt afmarkaðar áhrifagreiningar innan bankans sem taka mið af núverandi efnahagsaðstæðum, og benda fyrstu niðurstöðum þeirra til þess að fjárhagsleg áhrif innleiðingar staðalsins á virðisrýrnun og eiginfjárgrunn bankans verði ekki veruleg.

Innleiðingin á IFRS 9 er forgangsríði hjá bankanum og er Áhættu- og fjármálanefnd bankans ábyrg fyrir innleiðingu staðalsins. Á árinu 2015 var komið á fót stýrihóp sem ber ábyrgð á hönnun og framsetningu ferla, stjórnun og skipulagi til stuðnings innleiðingar á IFRS 9. Stýrihópurinn samanstendur af framkvæmdastjóra Fjármála, framkvæmdastjóra Áhættustýringar og starfsmönnum Áhættustýringar, starfsmönnum Reksturs og UT og starfsmönnum Reikningshalds.

Fjáreignir og fjárskuldir eru flokkaðar í þrjú meginflokk samkvæmt IFRS 9:

- Fjáreignir metnar á kostnaðarverði
- Fjáreignir metnar á gangvirði í gegnum heildarafkomu
- Fjáreignir metnar á gangvirði í rekstrarreikning

Mat það sem liggur til grundvallar flokkunar eigna hefur hliðsjón af viðskiptalíkani samstæðunnar um meðferð fjáreigna annars vegar og sammingsbundnum sjóðflæðiseinkennum þeirra hins vegar. Ekki er gert ráð fyrir því að innleiðing á reglum um flokkun og mat fjáreigna og fjárskulda samkvæmt IFRS 9 muni leiða til verulegrar endurflokkunar milli gangvirðis og afskrifaðs kostnaðarverðs. Vinnu við endurflokkun lýkur á árinu 2017.

Líkan IFRS 9 sem metur vænt útlánatap, kemur í stað líkans IAS 39 sem metur áfallið útlánatap. Nýtt líkan verður notað við meðferð fjáreigna sem ekki eru metnar á gangvirði í gegnum rekstrarreikning, þar á meðal útlán, leigukröfur og viðskiptakröfur, skuldabréf, samningseignir undir IFRS 15 og tilgreindar lánsábyrgðir og útgefin lánsloforð.

Virðismatshópur ber ábyrgð á mati á virðisrýrnun útlána og krafna. Virðismatshópurinn skipa bankastjóri, framkvæmdastjóri Fjármála, framkvæmdastjóri Áhættustýringar og framkvæmdastjóri Fyrirtækjasviðs. Mat á virðisrýrnun útlána byggir á útreikningi á væntu útlánatapi og á að endurspegla:

- hlutlæga og líkindavegna fjárhæð sem er ákvörðuð með mati á nokkrum hugsanlegum útkomum
- tímavirði peninga
- rökstuddar upplýsingar sem liggja fyrir á uppgjorsdegi um liðna atburði, núverandi aðstæður og spár um efnahagslegar aðstæður, án ástæðulauss kostnaðar eða fyrirhafnar

Virðisrýrnun er metin sem 12 mánaða vænt útlánatap eða vænt útlánatap út líftíma eftir því hvort aukin útlánaáhætta hefur verið greind eða ekki. Vænt útlánatap er líkindamat á útlánatapi yfir eitt tímabil í framtíðinni. Vænt útlánatap getur verið til næstu 12 mánaða (áhættustig 1) eða út líftíma lánsins (áhættustig 2 og 3).

Útlán flokkast í áhættustig, eða stig, byggt á mati á útlánaáhættu þeirra. Mat á virðisrýrnun er reiknað út líftíma lána fyrir stig 2 og 3 en fyrir næstu 12 mánuði fyrir stig 1.

Útlán í vanefnd og/eða virðisrýrð (e. impaired) falla undir hæsta áhættustig, stig 3. Útlán með marktækt aukna útlánaáhættu falla undir stig 2 og öll önnur útlán falla undir stig 1.

Útreikningur vaxtatekna er mismunandi eftir því í hvaða áhættustigi útlánið er en vaxtatekjur reiknast út frá brúttó bókfærðu virði eigna fyrir áhættustig 1 og stig 2. Í hæsta áhættustigi, stig 3 eru vaxtatekjur reiknaðar út frá nettó bókfærðu virði.

Skýringar við samstæðuársreikning

93. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir (framhald)

93.41 Nýir staðlar, breytingar og túlkanir á stöðlum (framhald)

IFRS 15 - Tekjur af samningum við viðskiptavini (e. Revenue from Contracts with Customers) tekur heildstætt á þeim þáttum sem taka þarf tillit til við ákvörðun á skráningu tekna, það er að ákvarða hvort, að hvaða marki og hvenær tekjur eru skráðar. Hann kemur í stað núverandi leiðbeininga um skráningu tekna, þ.m.t. IAS 18 - Tekjur, IAS 11 - Verksamningar og ýmsar tengdar túlkanir. Helstu atriði IFRS 15 eru eftirfarandi:

- IFRS 15 lýsir reikningshaldslegri meðferð á tekjuskráningu vegna sölu á vörum og þjónustu til viðskiptavina. Meginreglan er sú að félag skal skrá tekjur að ákveðinni fjárhæð sem endurspeglar það verð sem félagið væntir að fá í skiptum fyrir vöru eða þjónustu til viðskiptavinar. Staðallinn gerir einnig kröfur til viðbótarskýringa.

- IFRS 15 mun taka gildi þann 1. janúar 2018 en staðallinn hefur enn sem komið er ekki verið samþykktur af ESB. Samstæðan hefur ekki í hyggju að innleiða IFRS 15 áður en staðallinn tekur gildi og vinnur nú að því að meta áhrif staðalsins á samstæðureikninginn.

IFRS 16 - Leigusamningar (e. Leases). Í janúar 2016 gaf Alþjóðlega reikningsskilaráðið (IASB) út staðallinn IFRS 16 - Leigusamningar og tekur hann gildi þann 1. janúar 2019. IFRS 16 mun koma í stað IAS 17 - Leigusamningar. Innleiðing staðalsins mun fela í sér óverulegar breytingar fyrir reikningsskil leigusala. Reikningsskil leigutaka munu hins vegar taka verulegum breytingum, þar sem allir leigusamningar (fyrir utan skammtíma leigusamninga og leigusamninga fyrir litlar eignir) munu verða skráðir í efnahagsreikninginn sem eign með heimild til notkunar (e. right-of-use asset). Í fyrstu mun leiguskuldin og eignin með heimild til notkunar vera metin á núvirði væntra leigugreiðslna (skilgreindar sem óhjákvæmilegar greiðslur). Eign með heimild til notkunar er síðan afskrifuð á svipaðan hátt og aðrar eignir, vanalega með línulegri aðferð yfir leigutíma. Staðallinn gerir einnig kröfur til viðbótarskýringa.

Samstæðan hefur ekki í hyggju að innleiða IFRS 16 áður en staðallinn tekur gildi og vinnur nú að því að meta áhrif staðalsins á samstæðureikninginn. Staðallinn gerir kröfu til þess að nýjar eignir og skuldir verði skráðar vegna rekstraleigu skuldbindinga samstæðunnar, sem leigutaka, og fram koma í skýringu 39. Til viðbótar breytist bókun kostnaðar sem verður til við leigusamninga sem samstæðan á aðild að, en við upptöku IFRS 16 eru rekstrarleigugjöld ekki lengur færð línulega, heldur verður færður afskriftarkostnaður fyrir nýtingarétt eignar og vaxtagjöld reiknuð á skuldahlíð leigusamningsins. Umbreytingin er ekki talin hafa veruleg áhrif á samstæðureikninginn.

Við innleiðingu á IFRS 16 mun samstæðan sem leigutaki hafa tvo valkosti við umbreytinguna:

- Afturvirkir að fullu; eða
- Afturvirkir að hluta með valkvæðum hagnýtum kostum

Samstæðan er að meta valkostina og möguleg áhrif þeirra á samstæðureikningsskilin og fjölda samninga sem verða skilgreindir sem leigusamningar við umbreytinguna.

Lykiltölur samstæðunnar

94. Rekstur eftir árum

Rekstrarreikningur	2016	2015	2014	2013	2012
Vaxtatekjur	64.612	58.005	53.735	63.224	64.661
Vaxtagjöld	(29.962)	(25.681)	(25.662)	(28.910)	(29.077)
Hreinar vaxtatekjur	34.650	32.324	28.073	34.314	35.584
Hrein virðisbreyting	(318)	18.216	20.128	13.053	(4.391)
Hreinar vaxtatekjur eftir hreina virðisbreytingu útlána	34.332	50.540	48.201	47.367	31.193
Þjónustutekjur	10.290	8.977	7.737	8.451	7.696
Þjónustugjöld	(2.481)	(2.136)	(1.901)	(3.160)	(3.248)
Hreinar þjónustutekjur	7.809	6.841	5.836	5.291	4.448
Aðrar rekstrartekjur	6.076	14.982	9.112	12.923	13.500
Rekstrartekjur samtals	48.217	72.363	63.149	65.581	49.141
Laun og launatengd gjöld	(14.049)	(13.754)	(13.567)	(17.304)	(13.176)
Stjórnunarkostnaður	(8.197)	(8.724)	(9.487)	(8.868)	(9.887)
Framlag í Tryggingasjóð innstæðueigenda og fjárfesta	(1.268)	(1.254)	(1.034)	(1.079)	(1.042)
Rekstrargjöld samtals	(23.514)	(23.732)	(24.088)	(27.251)	(24.105)
Hlutdeild í hagnaði hlutdeildarfélaganna með hlutdeildaraðferð, eftir skatta	483	248	465	2.712	2.449
Hagnaður fyrir skatta	25.186	48.879	39.526	41.042	27.485
Tekjuskattur og bankaskattur	(8.543)	(12.419)	(9.789)	(12.283)	(4.125)
Hagnaður af áframhaldandi starfsemi	16.643	36.460	29.737	28.759	23.360
Hagnaður af aflagðri starfsemi, að frádregnum tekjuskatti	0	0	0	0	2.134
Hagnaður ársins	16.643	36.460	29.737	28.759	25.494
Hagnaður ársins tilheyrir:					
Hluthafar bankans	16.633	36.460	29.737	28.750	25.439
Hlutdeild minnihluta í hagnaði ársins	10	-	-	9	55
Efnahagsreikningur	2016	2015	2014	2013	2012
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	25.164	10.160	21.520	25.898
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	154.892	203.684	243.589	290.595	228.208
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	26.688	29.192	29.433	36.275	36.881
Útlán og kröfur á fjármálafyrirtæki	20.408	20.791	49.789	67.916	64.349
Útlán og kröfur á viðskiptavinum	853.417	811.549	718.355	680.468	666.087
Aðrar eignir	17.641	16.323	28.832	29.719	38.044
Eignir í sölumæðferð	7.449	11.955	18.212	25.023	25.320
Eignir alls	1.111.157	1.118.658	1.098.370	1.151.516	1.084.787
Skuldir við fjármálafyrirtæki og Seðlabanka	20.093	56.731	53.827	167.218	98.718
Innlán frá viðskiptavinum	589.725	559.051	551.435	456.662	421.058
Lántökur	223.944	209.344	207.028	239.642	221.791
Skilyrt skuldabréf	-	-	-	-	87.474
Aðrar skuldir	24.681	26.844	32.443	42.750	29.687
Skuldir vegna eigna í sölumæðferð	1.095	1.518	2.834	3.885	893
Víkjandi lán	388	639	-	-	-
Eigið fé	251.231	264.531	250.803	241.359	225.166
Skuldir og eigið fé samtals	1.111.157	1.118.658	1.098.370	1.151.516	1.084.787

Lykiltölur samstæðunnar

95. Rekstur eftir ársfjórðungum (óendurskoðað)

Rekstrarreikningur	2016				2015			
	Q4*	Q3	Q2	Q1	Q4*	Q3	Q2	Q1
Vaxtatekjur	16.241	15.528	18.071	14.772	13.329	16.000	15.938	12.738
Vaxtagjöld	(7.798)	(6.932)	(7.926)	(7.306)	(6.037)	(7.166)	(7.009)	(5.469)
Hreinar vaxtatekjur	8.443	8.596	10.145	7.466	7.292	8.834	8.929	7.269
Breyting á framlagi vegna taps af gengistryggðum útlánnum og kröfum á viðskiptavini	(5.435)	-	-	-	6.512	9.145	134	(2.015)
Virðisrýrnun útlána og krafna	379	2.144	1.964	311	(630)	1.948	115	3.611
Virðisrýrnun ábyrgða	319	-	-	-	-	(604)	-	-
Hrein virðisbreyting	(4.737)	2.144	1.964	311	5.882	10.489	249	1.596
Hreinar vaxtatekjur eftir hreina virðisbreytingu útlána og krafna	3.706	10.740	12.109	7.777	13.174	19.323	9.178	8.865
Þjónustutekjur	2.638	2.634	2.487	2.531	2.332	2.322	2.274	2.049
Þjónustugjöld	(738)	(619)	(573)	(551)	(630)	(577)	(521)	(408)
Hreinar þjónustutekjur	1.900	2.015	1.914	1.980	1.702	1.745	1.753	1.641
Hreinn hagnaður af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	450	135	788	43	2.422	852	1.838	3.812
Hreinn hagnaður af veltufjáreignum og veltufjárskuldum	508	(669)	254	246	905	1.173	1.273	451
Hreinn gengismunur	(212)	25	(154)	162	(58)	(748)	(147)	(324)
Aðrar tekjur og gjöld	619	793	1.779	1.309	3.294	(188)	189	238
Aðrar rekstrartekjur	1.365	284	2.667	1.760	6.563	1.089	3.153	4.177
Rekstrartekjur samtals	6.971	13.039	16.690	11.517	21.439	22.157	14.084	14.683
Laun og launatengd gjöld	3.640	3.096	3.559	3.754	3.407	3.466	3.179	3.702
Annar rekstrarkostnaður	1.843	1.760	1.940	2.043	2.223	1.757	2.011	2.070
Afskriftir	152	165	148	146	167	167	165	164
Framlag í Tryggingasjóð innstæðueigenda og fjárfesta	297	305	356	310	284	203	421	346
Rekstrargjöld samtals	5.932	5.326	6.003	6.253	6.081	5.593	5.776	6.282
Hlutdeild í hagnaði hlutdeildarfélaganna með hlutdeildaraðferð, eftir skatta	37	71	371	4	(9)	145	103	9
Hagnaður fyrir skatta	1.076	7.784	11.058	5.268	15.349	16.709	8.411	8.410
Tekjuskattur	(130)	(1.937)	(2.288)	(1.215)	(2.725)	(3.953)	(1.546)	(1.178)
Skattur á heildarskuldur fjármála fyrirtækja	(703)	(745)	(787)	(738)	(577)	(748)	(872)	(820)
Hagnaður ársins	243	5.102	7.983	3.315	12.047	12.008	5.993	6.412
Efnahagsreikningur	31.12.16	30.09.16	30.06.16	31.03.16	31.12.15	30.09.15	30.06.15	31.03.15
Sjóður og innstæður í Seðlabanka	30.662	52.822	43.997	23.228	25.164	27.120	38.719	14.347
Markaðsskuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum	154.892	168.029	157.898	195.175	203.684	235.788	248.604	250.005
Hlutabréf og önnur verðbréf með breytilegum tekjum	26.688	30.896	29.043	29.381	29.192	26.467	25.498	33.354
Útlán og kröfur á fjármála fyrirtæki	20.408	16.835	21.885	15.221	20.791	46.511	68.707	86.951
Útlán og kröfur á viðskiptavini	853.417	837.494	827.241	814.669	811.549	807.033	761.290	735.479
Aðrar eignir	17.641	19.653	21.523	21.255	16.323	20.070	17.104	34.638
Eignir í sölumeðferð	7.449	8.073	8.258	7.771	11.955	12.815	12.747	17.606
Eignir samtals	1.111.157	1.133.802	1.109.844	1.106.700	1.118.658	1.175.804	1.172.669	1.172.380
Skuldir við fjármála fyrirtæki og Seðlabanka	20.093	41.307	34.643	42.606	56.731	49.550	62.428	57.019
Innlán frá viðskiptavinum	589.725	583.715	556.841	545.208	559.051	624.924	621.023	624.063
Lántökur	223.944	220.800	220.837	217.658	209.344	207.699	212.792	210.902
Aðrar skuldir	24.681	34.913	48.310	31.445	26.844	38.854	34.710	43.140
Skuldir vegna eigna í sölumeðferð	1.095	1.514	1.510	1.305	1.518	1.518	1.450	2.969
Víkjandi lán	388	407	412	632	639	775	414	427
Eigið fé	251.231	251.146	247.291	267.846	264.531	252.484	239.852	233.860
Skuldir og eigið fé samtals	1.111.157	1.133.802	1.109.844	1.106.700	1.118.658	1.175.804	1.172.669	1.172.380

*Fyrstu þrjú árshlutarnir fyrir árin 2016 og 2015 voru kannaðir af endurskoðanda bankans

Lykiltölur samstæðunnar

96. Lykiltölur og hlutföll

	2016	2015	2014	2013	2012
Arðsemi eigin fjár fyrir skatta (af meðalstöðu eiginfjár)	9,9%	19,9%	16,7%	17,6%	14,0%
Arðsemi eigin fjár eftir skatta (af meðalstöðu eiginfjár)	6,6%	14,8%	12,5%	12,4%	12,0%
Eiginfjárlutfall (CAD)	30,2%	30,4%	29,5%	26,7%	25,1%
Hlutfall rekstrarkostnaðar af hreinum rekstrartekjum	48,4%	43,8%	56,0%	42,9%*	45,0%
Hlutfall rekstrarkostnaðar af meðalstöðu heildarfjármagns	2,1%	2,1%	2,1%	2,0%*	2,2%
Vaxtamunur	2,3%	2,4%	2,4%	3,1%	3,2%
Hlutfall útlána til viðskiptamanna af innlánnum	144,7%	145,2%	130,3%	149,0%	158,2%
Hlutfall innlána af heildareignum	53,1%	50,0%	50,2%	39,7%	38,8%
Ársverk í árslok	1.012	1.063	1.126	1.183	1.233
Hagnaður á hlut	0,70	1,54	1,26	1,22	1,06
Arður á hlut	1,20	1,00	0,84	0,42	0,00
Vogunarlutfall	20,4%	21,5%			
Lausafjárþekja	128%	113%	131%	102%	
Fjármögnunarþekja erlendra mynta	154%	136%	134%		

*Einskíptis leiðrétting

Lykiltölur og hlutföll

Skilgreining

Arðsemi eigin fjár fyrir skatta	Afkoma fyrir skatta / meðalstaða eigin fjár á tímabili
Arðsemi eigin fjár eftir skatta	Afkoma / meðalstaða eigin fjár á tímabili
Leiðrétt arðsemi eftir skatta	(Afkoma - bankaskattur - jákvæðar virðisbreytingar *0,74) / meðalstaða eigin fjár á tímabili
Eiginfjárlutfall	Eiginfjárgrunnur samkvæmt ákvæðum laga (CET1 + AT1 + T2) / áhættugrunnur
Kostnaðarlutfall	Rekstrargjöld / (hreinar rekstrartekjur - virðisbreytingar útlána)
Vaxtamunur eigna og skulda	(Vaxtatekjur / meðalstöðu eigna) - (vaxtagjöld / meðalstöðu skulda)
Hlutfall útlána til viðskiptamanna af innlánnum	Útlán og kröfur á viðskiptavinum/ innlán frá viðskiptavinum
Hlutfall innlána af heildareignum	Innlán frá viðskiptavinum/ eignir alls
Ársverk í árslok	Fjöldi starfsmanna í árslok
Hagnaður á hlut	Hagnaður ársins sem tilheyrir hluthöfum/ veginn meðalfjöldi útistandandi hluta
Arður á hlut	Greiddur arður/ fjöldi útistandandi hluta
Almennt eigið fé þáttar 1 (CET1)	Bókfært eigið fé - frádráttarliðir (óefnislegar eignir, frestuð skattinneign)
Viðbótar eigið fé þáttar 1 (AT1)	Eiginfjárgerningar undir þætti 1 aðrir en almennt eigið fé þáttar 1
Samtals eigið fé þáttar 1 (T1)	Almennt eigið fé þáttar 1 + Viðbótar eigið fé þáttar 1
Samtals eigið fé þáttar 2 (T2)	Samtals eigið fé þáttar 1 + víkjandi lán - lögbundnar niðurfærslur + almenn leiðrétting vegna útlánaáhættu
Vogunarlutfall	Almennt eigið fé þáttar 1 + Viðbótar eigið fé þáttar 1 / (heildareignir + liðir utan efnahags)
Lausafjárþekja	Grunnlausafjáreignir / (útfæði - min(innflæði; 75% af útfæði))
Fjármögnunarþekja erlendra mynta	Tiltæk stöðug fjármögnun / nauðsynleg stöðug fjármögnun